

**TÜRK EDEBİYATI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN
HALK EDEBİYATI KONULARIYLA İLGİLİ KAZANIMLARA
İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(ANKARA İLİ ÖRNEĞİ)**

FATMA SÜREYYA KURTOĞLU

DOKTORA TEZİ

**ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ, 2015

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 (on iki) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Fatma Süreyya
Soyadı : KURTOĞLU
Bölümü : Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi : 09/07/2015

TEZİN

Türkçe Adı : Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Halk Edebiyatı Konularıyla İlgili Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği)

İngilizce Adı : The in-Service Teachers` Views About The Learning Outcomes Related to Folk Literature Topics in Turkish Literature Course Program (The Sample of Ankara)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Fatma Süreyya KURTOĞLU

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Fatma Süreyya KURTOĞLU tarafından hazırlanan “Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda Yer Alan Halk Edebiyatı Konularıyla İlgili Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği)” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Prof. Dr. Ali Yakıcı)

(Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, Gazi Üniversitesi)

.....

Başkan: (Prof. Dr. İsmet Çetin)

(Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, Gazi Üniversitesi)

.....

Üye: (Doç. Dr. Halil Çeltik)

(Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, Gazi Üniversitesi)

.....

Üye: (Yrd. Doç. Dr. Serdar Odacı)

(Türk Dili ve Edebiyatı, Hacettepe Üniversitesi)

.....

Üye: (Yrd. Doç. Dr. Ahmet Demir)

(Türkçe Eğitimi, Başkent Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi: 17/09/2015

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Servet KARABAĞ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

TEŞEKKÜR

Bu çalışma, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin, Türk Edebiyatı programında yer alan Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Veriler, nicel ve nitel araştırma teknikleri kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda tarama modeli kullanılırken; nitel boyutunda ise araştırmaya katılan öğretmenlerin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini ortaya çıkarmak için durum çalışması yapılmıştır.

Bu çalışmayla Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'ndaki Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımların gerçekleşme düzeyleri tespit edilmeye çalışılırken, gerçekleşmemesinin sebepleri ve ders öğretmenlerinin bu konudaki önerileri de ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın ortaya konulmasında değerli fikir ve tecrübeleriyle katkılar sağlayan ve beni her zaman cesaretlendiren değerli hocam Prof. Dr. Ali Yakıcı'ya; çalışmamızın gerek nicel gerekse nitel boyutunda görüşme isteğimizi kabul eden ve değerli zamanlarını bize ayıran okul yöneticileri ve yönelttiğimiz sorulara içtenlikle cevap veren Ankara ilindeki çeşitli türlerdeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerine; elde edilen verilerin değerlendirilme aşamalarındaki fikir, yardım ve katkıları için Yrd. Doç. Dr. Bahadır Kılcan, Doç. Dr. Özgen Korkmaz ve Doç. Dr. Kasım Yıldırım'a; her zaman olduğu gibi, eğitim hayatımda da desteğini esirgemeyen fedakâr annem ve rahmetli babama; destek ve sabırları için de eşim ve kızlarıma şükranlarımı sunarım.

Fatma Süreyya KURTOĞLU

**TÜRK EDEBİYATI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN
HALK EDEBİYATI KONULARIYLA İLGİLİ KAZANIMLARA
İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(ANKARA İLİ ÖRNEĞİ)
(Doktora Tezi)**

**Fatma Süreyya KURTOĞLU
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Temmuz, 2015**

ÖZ

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin, Türk Edebiyatı programında yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma dört bölüm, sonuç, tartışma ve öneriler ile kaynaklardan oluşmaktadır.

Bu çalışmada veriler, nicel ve nitel araştırma teknikleri kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda; araştırmaya katılan öğretmenlerin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda ise araştırmaya katılan öğretmenlerin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini ortaya çıkarmak için durum çalışması yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan ortaöğretim okullarında görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri; örneklemini ise Ankara ilinin merkez ilçelerinden amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle rastgele seçilmiş Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri oluşturmaktadır.

Bu öğretmenlerin Türk Edebiyatı programında bulunan halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla oluşturulmuş temel problem doğrultusunda test edilen alt problemlere dair şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhî, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm ve katılımcıların görevli oldukları okul türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermezken, katılımcıların hizmet içi eğitim alıp-almama değişkenlerine göre anlamlı farklılık görülmektedir.

Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalname, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentname, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm ve hizmet içi eğitim alıp-almama değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermezken, katılımcıların görev yaptıkları okul türü arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm ve katılımcıların görev yaptıkları okul türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermezken, katılımcıların hizmet içi eğitim alıp-almama durumları arasında anlamlı farklılık görülmektedir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görev yaptıkları okul türü ve hizmet içi eğitim alıp-almama değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görev yaptıkları okul türü ve hizmet içi eğitim alıp-almama değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufî Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görev yaptıkları okul türü ve hizmet içi eğitim alıp-almama değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler- Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler- (Halk Hikâyeleri, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görev yaptıkları okul türü ve hizmet içi eğitim alıp-almama değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görev yaptıkları okul türü ve hizmet içi eğitim alıp-almama değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Bilim Kodu : 6.034

Anahtar Kelimeler : Öğretim Programı, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, Kazanım,
Halk Edebiyatı ile İlgili Kazanımlar

Sayfa Adedi : 175

Danışman : Prof. Dr. Ali Yakıcı

**THE IN-SERVICE TEACHERS` VIEWS ABOUT THE LEARNING
OUTCOMES RELATED TO FOLK LITERATURE TOPICS IN
TURKISH LITERATURE COURSE PROGRAM
(THE SAMPLE OF ANKARA)
(Ph. D. Thesis)**

**Fatma Süreyya KURTOĞLU
GAZI UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
July, 2015**

ABSTRACT

This research aimed to explore Turkish language and literature teachers` opinions regarding the learning outcomes related to the topics of Turkish folk literature, which are in Turkish literature program, are part of the theme which is named as Turkish literature inspired by Islam civilization. This dissertation is composed of four parts including results, discussion, recommendations, and references.

In this research, the data was obtained by using qualitative and quantitative methods. In the quantitative part of the study, the views of the teachers` on the learning outcomes related to Turkish folk literature`s topics were obtained by using survey method.

In the qualitative part of the study, the teachers` views regarding related to the learning outcomes related to Turkish folk literature topics in Turkish literature program were determined by using case study method.

The research population was composed of Turkish literature teachers working at high schools in Turkey`s Ankara province in 2014-2015 school year. The research sample of this population was chosen from these Turkish literature teachers by using convenient sampling technique which is one of the purposeful sampling techniques.

The analyses showed that while there was not any significant difference according to gender, professional experience, type of department, and school type where they work in terms of the views on the learning outcomes related to texts (poem, chant, soul, and ode) having meaning of enthusiasm and excitement which are topics in the theme of Turkish literature inspired by

Islam civilization in Turkish literature program, there was a significant difference according to whether or not they get involved in professional development seminars.

The analyses showed that while there was not any significant difference according to gender, professional experience, type of department, and whether or not they get involved in professional development seminars in terms of the views on the learning outcomes related to the literary texts based on any event (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) which are topics in the theme of Turkish literature inspired by Islam civilization in Turkish literature program, there was a significant difference according to the school type where they work.

The analyses showed that while there was not any significant difference according to gender, professional experience, type of department, and school type where they work in terms of the views on the learning outcomes related to the folk poems based on love (Koşma, Semaî) which are topics in the theme of Turkish literature inspired by Islam civilization in Turkish literature program, there was a significant difference according to whether or not they get involved in professional development seminars.

The analyses showed that there was not any significant difference according to gender, professional experience, type of department, school type where they work and whether or not they get involved in professional development seminars in terms of the views on the learning outcomes related to Turkish poems based on Islam and Sufism which are topics in the theme of Turkish literature inspired by Islam civilization in Turkish literature program.

The analyses showed that there was not any significant difference according to gender, professional experience, type of department, school type where they work and whether or not they get involved in professional development seminars in terms of the views on the learning outcomes related to anonymous folk poems which are topics in the theme of Turkish literature inspired by Islam civilization in Turkish literature program.

The analyses showed that there was not any significant difference according to gender, professional experience, type of department, school type where they work and whether or not they get involved in professional development seminars in terms of the views on the learning outcomes related to didactic texts (Tasavvufî Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) which are topics in the theme of Turkish literature inspired by Islam civilization in Turkish literature program.

The analyses showed that there was not any significant difference according to gender, professional experience, type of department, school type where they work and whether or not they get involved in professional development seminars in terms of the views on the learning outcomes related to the literary texts based on any event and story-telling (Halk Hikâyeleri, Mesneviler) which are topics in the theme of Turkish literature inspired by Islam civilization in Turkish literature program.

The analyses showed that there was not any significant difference according to gender, professional experience, type of department, school type where they work and whether or not they get involved in professional development seminars in terms of the views on the learning outcomes related to the literary texts based on any event including demonstration (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu) which are topics in the theme of Turkish literature inspired by Islam civilization in Turkish literature program.

Science Code : 6.034

Keywords : Curriculum, Turkish Literature Course Teaching Curriculum, Learning Outcome, Learning Outcomes related to Folk Literature

Number of Page : 175

Supervisor : Prof. Dr. Ali Yakıcı

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ	v
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxi
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xxii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	7
1.6. Tanımlar	7
1.7. İlgili Araştırmalar	10
BÖLÜM 2	19
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	19
2.1. Edebiyatın Fert ve Toplum Hayatındaki Yeri ve Önemi	19

2.2. Edebiyat ve Eğitim	21
2.3. Edebiyat Eğitiminin Önemi.....	23
2.4. Edebiyat Eğitiminde Öğretim Programı.....	31
2.5. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Türk Halk Edebiyatı.....	42
BÖLÜM 3	49
YÖNTEM	49
3.1. Araştırmanın Modeli	49
3.2. Evren ve Örneklem	50
3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması.....	51
3.3.1. Veri Toplama Aracı	51
3.3.2. Verilerin Toplanması.....	52
3.4. Verilerin Analizi.....	53
3.4.1. Nicel Verilerin Analizi	53
3.4.2. Nitel Verilerin Analizi.....	53
BÖLÜM 4	55
BULGULAR.....	55
4.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular	55
4.2. Nitel Verilere İlişkin Bulgular	87
BÖLÜM 5	101
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	101
KAYNAKLAR	107
EKLER	115

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ünitelere Göre Dokuzuncu Sınıf Kazanım Tablosu.....	5
Tablo 2. Ünitelere Göre Onuncu Sınıf Kazanım Tablosu.....	5
Tablo 3. Ünitelere Göre On Birinci Sınıf Kazanım Tablosu	5
Tablo 4. Ünitelere Göre On İkinci Sınıf Kazanım Tablosu	5
Tablo 5. Bloom'un Bilişsel Alan Taksonomisi'nin altı seviyeleri ve öğrenme çıktıları	38
Tablo 6. Onuncu Sınıfta Yer Verilen Türk Halk Edebiyatı Ünite ve Konuları	43
Tablo 7. Onuncu Sınıf Destan Dönemi Türk Edebiyatı Ünitesi Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler/Şiir (Sagu, Koşuk) Konusuna Ait Kazanımlar	43
Tablo 8. Onuncu Sınıf Destan Dönemi Türk Edebiyatı Ünitesi Olay Çevresinde Oluşan Metinler (Destan) Konusuna Ait Kazanımlar	44
Tablo 9. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.) Ünitesi Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Ait Kazanımlar.....	44
Tablo 10. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.) Ünitesi Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, mesneviler) Konusuna Ait Kazanımlar	45
Tablo 11. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.) Ünitesi Öğretici Metinler (Tasavvufî Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Ait Kazanımlar.....	45
Tablo 12. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Ait Kazanımlar	46

Tablo 13. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Ait Kazanımlar	46
Tablo 14. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Dinî-Tasavvufi Türk Şiiri Konusuna Ait Kazanımlar	47
Tablo 15. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Ait Kazanımlar	47
Tablo 16. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Temaşa) Karagöz, Meddah, Orta Oyunu-Konusuna Ait Kazanımlar	48
Tablo 17. On İkinci Sınıf Cumhuriyet Döneminde Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir) Ünitesi Cumhuriyet Döneminde Halk Şiiri Konusuna Ait Kazanımlar	48
Tablo 18. Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	55
Tablo 19. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	56
Tablo 20. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	57
Tablo 21. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna	

Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	57
Tablo 22. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	58
Tablo 23. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	59
Tablo 24. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	60
Tablo 25. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	61
Tablo 26. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	61
Tablo 27. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	63

Tablo 28. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	64
Tablo 29. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	64
Tablo 30. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	65
Tablo 31. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	66
Tablo 32. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	66
Tablo 33. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	67
Tablo 34. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	68
Tablo 35. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	69
Tablo 36. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle	

İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	69
Tablo 37. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî -Tasavvufi Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	70
Tablo 38. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları.....	71
Tablo 39. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	72
Tablo 40. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	72
Tablo 41. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	73
Tablo 42. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	74
Tablo 43. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	74
Tablo 44. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna	

Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları75

- Tablo 45. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları 76
- Tablo 46. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları 77
- Tablo 47. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları 77
- Tablo 48. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları..... 78
- Tablo 49. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları 79
- Tablo 50. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları 80

Tablo 51. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	81
Tablo 52. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	82
Tablo 53. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları.....	83
Tablo 54. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	84
Tablo 55. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	84
Tablo 56. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	85
Tablo 57. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri	

İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları	86
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Gerçekleşme aşamasında kazanıma ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları.....	88
Şekil 2. Kazanımların gerçekleşmesi için gerekli olanlara ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları.....	90
Şekil 3. Gerçekleşecek kazanımlarda mevcut ders kitapları ve saatlerine ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları.....	94
Şekil 4. Ders öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç durumuna ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları.....	97

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AKM	Atatürk Kültür Merkezi
�ev.	Çeviren
EARGED	Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı
Ed.	Editör
K	Katılımcı
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SPSS	Statistical Package for the Social Science
TDK	Türk Dil Kurumu
TED	Türk Eğitim Derneği
TED�P	Türk Edebiyatı Dersi �ğretim Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
vb.	ve benzeri

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın sınırlılıkları, araştırmanın varsayımları ve ilgili bazı terimler açıklanmıştır.

Bu çalışmada, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin, Türk Edebiyatı programında bulunan halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla; nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmanın nicel boyutunda; araştırmaya katılan öğretmenlerin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla hazırlanan “Halk Edebiyatı Konularında Yer Alan Kazanımlara Yönelik Öğretmen Görüşleri Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda ise araştırmaya katılan Ankara ilinde değişik okul türlerinde (Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin programın kazanımlarının gerçekleşme düzeyi hakkındaki görüş ve düşünceleriyle, uygulamada karşılaşılan problemler ve bu husustaki çözüm önerilerine ilişkin düşüncelerini ortaya çıkarmak için durum çalışması yapılmış ve yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Hızla gelişen sosyal yapının sağlamlaşabilmesi, fertlerin daha mutlu ve başarılı olabilmesi, milletlerin uluslararası platformda iyi bir yere sahip olabilmesi için ortaöğretim sonunda öğrencilerde birtakım kazanımların gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, öğrencilere, başta sanat metinleri olmak üzere, her türlü metni yapı tema, dil, anlatım ve anlam bakımlarından çözümleme becerisi ve alışkanlığı kazandırmayı; güzel sanat eserinden anlayarak ve onunla bütünleşerek

zevklerini geliştirmeyi hedef olarak almış ve bu hedeflere ulaşmak için de programda kazanımlara bir araç olarak yer vermiştir.

Programın başarısının ölçülmesindeki en önemli ölçütlerden biri, programın tamamı veya bir kısmı üzerinde, programın hedef grubunu oluşturan öğrenciler ile uygulayıcısı olan öğretmenlerin tespit ve değerlendirmeleridir. Türk Edebiyatı Dersi ğretim Programı’yla hedeflenen bu kazanımların gerçekleşip gerçekleşmediği, gerçekleştiyse bunun düzeyi, ğrenci ve ğretmen açısından çeşitli değişkenler gz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda araştırmamızda şu sorulara cevap bulunmaya çalışılacaktır:

1. Türk Edebiyatı Dersi ğretim Programı’nın “*İşlam Uygarlığı evresinde Gelişen Türk Edebiyatı*” nitesindeki “*Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (şiir; İlâhi, Nefes, Gazel)*” konusuna ilişkin kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı ğretmenlerinin görüşleri arasında mezuniyet, cinsiyet, görev yapılan okul türü ve meslek kıdemi değişkenleri açısından anlamlı fark var mıdır?
2. Türk Edebiyatı Dersi ğretim Programı’nın “*İşlam Uygarlığı evresinde Gelişen Türk Edebiyatı*” nitesindeki “*Olay evresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler)*” konusuna ilişkin kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı ğretmenlerinin görüşleri arasında mezuniyet, cinsiyet, görev yapılan okul türü ve meslek kıdemi değişkenleri açısından anlamlı fark var mıdır?
3. Türk Edebiyatı Dersi ğretim Programı’nın “*İşlam Uygarlığı evresinde Gelişen Türk Edebiyatı*” nitesindeki “*Âşık Tarzı Halk şiiri (Koşma, Semaî)*” konusuna ilişkin kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı ğretmenlerinin görüşleri arasında mezuniyet, cinsiyet, görev yapılan okul türü ve meslek kıdemi değişkenleri açısından anlamlı fark var mıdır?
4. Türk Edebiyatı Dersi ğretim Programı’nın “*İşlam Uygarlığı evresinde Gelişen Türk Edebiyatı*” nitesindeki “*Dinî -Tasavvufi Türk şiiri*” konusuna ilişkin kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı ğretmenlerinin görüşleri arasında mezuniyet, cinsiyet, görev yapılan okul türü ve meslek kıdemi değişkenleri açısından anlamlı fark var mıdır?
5. Türk Edebiyatı Dersi ğretim Programı’nın “*İşlam Uygarlığı evresinde Gelişen Türk Edebiyatı*” nitesindeki “*Anonim Halk şiiri (Mani, Türkü)*” konusuna ilişkin

kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin görüşleri arasında mezuniyet, cinsiyet, görev yapılan okul türü ve meslek kıdemi değişkenleri açısından anlamlı fark var mıdır?

6. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın "*İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları)*" konusuna ilişkin kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin görüşleri arasında mezuniyet, cinsiyet, görev yapılan okul türü ve meslek kıdemi değişkenleri açısından anlamlı fark var mıdır?

7. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın "*İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı*" ünitesindeki "*Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)*" konusuna ilişkin kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin görüşleri arasında mezuniyet, cinsiyet, görev yapılan okul türü ve meslek kıdemi değişkenleri açısından anlamlı fark var mıdır?

8. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın "*İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı*" ünitesindeki "*Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Temaşa) Karagöz, Meddah, Orta Oyunu*" konusuna ilişkin kazanımlarının gerçekleşmesine ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin görüşleri arasında mezuniyet, cinsiyet, görev yapılan okul türü ve meslek kıdemi değişkenleri açısından anlamlı fark var mıdır?

9. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasında karşılaşılan sorunların neler olduğu konusunda öğretmen görüşleri arasında nasıl bir dağılım vardır.

11. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'ndaki "*İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı*" ünitesindeki kazanımların gerçekleşmesinde karşılaşılan sıkıntılar nelerdir?

11. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'ndaki "*İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı*" ünitesindeki kazanımların gerçekleştirilebilmesi için neler yapılabilir?

12. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'ndaki "*İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı*" ünitesindeki kazanımların gerçekleştirilmesine yönelik bir hizmet içi eğitime ihtiyaç var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda hedeflenen kazanımlardan halk edebiyatı konularıyla ilgili olanlarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmek ve öğretmen görüşleriyle bu kazanımların daha etkili bir şekilde nasıl gerçekleştirilebileceği sorusuna cevap bulmaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin iyi yetiştirilmesi için onların kazanmaları gereken bilgi, değer ve becerilerin iyi tespit edilmesi ve bunların öğretimin ilk kademelerinden itibaren sistemli olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'yla liseyi bitiren öğrencilerin Türkçe ile sanat eseri ortaya koyabilecek, gündelik hayatla ilgili her türlü yazışmaları yapabilecek becerileri kazanmaları; Türkçe yazılmış ilmî ve felsefî yazıları anlayıp değerlendirme olgunluğuna kavuşmaları, sanat metinlerini inceleyip onları yorumlayabilecek seviyeye ulaşmaları amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin uygulanamayan ve kullanılamayan bilgileri tekrar eden değil; bu derslerde elde ettiklerini yaşama tarzıyla birleştiren, kendi kimliğinin farkına varmış ve evrensele açık bireyler olmaları (TEDÖP, 2011, s. 1) hedeflenmektedir. Bunun için okullarda öğrenci bilişsel alanlarda olgunlaştırılmaya çalışılırken duyuşsal alanlar da ihmal edilmemeli, bu kurumlar toplumsal kurallar, tutum ve değerler gibi duyuşsal alanlarda da öğrencilerin yetiştirildiği yerler olmalıdır.

Yükseköğrenimi kazanamayan öğrenciler için ortaöğretim, öğrenim hayatlarının son merhalesidir. Ülkemizde bugün yükseköğretime devam edebilen öğrencilerin sayısına baktığımızda bu sayının devam edemeyenlere göre oldukça az olduğu açıkça görülmektedir. O hâlde pek çok öğrencinin öğrenim hayatlarının son merhalesi olan ortaöğretimde onlara ilerideki hayatlarında gerekli olacak bilgi, değer, beceriler bir şekilde kazandırılmalıdır.

Öğrenciye bu kazanım ve becerileri öğretmede kullanılacak olan yöntemler kadar bu konuda iyi modeller (aile, yakın ve uzak çevre, öğretmenler vs.) bulmak da önemlidir. Bunun yanında, okullarda öğretim programlarının öngördüğü kazanım ve becerilerin aktarılmasında etkili olan unsurların başında, derslerde en önemli materyaller olarak kullanılan ders kitapları ile öğrenciye okunması tavsiye edilen yardımcı kitaplar gelmektedir. Kazanım ve beceriler öğrencilere önemli ölçüde edebî eserler yoluyla kazandırıldığından, bunları işleyen edebî eserlerden alınmış metinler muhakkak ders kitaplarında yer almalıdır. Öğrencilere okuması için tavsiye edilen yardımcı kitaplar da bu

kazanım ve becerileri içermeli; öğrencinin bu eserlerde karşılaştığı kahramanlar da öğrenciye bu konuda iyi bir model olmalıdır.

2005 yılında davranışçı yaklaşım terk edilerek hazırlanan yeni ders öğretim programlarında yapılandırıcı yaklaşım esas alınmıştır. Yapılandırıcı yaklaşımda öğrenci merkeze alınarak öğrencilere öğrenmeyi öğretmek hedeflenmiştir. Ders öğretmenlerinin sadece bir rehber konumunda olduğu yeni programda öğretmenlere yol göstermesi bakımından kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalar bölümleri oluşturulmuştur. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda edebiyat eğitiminde hedeflenenlere ulaşılabilmesi için bir araç olarak kullanılacak 659 kazanım hedefi bulunmaktadır. Bu kazanımların sınıf ve ünitelere göre genel olarak dağılımı şöyledir:

Tablo 1. Ünitelere Göre Dokuzuncu Sınıf Kazanım Tablosu

Ünite	Kazanım Sayısı
I. Güzel sanatlar ve edebiyat	36
II. Coşku ve heyecanı dile getiren metinler şiir	39
III. Olay çevresinde oluşan edebi metinler	36
IV. Öğretici metinler	12
Toplam	123

Tablo 2. Ünitelere Göre Onuncu Sınıf Kazanım Tablosu

Ünite	Kazanım Sayısı
I. Tarih içinde Türk edebiyatı	9
II. Destan dönemi Türk edebiyatı	30
III. İslam uygarlığı çevresinde gelişen Türk edebiyatı	123
Toplam	162

Tablo 3. Ünitelere Göre On Birinci Sınıf Kazanım Tablosu

Ünite	Kazanım Sayısı
I. Batı tesirindeki Türk edebiyatı	5
II. Tanzimat dönemi Türk edebiyatı	48
III. Servet-i Fünun edebiyatı	64
IV. Millî Edebiyat dönemi	82
Toplam	199

Tablo 4. Ünitelere Göre On İkinci Sınıf Kazanım Tablosu

Ünite	Kazanım Sayısı
-------	----------------

I. Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı	6
II. Cumhuriyet döneminden öğretici metinler	8
III. Cumhuriyet döneminde coşku ve heyecanı dile getiren metinler	108
IV. Cumhuriyet döneminde olay çevresinde oluşan edebi metinler	53
Toplam	175

Programdaki ünite ve bu ünitelerin kazanımları, edebî metinlerin incelenmesinde metot ve bilgi verenler ile bir dönemin edebî metinlerini inceleyen, değerlendiren ve yorumlayanlar olmak üzere iki grupta toplamak mümkündür.

Metot ve bilgi veren üniteler ile metinlerin incelenmesi ve değerlendirilmesini konu alan üniteler dokuzuncu sınıfın konuları arasında yer alırken, her dönemde ortaya konulmuş coşku ve heyecanı dile getirmeye bağlı (şiir), anlatmaya bağlı, göstermeye bağlı metinler ve bunların incelenmesi, değerlendirilmesi ve yorumlanmasını konu alan kazanımlar ve etkinlikler ise on, on bir ve on ikinci sınıflardaki ünitelerde yer almaktadır. (TEDÖP, s. 4).

Yapılacak olan bu çalışma:

1. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların gerçekleşme oranının tespiti açısından,
2. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Türk halk edebiyatı konularıyla ilgili kazanımların gerçekleşmesi konusunda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin görüşlerinin ortaya konması açısından,
3. Yeni bir yaklaşımla ortaya konulan Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın uygulama sürecini gözlemlemek ve aksaklıkları tespit etmek açısından,
4. Çıkan sonuçlarla genel olarak edebiyat öğretiminde özelde ise Türk halk edebiyatı konularının öğretilmesinde yeni yaklaşımlara kapı aralamak açısından,
5. Programın kazanımlarının gerçekleştirilmesinde karşılaşılan problemler ve bu problemlerin çözümü için uygun stratejilerin belirlenmesine yönelik önerilerinin ortaya konulması açısından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. Ankara ilinde MEB'na bağlı değişik türlerdeki (Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi) orta öğretim kurumlarında görev yapan ve örnekleme alınan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri ile,

2. Araştırmanın yapılacağı 2014 – 2015 öğretim yılı ile,
3. Araştırmanın veri toplama araçları ile,
4. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplar ile,
5. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan onuncu sınıf Türk halk edebiyatı konularından “İslâm Uygarlığı Çerçevesinde Gelişen Türk Edebiyatı” ünitesinin kazanımlarıyla sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

1. Ders kitaplarında yer alan Türk halk edebiyatı metnlerinin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan ilgili kazanımlarla tam bir uygunluk içerisinde olmadığı,
2. Araştırmaya katılan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin araştırma kapsamında samimi davranacakları,
3. Veri toplama araç ve yöntemlerinin araştırmanın amacına uygun bilgileri toplayabilecek nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Dil: Ergin (1995)'e göre, “Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir.” (1995, s. 7).

Korkmaz'a göre ise “İnsanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre biçimlenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem” (Korkmaz, 2010, s. 67) dir.

Dil bir toplumu millet olma seviyesine yükselten bir unsurdur. Gelişmiş bir dile sahip olabilen milletler aynı zamanda gelişmiş bir edebiyata da sahip olurlar. Aynı topluma mensup kuşakları birbirine bağlayıp kültür aktarımına aracılık eden dil, sadece insanı yakınındaki insana yaklaştıran, bu insanları değişik yönleriyle birbirine bağlayan bir yol değildir. Dil insanı bütün evrenle karşı karşıya getirir, onu insana açar. İnsanın evren içine sokulabilmesini gerçekleştirir. İnsanın çevresindeki her şeyle bağ kurması dil ile sağlanır (Özkan, 2008, s. 15).

Dil, “fertten doğmakla beraber zamanla ferdin malı olmaktan çıkmış, umumileşmiş ve belli normlar kazanmıştır. Bu sebeple fert, topluma ait olan bu müessese üzerinde istediği şekilde tasarruf hakkını kaybetmiştir.” (Ertem, 1977).

Kültür: Kültür genel olarak “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.” (TDK, 2005, s. 1282) şeklinde tarif edilebilir.

Kültür aynı zamanda, bir insan topluluğunun hem bilinç, hem de bilinçaltı alanlarında yaşayan, bir taraftan geçmişe dayanan, bir taraftan da ortak gelecek düşüncesine şekil veren değerler, davranışlar ve kabuller toplamıdır. Bu bazen sadece dil, bazen sadece din, bazen ise sadece soy birliği gibi tarihi kaynaklara dayanan bir hayat tarzı olabilir (Tural, 2006, s. 212).

Edebiyat: Tek biçimli tek boyutlu olmadığı gibi pek çok unsuru içinde barındıran büyük bir bütün olduğundan (Karataş, 2011) edebiyatın birçok tarifi yapılmıştır. Bazen aynı bilim adamları bile farklı tarifler yapmışlardır.

Türkçedeki anlamları üzerinde duran ve dilimizde, ahlâkî mânâ, dile ait ilimler, güzel yazma sanatı ve onun öğretimi, edebî yazılar, bir konu ile ilgili yayımlar, lüzumsuz yere sözü uzatmak, edada tasannu’a düşmek mânâlarını ifâde etmek üzere kullanıldığını belirten Bilgegil (Bilgegil, 1997, s. 274.), bir edebiyat terimi olarak ise “yazma sanatı ile ilgili kaidelerin bütünü ve uygulamada bu kaidelere uygun eserleri de içine alan disiplin” (Bilgegil, 1997, s. 254) olarak tarif ederken şöyle bir izah daha getirir: “Bir ilmi öğretmek, bir tezi müdafaa etmek, bir takım kaideleri tespit etmek, bir akde delil olmak gayelerinden uzak olarak yazılan; itibârî değerini okuyucunun veya okuyucuların tercih ve ölçüsünden alan; bu tercihlerin ittifakiyle şâhesere doğru yükselen edebî eserler; destan, şiir, dram, roman ve emsali türler içinde karşımıza çıkarlar.” (Bilgegil, 1977, s. 429).

Çetişli (2001)’ye göre, “edebiyat itibârî bir dünya ekseninde şekillendirilmiş çok çeşitli yorumlara imkân veren ve nice beyin ve ruh sancılarının eseri olan bir muhteva; bu muhtevanın en güzel ve en etkili bir biçimde sunulmasını üstlenmiş ve dil zevki imbiğinden sabırla damıtılarak elde edilmiş edebî bir dil; muhteva-dil ikilisinin orijinal ve ferdî kompozisyonundan teşekkül etmiş bir form; bunlar ve bunların dışındaki daha pek çok unsurun, birbirleriyle birlik ve bütünlük prensibi dahilindeki çok yönlü ilişkilerin

edebîlik potası içindeki sentezinden meydana gelmiş bir üslûp çerçevesinde teşekkül etmiş karmaşık, ama estetik bir yapı ve dille yapılan bir sanattır (s. 15)

Okay (1994)'a göre “Bir coğrafya veya milletin (Avrupa edebiyatı, Türk edebiyatı), bir devrin (Ortaçağ Fransız edebiyatı, Cumhuriyet devri edebiyatı), bir sanat veya edebiyat mektebinin (klasik edebiyat, Servet-i Fünûn edebiyatı) edebî mahsullerinin bütününe verilen isimdir” (s. 395).

Güzel'e göre ise “edebiyat, derin hisler uyandıran duygu, düşünce ve hayallerin dil aracılığıyla güzel, etkili ve belli bir şekil içerisinde anlatılmasıdır.” (Güzel, 2006, s. 85).

Kazanım: Öğrenme sonuçları/kazanım kavramının birbirine benzer pek çok tanımı yapılmıştır: Öğrenme süreci içerisinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla öğrencinin kazanması beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir (MEB, 2005: 13). Jenkins ve Unwin'e göre (2001) öğrencilerden öğrenme faaliyeti sonucunda neler yapabileceğini belirten ifadeler olarak tanımlanan kazanım, Bingham'ın (2009) “Öğrenme Çıktıları Geliştirme Rehberi” adlı çalışmasında, öğrenme süreci sonucunda öğrencinin neyi bilmesi, anlaması ve yapabilmesi gerektiği sorularını karşılayan bir unsur olarak tanımlanmıştır (Kennedy, Hyland ve Ryan, 2015). Gosling ve Moon'a göre ise öğrenme sonucu, bir öğrencinin bir öğrenme dönemi sonunda neyi bilmesi, anlaması ve/veya yapabilmesi gerektiğini gösteren ifadedir (Kennedy, Hyland ve Ryan, 2015).

Eğitim Programı: Bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, millî eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik tüm faaliyetleri içeren ayrıntılı planlamadır. Öğretim, derslerin dışındaki kol faaliyetleri, özel günlerin kutlanması, yapılan geziler, kurslar, rehberlik, sağlık vb. hizmetler ve fonksiyonlar bu çerçeveye girer (Varış, 1994, s.18). Eğitim Programı, genel olarak eğitim ve öğretimin içeriği, araçları, amaçları ve nasıl düzenleneceğini kapsayan bir bütündür (Özbay, 2006, s.13).

Öğretim Programı: Öğrenci davranışında istenilen değişiklik ya da değişiklikleri oluşturmak maksadıyla ayrıntılı olarak yapılan planlamaya öğretim programı denir (Tekin, 2014, s. 8). Bu anlamda bir öğretim programı, "Ne amaçlar, dersler ve konular listesidir; ne de öğretmenin eline verilen ve uyması istenen basılı bir kitaptır." (Varış, 1969, s. 28).

Eğitim programında gösterilen kazanımların gerçekleştirilmesi için gerekli olan öğretmen, konular, eğitim ortamları, yöntem, teknik, fiziki imkânlar, ders araçları, ölçme ve değerlendirme gibi unsurları kapsayan (Özbay, 2006, s.15), gelişmeye açık ve çok yönlü

etkileşim içinde olan ögeler bütünüdür (Senemoğlu, 2004, s. xxiv). Varış’a göre de “Belli bilgi kategorilerinden oluşan ve bir kısım okullarda beceri ve uygulamaya ağırlık tanıyan, bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir şekilde kazandırılmasına dönük bir programdır.” (1996, s. 18).

Türk Edebiyatı Öğretim Programı: Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından 14.07.2005 tarih ve 197 sayılı kararla kabul edilen “Ortaöğretim Türk Edebiyatı Dersi 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar Öğretim Programını tanımlar.

1.7. İlgili Araştırmalar

Yapılan literatür taraması sonucunda, doğrudan doğruya Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kazanımlarla ilgili pek fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bölümde öncelikli olarak Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı olmak üzere öğretim programlarındaki kazanımları konu alan çalışmalardan en önemlileri kronolojik bir sırayla değerlendirilmiştir:

Şengül’ün araştırması (2005), Türkçe Eğitim Programı’nda ortaya konan hedeflere bağlı olarak, ilköğretim okullarında okutulan Türkçe ders kitaplarındaki metinlere dayalı olarak oluşturulan metne hazırlık ve metin sonu sorularının, dil gelişimi-zihinsel gelişim çerçevesinde, öğrencilerin okuduğunu anlama, Türkçeyi etkin bir şekilde kullanma yeterliliklerinin göstergesi olan bilişsel becerileri hangi düzeyde gerçekleştirdiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmada 2003-2004 eğitim-öğretim yılında ilköğretim okullarının 8. sınıflarında okutulmak üzere önerilen 13 Türkçe ders kitabındaki 971 metne hazırlık sorusu ve 4508 metin sonu sorusu olmak üzere toplam 5479 soru, bilişsel alan basamakları, soruluş amaçları, cevap kaynakları ve hazırlanış şekillerine göre incelemiştir.

Araştırma neticesinde ilköğretim 8. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle ilgili “metne hazırlık” ve “metin sonu” sorularının, öğrencilere; öğrenme, hatırlama, sıralama, sınıflama, birleştirme, yorumlama, sonuçları kestirme, öğrenilen bilgileri yeni durumlara uyarlama, araştırma yapma, tartışma, karşılaştırma, varsayımlar oluşturma, varsayımları irdeleme; varsayım ve olguları ayırma; alternatif görüşler üretme; temel düşünceleri ve mantıksal ilişkileri tanıma ve keşfetme; parça-bütün ve sebep-sonuç ilişkisi kurma; genellemeler yapma ve bütün bunların sonunda değerlendirmelerde bulunma gibi çok yönlü bakış açılarını kazandırmaya ve geliştirmeye uygun olarak hazırlanması gerektiği halde, bu soruların Türkçe Eğitim Programı’nda belirlenen hedefler

ve bu hedeflere bağılı olarak öğrencilere kazandırılması düşünölen davranışların gerçekleştirilmesine yeterli düzeyde katkı sağlayamadığı düşünöncesine ulaşılmıştır (Şengöl, 2005, s. IV).

Kan'ın (2006), İlköğretim Programı'nda öngörölen sekiz temel beceri (eleştirel düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, araştırma becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi, girişimcilik becerisi, iletişim becerisi, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi) nin kazandırılmasında, beşinci sınıf Sosyal Bilgiler ve Türkçe Dersi öğretim programlarının etkililiğine ilişkin ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışma sonucunda, yeni Sosyal Bilgiler ve Türkçe dersi öğretim programlarının her iki derste de ortak olan sekiz temel beceriyi kazandırmada etkili oldukları belirlenmiş; yine araştırma sonucunda kız öğrencilerin bu iki dersin öğretim programını temel becerileri kazandırmada erkek öğrencilere göre daha fazla etkili buldukları sonucuna da varılmıştır.

Calp'ın (2006) üçüncü sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle ilgili soru ve etkinliklerin 1981 ve 2005 tarihli Türkçe programlarında yer alan davranışlar ile kazanımlara uygunluğunu karşılaştırılmıştır. Bu çalışma sonucunda

1. 1981 programına uygun hazırlanan ders kitaplarının Türkçe Eğitim Programı'nın öğrencilere kazandırmayı öngördüğü davranışlara, yeterli ve uygun olmadığı,
2. 2005 Türkçe Dersi Öğreti Programı ve Kılavuzuna uygun hazırlanan ders ve öğrenci çalışma kitaplarının ise programın kazanımlarına uygunluk gösterdiği,
3. 1981 programına uygun hazırlanan ders kitaplarının, öğrencileri statik ve metne bağılı düşünmeye yönlendirirken; 2005 programına uygun hazırlanan ders kitaplarının ise öğrencileri daha dinamik ve metinlerarası ilişkiyi göz önünde tutan bir düşünme sürecine sevk ettiğı tespit edilmiştir.

Odabaşı (2007)'nin “Öğretmenlerin Görüşlerine Göre 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı Etkinliklerinin Kazanımları Gerçekleştirme Düzeyi (Nevşehir İli Örneğı)” başlıklı çalışmasında, nitel araştırma yaklaşımıyla, “2006–2007 öğretim yılında öğretmenlerin görüşlerine göre 4. sınıf Türkçe öğrenci çalışma kitabı etkinliklerinin kazanımları gerçekleştirme düzeyi” araştırılmıştır.

“Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

1. Türkçe Öğretim Programında, ilköğretim 4. sınıf için belirlenen kazanım ve gerçekleştirilecek etkinliklerin, sınıf seviyesine uygun olup - olmadığı konusunda öğretmenler genel olarak olumlu görüşe sahiptirler.
2. Türkçe Öğretim Programında belirlenen kazanımları gerçekleştirmeye yönelik Türkçe öğrenci çalışma kitabında etkinliklere yer verildiği ancak etkinlik çeşidinin yetersiz olduğu hakkında öğretmenler görüş bildirmişlerdir.
3. Örneklemdeki öğretmenlerin etkinlik uygulamaları, görev yaptıkları yerleşim yerine göre (il - ilçe merkez, kasaba, köy) farklılıklar göstermektedir.
4. Örneklemdeki bütün öğretmenlerin Türkçe Öğretim Programındaki çoklu zekâ alanlarına yönelik kazanım ve etkinliklere ilişkin olumlu görüşe sahip oldukları görülmüştür.
5. Belirlenen kazanımları gerçekleştirmeye yönelik hazırlanan etkinliklere, öğrencilerin katılım yoğunluğu, etkinlikten etkinliğe farklılık göstermektedir.
6. Türkçe öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin tamamına yakını bilişsel alandaki bilgi, kavrama ve uygulama, az sayıda etkinliğin de analiz ve sentez basamağına yönelik olduğu görülmüştür. Duyusal alana (değer verme, tepkide bulunma, yargıya varma...) yönelik az sayıda etkinlik olduğu gözlemlenmiştir. Devinişsel alana (beceri haline getirme...) yönelik ise yok denecek kadar az sayıda etkinlik olduğu gözlemlenmiştir.
7. Örneklemdeki öğretmenler, belirlenen kazanımlara yönelik gerçekleştirilecek etkinliklerde amaçlara ulaşıp ulaşılmadığına yönelik ölçme-değerlendirme çalışmaları yapmadıklarını ifade etmişlerdir.
8. Örneklemimizdeki öğretmenlerin yeni müfredatla ilgili, genel olarak olumlu görüşe sahip oldukları görülmüştür.” (Odabaşı 2007, s. IV-V).

Sevinç, (2007)’de ilköğretim 2. kademe sekizinci sınıf öğrencilerinin, Müzik dersi müfredat programındaki, kazanımlara gösterdikleri yeterliliklerin incelenmiş bazı kazanımların yeterli düzeyde gerçekleştiği, bazı kazanımların kısmen gerçekleştiği, bazılarının ise gerçekleşme düzeyinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çiftçi (2007) tarafından Ankara ili merkez ilçelerinde yapılan araştırmada ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin, İlköğretim Türkçe Öğretim Programı (2004)’ndaki okuduğunu anlama ile ilgili kazanımlara ulaşma düzeylerine; örnekleme alınan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına ve cinsiyetlerine göre kazanımlara ulaşma düzeylerine bakılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, sosyo-ekonomik düzeyde başarı sıralaması üst sosyo-ekonomik, orta sosyoekonomik ve alt sosyo-ekonomik düzey şeklinde görülmüştür. Üst sosyo-ekonomik gruba giren öğrencilerin başarı ortalaması % 87.73; orta sosyo-ekonomik gruba giren öğrencilerin başarı ortalaması % 87.18; alt sosyo-ekonomik gruba giren öğrencilerin başarı ortalaması % 79.56 şeklinde gerçekleşmiştir. Bütün kazanımlardaki toplam başarı puanları % 85.47 şeklinde bulunmuştur. Cinsiyete göre yapılan değerlendirmede ise otuz dört kazanımdan 15'i kızların lehine anlamlı olarak bulunmuştur. Kazanımlardan on dokuzunda yine kızlar daha başarılı olmuşlar; fakat bu başarı anlamlı bir fark oluşturacak kadar değildir. Otuz dört kazanımdan sadece dört tanesinde erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları daha yüksektir; fakat bu da anlamlı fark oluşturacak kadar yüksek değildir.

Ata'nın (2007) çalışmasında da ilköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi'nin 'Kendimi Tanıyorum'' ünitesindeki kazanımları, ilköğretim kurumlarında görev yapmakta olan 4.sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirmek ve kazanımlar ile değerler, beceriler ve etkinlikler arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Geliştirilen anket, Kırklareli merkez ve ilçelerindeki MEB'e bağlı ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 80 dördüncü sınıf öğretmenine uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda, ilköğretim okullarında görev yapan 4.sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi Birey ve Toplum öğrenme alanının "Kendimi Tanıyorum" ünitesinde yer alan kazanımlara ilişkin değerlendirmelerinin öğretmenlerin cinsiyetine, eğitim düzeyine, hizmet yılına ve asıl branşlarına göre anlamlı farklılık olup olmadığı ifade edilmiş ve sonuçlar 69 madde halinde çalışmanın sonunda verilmiştir.

Palavan (2007)'de "Konu Örüntüsü Belirleme Şablonu, Sosyal Bilgiler Başarı Testi ve Öğretmen Bilgi Formu" geliştirilerek, birleştirilmiş bağımsız sınıflarda eğitim gören 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinin kazanımlarına erişimleri karşılaştırılmış; birleştirilmiş sınıfların birleştirilme şekline ve birleştirilmiş sınıflarda eğitim veren öğretmenlerin tecrübesine, cinsiyetine ve almış oldukları eğitime göre öğrencilerin bu kazanımlara erişimleri değerlendirilmiştir.

Uyar'ın 2007 yılında yaptığı çalışmasında, Millî Eğitim Temel Kanunu, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 1981 yılında uygulamaya koyulan Türkçe Dersi Müfredat Programı ve 2006–2007 yılından itibaren 6. sınıflarda uygulanmaya başlanan Türkçe Dersi Müfredat Programı incelenmiş, Türkçe öğretiminde kültür aktarımını gerekli kılan, kültür aktarımına dayanak olan bölümler değerlendirilerek örgün eğitim kurumlarında Türkçe

öğretimi yoluyla öğrencilerin kültürel kimlik gelişimine nasıl katkı sağlanabileceğini araştırılmıştır

Durukan 2008’de Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın hedef ve kazanımları doğrultusunda 7. sınıf Türkçe öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları değerlendirilmiştir. Bu çalışmayla hem öğrenci çalışma kitapları hem de öğretmen kılavuz kitaplarında, temel dil becerileri (okuma, yazma, konuşma, dinleme/izleme) hedef ve kazanımlarının tamamına yer verilmediği, buna karşılık dil bilgisi hedef ve kazanımlarının tamamının kitaplarda yer aldığı; öğrenci çalışma kitaplarında yer verilmeyen kazanımlara öğretmen kılavuz kitaplarında, kılavuz kitaplarda yer verilmeyen kazanımlara ise çalışma kitaplarında yer verilerek öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları birbirlerini destekleyici nitelik kazandığı; gerek çalışma kitaplarında gerekse kılavuz kitaplarda okuma alışkanlığının kazandırılması yönünde yeterli uygulamaya yer verilmediği gibi bazı önemli sonuçlara ulaşılmıştır.

Öztürk tarafından 2008 yılında yapılan bir araştırmada, Batı çocuk klasiklerinden seçilen beş eserde yer alan değerler incelenmiştir. “Batı Çocuk Klasiklerinin kimliğini; dini semboller, Batı mitolojisi ve efsaneleri oluşturuyor.” öngörüsünden hareketle incelenen kitaplarda yer alan değerler; objektif ve subjektif değerler olarak gruplandırılmıştır. Dini ve sosyal değerler, objektif değerler; sevgi ve özlemler, sübjektif değerler olarak kabul edilmiştir. İnceleme sonucunda Batı kültür değerlerinin büyük oranda çocuk klasiklerine girdiği ve bilhassa dinî değerlerin, Batı klasik eserlerinin temel özelliklerden biri olduğu ortaya konulmuştur.

Samancı’nın (2009) “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Programındaki Okuma Alanı Kazanımlarının Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi” başlıklı ve Kastamonu Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı 123 İlköğretim okunda görev yapan 143 Türkçe öğretmenin örneklem olarak aldığı çalışmasının sonucuna göre, öğretmenler, öğrencilerin okuma kurallarını uygulayabilme, okuduğu metni anlama ve çözümleyebilme, okuduğu metni değerlendirebilme ve söz varlığını zenginleştirebilmelerine ilişkin kazanımların başarıyla gerçekleştirebildiğini ifade etmişlerdir. Buna karşılık, “Okuma alışkanlığının kazandırılabilmesinde ailenin örnek olmadığı/olamadığı halbuki, ailede kitap okuma alışkanlığının gelişmiş olması ve süreli yayınların takip edilmesinin bireyin kitap okuma alışkanlığını kazanmasında etkili olacağı sonucuna varılmıştır.

Saydım Akçaoğlu (2009) tarafından yapılan “Öğrencilerin Türk Edebiyatı Dersine İlgileri” başlıklı çalışmanın evrenini, 2007-2008 öğretim yılında Türkiye’deki dokuzuncu, onuncu

ve on birinci sınıf düzeyinde devlet okullarına devam eden ortaöğretim öğrencileri; örneklemini ise her sınıf düzeyinden olmak üzere toplam 1620 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada neticesinde, en fazla ilginin dokuzuncu sınıf öğrencilerinde Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler; onuncu sınıf öğrencilerinde İslâm Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı; On birinci sınıf öğrencilerinin ise Millî Edebiyat Dönemine ait ünitelere olduğu; bütün sınıflarda en az ilginin Öğretici Metinler ünitesine olduğu anlaşılmıştır.

Bu araştırmada, çalışmamıza konu olan Türk halk edebiyatı kazanımlarının da içinde yer aldığı onuncu sınıf üniteleri üzerinde yapılan bir değerlendirmeye öğrencilerin konulara ilgileri araştırılmıştır. Buna göre bu dönem öğrencilerinin en fazla ilgi duydukları konuların “Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir)” (% 39,6); ikinci olarak “Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü)” (% 35,7); üçüncü olarak ise “Öğretici Metinler” (% 35,3) olduğu; en çok ilgi duymadıkları ilk üç konunun ise “İslâmî Dönemde İlk Dil ve Edebiyat Ürünleri (XI.-XII. yy.)” (% 83,8), “XI.-XII. yüzyıllarda İslâmiyet ve Türk Kültürü” (% 82,6) ve “Divan Şiiri” (% 81,0) olduğu ortaya konulmuştur.

Ayrıca, araştırma evrenine konu olan öğrencilerin genel olarak Türk Edebiyatı dersine olan ilgilerinin düşük düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Farklı araç gereç ve yöntemlerin kullanılması, öğretmenin öğrenciye yaklaşımı, öğrencinin derste aktif olması, konuların gerçek hayatla ilişkilendirilmesi, ders kitabının öğrenciler açısından çekici ve anlaşılır olmasıyla öğrencilerin derse olan ilgilerinin artacağı ifade edilmiştir.

İlköğretim 2. kademe sekizinci sınıf öğrencilerinin, Müzik dersi müfredat programındaki, kazanımlara gösterdikleri yeterliliklerinin incelendiği Sevinç ve Öner (2009) tarafından hazırlanan bir çalışmada da Türkiye’nin çeşitli illerinde görev yapan öğretmenlerin, müfredattaki kazanımlarla ilgili görüşleri alınmış ve değerlendirilmiştir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, müzik öğretmenleri müzik dersi öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleşme düzeyinin yeterli, kısmen ve yetersiz olmak üzere farklılık gösterdiği, görüşünde birleşmişlerdir.

Çelik (2010), “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Yazma Kazanımlarına Uyuma Becerileri” başlıklı çalışmada, Öğrencilerin bahsedilen kazanımlara erişim düzeylerini belirlemek için onlara bilgilendirici türde metinler yazdırılmış, öğrencilerin yazılı metinleri kazanım maddelerinden oluşturulan bilgilendirici metin yazma değerlendirme aracına göre değerlendirilmiştir.

Bu çalışma sonucunda, öğrencilerin bahsedilen kazanımlardan beşine istenen düzeyde ulaştıkları, yedisine ise istenen düzeyde ulaşamadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatım becerileri değerlendirildiğinde öğrenciler arasında; babanın ve annenin öğrenim düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, eve sürekli yayın alınması ve düzenli kitap okuma alışkanlığına sahip olma durumlarına göre anlamlı farklar bulunmuştur.

Diren'in (2010) Türkçe Öğretim Programı 8. sınıf okuma alanı kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesini konu alan çalışmasında Ankara'nın merkez ilçelerinde Tabakalı Rastgele Örneklemeyle 2009-2010 yılları arasında görev yapan Türkçe öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır.

Araştırmayla, 2005 Türkçe Öğretim Programı'nın öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayamayacağı ve eğitim-öğretimdeki mevcut sorunları çözemeyeceği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yine bir araştırmada öğretmenlerin, söz konusu programın, dil becerilerinin hepsini aynı düzeyde geliştireceği konusunda ve programdaki okuma öğrenme alanında yer alan kazanımların öğrenci davranışına dönüştürülebilmesi ve öğrenciye kütüphaneden yararlanma alışkanlığı kazandıracak nitelikte olduğu düşük bir beklentiye sahip oldukları görülmüştür. Aynı zamanda öğretmenlerin, okuma öğrenme alanında yer alan kazanımların öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal alan düzeylerine uygun bir şekilde düzenlendiği konusunda da olumsuz bir bakış açısına sahip olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin programın geneline ve okuma alanı kazanımlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet ve mesleki hizmet süresi gibi değişkenlere göre farklılık göstermediği ancak mezun olunan okul/bölüme göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Gömleksiz, Sinan ve Demir (2011) tarafından ilköğretim ikinci kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki "okuma" öğrenme alanı ile ilgili kazanımların gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın evrenini Malatya il merkezinde görev yapan Türkçe öğretmenleri oluşturmuştur. Çalışma neticesinde, "Okuma" öğrenme alanı ile ilgili kazanımların edinimi noktasında Türkçe Öğretim Programının genel olarak uygulamada etkili olduğu belirlenmiştir.

Işıksalan (2011) yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda, "metin" odaklı sınıflama esasına göre hazırlanan 2005 Türk Edebiyatı Dersi 9. sınıf öğretim programının uygulanma sorunlarını saptamak ve bu konuda öğretmenlerin görüş ve önerilerini belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma neticesinde, 2007-2008 öğretim yılında, Eskişehir'de çeşitli ortaöğretim kurumlarında görev yapan 180 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenine

uygulanan anket verileri esas alınarak yapılan araştırma neticesinde öğretmenlerin program hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları ancak metnin merkeze alındığı programın edebiyat öğretimi açısından yararlı olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Çilingir (2012)'e ait “Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (2006) Kazanımlarına İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İrdelenmesi (Aydın İli Örneği)” başlıklı çalışmada, 2010-2011 öğretim yılında Aydın ilinde merkez ilçede bulunan 38 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıf öğretmenlerinin, müzik dersi öğretim programı kazanımlarının sınıf için önemi, uygunluğu ve gerçekleştirilebilmesi konusunda kendi yeterliklerine ilişkin görüşleri ortaya çıkarılmıştır.

Araştırma neticesinde ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıf öğretmenlerinin, müzik dersi öğretim programına ait kazanımlarının sınıf için önemli ve sınıf düzeyine uygun olduğu, kazanımların gerçekleştirilebilmesi konusunda 1. sınıf öğretmenlerinin genelde “yeterli”, 2. sınıf öğretmenlerinin “orta düzeyde yeterli” ve 3. sınıf öğretmenlerinin “orta ve az düzeyde yeterli oldukları sonucuna varılmıştır.

Mert (2013), İlköğretim Türkçe Programı ile Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Kazanım ve Etkinliklerin Sözcük Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi başlıklı makalesinde, ilköğretim ikinci kademe Türkçe Programında yer alan kazanımlar ve Türkçe çalışma kitaplarındaki etkinliklerin “sözcük öğretimi” açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, Türkçe Öğretim Programı ile 6-8. sınıf Türkçe çalışma kitapları “doküman incelemesi” yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, Türkçe çalışma kitaplarında programdaki ilgili kazanımların tamamına ilişkin etkinliklerin, yeterli düzeyde olmadığı ve programda yer alan etkinliklerin çoğuna çalışma kitaplarında yer verilmediği görülmüştür. Yine bu çalışmayla, Türkçe öğretimini tümleyen bir süreç olarak kabul edilen sözcük öğretimine yönelik etkinliklerin artırılması, sadece etkinlikleri yer veren kitapların hazırlanması önerilmiştir.

Tahaoğlu'nun (2014) Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığı “Ortaöğretim Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Bilişsel Açıdan İncelenmesi” başlıklı çalışmasında, MEB ortaöğretim IX-XII. sınıf Türk Edebiyatı dersi öğretim programının kazanımlar bölümünde bilişsel becerilerin belirlenmesini ve basamaklara göre ölçülmesini amaçlamıştır. Buradan hareketle Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımlar, Bloom'un (1956) “Eğitsel Alan Sınıflandırılması” çalışması temel alınarak sınıflandırılmıştır.

Araştırma sonucunda, programda yer alan 660 kazanımın kolaydan zora, basitten karmaşığa sıralandığı; bu kazanımların kavrama, analiz ve değerlendirme amaçlı olanlarının özellikle uygulama ve sentez amaçlı olanlara göre daha çok yer aldığı ortaya konulmuştur.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara ve bunların neticesinde varılan sonuçlara dayanarak,

1. Programın, uygulama ve senteze yönelik kazanımlarının zenginleştirilmesi,
2. Konu boyutundan ziyade, öğrencinin öğrenme sürecinde o konuyu nasıl öğreneceğini ifade eden kazanımların öne çıkarılması,
3. Öğretim programının kazanımlarının homojen bir göstermesinin sağlanması,
4. Programda yer alan birbirinin tekrarı olan kazanımların yeniden gözden geçirilmesi ve bilişsel becerilerin çeşitlendirilmesi önerilmiştir.

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Edebiyatın Fert ve Toplum Hayatındaki Yeri ve Önemi

Bilgi, duygu ve düşüncelerimizin bir zihinden diğer bir zihne aktarımı olan iletişim, günümüzde bir çağa adını verecek kadar önem kazanmıştır. İnsanlar arasındaki en güçlü iletişim aracı olan dil, duyguların paylaşımında, düşüncelerin geliştirilmesinde, inançlar ve değer yargıları gibi kültür birikiminin sonraki nesillere aktarılmasında son derece önemli bir görev üstlenmektedir. Ortak dil sayesinde toplumdaki fertler aynı tasa ve sevinçte birleşir; meseleleri çözme ve toplumsal gelişme hedeflerinde dil birliği sayesinde hızla yol alırlar.

Dil, toplumdaki diğer insanlarla ilişkilerimizde aracılık ederek sosyal bağlarımızı kuvvetlendirir. Dil sayesinde geçmişimizi öğrenir. Bugünümüzü arzu ettiğimiz gibi yaşar, geleceğimizle ilgili sağlam planlar yaparız.

İnsanlarımız dilini iyi bilmeli o dilin güzel örnekleri sayesinde kendini, kendi insanını, vatanını ve kültürünü iyi tanımalı ve sevmeli ki kendini başkalarına ifadede başarılı olabilsin.

Fertlerin hayatında bu derece önemli olan dil, muhakkak ki milletlerin hayatında da o kadar önemlidir. İnsanoğlu diğer insanlarla ilişkilerini düzenlemek, tabiatla olan mücadelesinde başarılı olmak, maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için bazı sosyal birliklere ihtiyaç duymuş ve böylece önce aile daha sonra da en büyük sosyal birlik olan millet meydana gelmiştir. İşte bu yönüyle dil, bir toplumu millet yapan, geçmişinden aldığı değerleri özünü bozmadan yeni nesillere aktaran, toplumların ve bireylerin kimliğinin en önemli tarafını oluşturan unsurlardandır.

Bir milletin manevi gücünü, kültürünün en önemli unsuru olan dilde aramak gerekir. Bundan dolayı dil, millî vasfı en belirgin kültür öğelerimizdendir. Millî birlik ve beraberlik

de toplumun bireylerini birbirine perçinleyen dil ile sağlanabilmektedir. Dilin bu özelliği Atatürk tarafından da şu sözlerle dile getirilmiştir:

Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türk halkı Türk milletidir. Türk milleti demek, Türk dili demektir. Türk Dili Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz felaketler içinde ahlakının, ananelerinin, hatıralarının, menfaatlerinin, kısacası, bugün kendi milliyetini yapan her şeyinin dili sayesinde muhafaza olunduğunu görüyor. Türk dili Türk milletinin kalbidir, zihnidir. (Korkmaz, 1992, s. 191).

Dil aynı zamanda millet olma kararlılığımızın sigortası olan kültürün de en önemli ögesidir. Kültür dile bağlı olduğu gibi bütün kültürel faaliyetlerin temelinde de yine dil vardır. Dil, düşünceyi ferdî olmaktan çıkarır topluma mal eder.

Kültür ve o kültürün değerleri dil ile insan hafızasına nakşedilir. İnsan iyi bildiği bir dil sayesinde o milletin kültürel değerlerini de öğrenir, benimser, sever. Daha kendi dilini tam anlamıyla öğrenemeden, o dilin güzel örnekleriyle sık sık karşılaşmadan yabancı bir dilin tesirinde kalan insanlarda, o yabancı dile ait kültürel değerlerin izlerini görebiliriz. Çocuk ve gençlerimiz böylelikle kendi toplumuna ve o toplumun değerlerine gittikçe yabancılaşır. Bu durum ise o toplumun geleceği için büyük bir tehlikedir. Bunun içindir ki gelişmiş toplumlar, önce kendi halkına daha sonra da dünyadaki diğer toplumlara kendi dilini ve dolayısıyla kültürünü öğretmek için önemli bütçeler ayırmaktadırlar.

“Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” (TDK, 2005, s. 1282) olarak tarif edilen kültür, belli bir ülkede yaşayan insanların ortaya koyduğu, din ve devletle var olabilen, en çok dilde ifadesini bulan ve yine bunların gelişmesine yardımcı olan manevî bir değerdir (Miyasoğlu, 1999, s. 13).

Kültür aynı zamanda, bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi kıymetlerden oluşan, onun meydana getirdiği, her türden bilgiyi, alâkaları, itiyatları, kıymet ölçülerini, görüş ve zihniyet ile her nevi davranış şekillerini içine alan bir bütün olmanın yanında, taşıdığı millî özellikleri dolayısıyla o topluma mensup olanların müşterek yanlarını oluşturarak diğer topluluklardan ayrılan hususî bir hayat tarzı temin eder (Turhan, 1997, s. 48).

Nasıl, insan vücudunda hastalıklarla mücadele etmeye çalışan birtakım savunma mekanizmaları gelişmişse ve bunlar, zararlı olabilecek bu unsurlarla kendi imkânları ile mücadele ediyorlarsa; milletlerin bünyesinde de buna benzer kültürel değer dediğimiz bir takım savunma unsurları gelişmiştir (Emil, 1997, s. 18).

Dil işte bu bağlamda, “bir topluma ait bu değerlerin saklanacağı, yeni kuşaklara aktarılacağı; ilim ve teknolojinin imkânları ile insanların gelişeceği, başka kültürler ile münasebet kuracağı çok önemli bir araçtır.” (Önal, 2010, s. 13).

Bir milletin kültürel unsurlarında çözülmenin olmaması hür ve bağımsız olarak ayakta kalabilmesinin en önemli şartlarından biridir. Muhakkak ki saf bir kültür yoktur. Dünya üzerindeki bütün kültürler birbirlerinden etkilenmişlerdir. Bu etkileşim kimi zaman toplumların gelişmesine katkı sağlama noktasında iyi bir gelişmedir. Fakat bu etkileşim kültürün asli unsurlarından hiçbirisini ortadan kaldırmamalıdır. Çünkü bu asli unsurların ortadan kalkması bir milletin tarih sahnesinden silinmesi ile eşdeğerdir.

Fert ve toplum hayatı için bu derece önemli olan dil, edebiyat için de aynı derecede önemlidir. Edebiyat, dilin kendisine sağladığı imkânlar sayesinde estetik bir iletişim aracı görevi görmeye başlar. İnsanlar arasında anlaşma aracı olan dil, aynı zamanda o dilin ait olduğu kültür değerlerinden beslenirken; edebî eserler de o dili kullanarak kültürün yeni nesillere ve farklı kültürlerle aktarılmasına aracılık eder.

2.2. Edebiyat ve Eğitim

Edebiyat ve eğitim, insanla ve insan topluluklarıyla ilgilenip uğraşma bakımından birbirini tamamlayan, birbiriyle yakından ilişkili olan iki alandır. Her ikisinin konusu da insandır. İnsanoğlunun dünyadaki serüveni, doğal ve toplumsal çevresiyle ilişkileri vs. bu iki alanın ortak konusunu oluşturur. Birbirinden habersiz ve kendi dünyalarında yaşayan insanları ruh ve zevkçe birleştiren köprüyü edebiyat kurar (Kavcar, 1982, s. 2).

Edebiyatın toplum hayatında bir sorumluluğunun olup olmadığı Batı’da ve bizde hep tartışılmalıdır. Onun ahlâkla ilgisizliğini ileri sürerek güzel sanatlar içine alanlar (Bilgegil,1997, s. 269) olduğu gibi edebiyatın ahlâkî bir sorumluluğunu savununlar da olmuştur. Tevfik Fikret, Servet-i Fünûn Dergisi’nde 19 Eylül 1312’de “Muhasebe-i Edebiye” başlığıyla çıkan yazısında edebiyatın bu sorumluluğu hakkında şu düşünceleri dile getirmektedir:

Ben edebiyâta bir san’at-ı nefisedir diyebilirim ve ona dair olan mütâlâtımı hep o noktadan idâre etmek isterim. Birçokları derler ki edebiyât tasfiye-i ahlâka, tenvîr-i vicdâna hizmet eder. Edebiyâtın en büyük hizmeti işte budur. Acabâ edebiyât o büyük, o mukaddes hizmeti okumağa, okuya okuya lezzet almağa alıştıyor. Zihin o sâyede tatlı tatlı çalışıyor; çalıştıkça bir keyif, bir huzûr, bir teceddüd hissediyor. Gitgide fikir daha ziyâde rikkat buluyor; nihâyet en ince mülâhazât, en dakîk hissiyât kolayca kabûl ve telakkî edilmeye başlanıyor. Felsefenin, ulûm-ı ictimâiyenin derin, haşin bir takım ahkâm ve gavâmızı, şiirler, hikâyeler, tiyatrolar ...

hâsılı âsâr-ı edebiye ve edebiyât sâyesinde zihinlere giriyor. Birçok fezâil-i ahlâkiye bu sûretle intişâr ve tekarrür ediyor. Birçok beyinlere yorgunluklarını o âsârın mûtaâlâsıyla alıyor. Birçoğu aradığını onlarda buluyor. (Bilgegil, 1997, s. 269-270).

Edebiyat tarihimizde edebe, daha doğrusu edebiyata ayrı bir önem veren ve onu sıkça gündeme getiren sanatçılarımızdan birisi de Namık Kemal'dir. Ona göre edebiyatsız millet, dilsiz bir insana benzer. Milleti oluşturan fertlerin kenetlenmesinde edebiyat önemli bir rol oynar. Milletin güzel terbiyesi hususunda da büyük tesiri vardır. Yüzyıllar boyunca fikirlerin terbiyesine hizmet etmiş olan edebiyat, okuyanı da "ıslah" eden faydalı bir eğlencedir. Namık Kemal, en iyi terbiyenin edebiyat sayesinde kazanılacağı görüşündedir (Karataş, 2011).

Ataç, edebiyatla beslenmeyen çocuk ve gençlerimizin ahlak eğitimi bakımından da eksik kalacaklarını vurgulamaktadır. Ona göre, başkalarının sıkıntılarını kendimizinmiş gibi sahiplenmemizi, o sıkıntıya ortak olmamızı sağlayan edebiyattır:

Bencildir insanoğlu, bencil olduğu için yalnız kendi dertlerini düşünür, yalnız onlara inanır, başkalarında gördüğü dertleri kendisinininkiler gibi kavrayamaz.(...) Bizi bencillikten edebiyat kurtarır, şiirler, hikâyeler, romanlar, tiyatro eserleri, denemeler kurtarır. Öteki insanların içlerini bize onlar açar, bize başkalarını onlar duyurur.

Bir toplumda ahlakın irdelenmesini, düzelmesini istiyor musunuz? O toplumda edebiyat, sanat merakı uyandırmağa, geliştirmeye çalışın. Çocuklara, gençlere şiirler, hikâyeler, romanlar okutturun, onları tiyatrolara, sinemalara gönderin. O hikâyelerin, romanların, oyunların insanlarıyla tanışınlar, onların hayatlarını hayallerinde yaşasınlar, öğrensinler onların içlerini, böylece gerçekteki insanları da daha iyi anlarlar. Çocuğunuz büyüyünce ne olacaksa olsun, küçükken siz ona edebiyatı sevdirmeye bakın; ilim, bilgi sonradan gelecektir; önce insanlığını kurmak, hayalini işletmek gerekir (Ataç, 1991: 187-188).

Edebî eserler insanı ve çevresini tanıtır. Bu sayede önceki asırlarda yaşamış insanlara karşı bir sevgi duyabileceğimiz gibi, bizden çok uzaklarda yaşayan insanlarla da bir yakınlık kurabiliriz. Çünkü edebî eser zaman ve uzaklık engellerini aşarak ruhlar arasında bir yakınlık ve birlik kurar. Bu yolla yaşantımızı zenginleştirir, güzelin farkına varma gücünü geliştirir (Kavcar, 1982, s. 5-6).

Edebiyat, aynı zamanda Batı'da Conscience Linguistique denilen "dil duygusu"nın kazanılmasında da etkin bir vasıta. Dil duygusu, ferdin ana diline uygun olanla olmayana seçme duygusudur. Ana dili, fertte çocukluktan başlayarak bir dil duygusu meydana getirir. Şuur altında bulunan bu duygu ve çok küçük yaşlardan itibaren karşılaştığı irili ufaklı edebî metinler sayesinde kişi, dili bakımından doğruyu ve güzeli, çeşitli yönlerden ana

diline uygun olanla olmayanı, hiçbir gramer veya mantık çözümlemesine başvurmadan ayırt edebilir (Ertem, 1977).

Edebiyat, toplumu ve onu oluşturan ferdi konu alan bir kurumdur. Bundan dolayı toplumun yapısındaki değişime bağlı olarak o da değişir. Bir taraftan toplumdan ve toplum düzeninden etkilenen edebiyat diğer taraftan toplumu da etkiler. Çünkü edebiyat ürünleri sadece hayatı yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda hayatı biçimlendirir (Kavcar, 1982, s. 4).

Varlığının biricik değil ama birinci amacı “güzellik” olan edebiyat eserinden, elbette estetik haz vermesinin dışında pek çok “fayda” da temin edilebilir. Onun insan eğitiminin vazgeçilemez objelerinden biri olmasında, edebiyat eğitimcisinin geniş ölçüde faydalandığı ve faydalanması gerektiği bu tür işlevlerinin önemli bir rolü vardır (Çetişli, 2006).

Bu bağlamda edebî eserler tarih, psikoloji, sosyoloji, filoloji, ilâhiyât ve mitoloji gibi başka araştırma alanlarıyla da sıkı bir ilişki içerisinde. Edebiyat araştırmacısı, eserin yazıldığı dönemin tarihî, sosyal ve siyasî şartlarını, kültürel değişimlerini, bu bilim dallarının araştırma metotlarıyla tespit imkânı bulurken, elde edilen sonuçlarla da bu alanlarda çalışma yapan araştırmacılara malzeme sunmaktadır. Bu yönüyle edebî eser, toplumu eğitip ona estetik bir haz vermekle kalmaz, geçmişle ilgili belgeler de sunar. Çünkü “herhangi bir edebiyatın -ne kadar mücerret olursa olsun- bulunduğu devrin hayatının aksettirmemesi kâbil değildir. Şairler ve sanatkârlar, hatta farkında olmayarak, içinde yaşadıkları devrin ve muhitin tesirlerinden mülhem olurlar.” (Levend, 1984, s. 259). “Edebî metin, geçmiş dönemlerin olduğu kadar, bu günün sosyal hayatına ve bu sosyal hayat içinde yaşayan insanların zihniyetine tutulan bir aynadır.” (Önal, 2010, s. 17).

2.3. Edebiyat Eğitiminin Önemi

Dil ve edebiyat millî kültürün en önemli manevi öğelerindendir. Bu sebeple dil ve edebiyat öğretimi ile kültür birikiminin yeni kuşaklara aktarılmasındaki yakın ilişki, öğretimin, örgün eğitimdeki önemini daha da artırmaktadır. Çünkü dil, hem millet olmanın temel öğelerinden biri, hem de kültür birliğinin en önemli aracıdır. Edebiyat ise bu kültür birliğinin temel değeridir (Sever, 1986).

“Kültürün oluşturulması ve bunun diğer nesillere aktarılması insanoğluna özgü bir olgudur. İnsan yazılı ve sözel sembol kullanma becerisine sahip olan tek canlı varlıktır. İnsanın bu özellikleri, onun kendi yaşantıları yoluyla edindiği bilgi, beceri ve yetenekleri diğer nesillere aktarmasını sağlamaktadır.” (Fidan ve Erden, 1987, s. 63).

“Bir toplum, bir inanç, bir ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insanî, ideolojik veya ilahî kaynaklı her türlü duyuş, düşünüş, davranış, kural ya da kıymetler.” (Çelikkaya, 1996, s.168); olan değerler, aynı zamanda “Bir sosyal yapının varlık, birlik, işleyiş ve devamının sebebi olarak görünen; tasvip ve teşvik gören, korunmaya çalışılan, kabullenişler, inanışlar.” (Tural, 1992, s. 29) olup, milletleri diğerlerinden ayıran ve birtakım millî özellikler taşıyan bir sistemdir.

Bir toplumdaki fert, o toplumun tarihten gelen birikimiyle (gelenek, görenek) ya da evrensel yaklaşımlarla, iyi, kötü, güzel, çirkin, iyilik, yardım, vs. bir takım hükümleri tevarüs eder. Ferdin mensup olduğu millete göre aldığı hiza o toplumun millî değerlerini; evrensel bakış açısına uygun olarak aldığı hiza ise evrensel değerlerini oluşturur. Bu değerler, o sosyal yapıyı oluşturan üyelerin büyük bir çoğunluğu tarafından benimsenirler (Tural, 1992, s. 29-30).

Günümüz dünyasında genç birey, ait olduğu milletin kültürel değerleriyle hayatını onunla şekillendirecek kadar tanışmamaktadır. Çünkü anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile modeli ve yaşanan şartlar dolayısıyla eskiden beri kültür değerlerinin aktarımında etkin olan aile büyüklerinin rollerinin zayıflaması ve popüler kültürün her türlü iletişim araçlarıyla yaptığı çok kuvvetli tazyik, gencin kendi değerleriyle karakter ve kişiliğini şekillendirecek derecede karşılaşmasına mani olmaktadır.

Diğer taraftan, günümüzde farklı kültürlerle karşılaşma eskiye nazaran daha hızlı ve yoğun olduğu için, birey kendi kültürel mirasını bütün boyutları ile sosyal yapıda görememekte, sık sık kendi değerleriyle karşılaşamamakta ve dolayısıyla da farkında olmadığı, yaşamadığı bir mirası kendisinden sonraki nesillere aktarma ihtiyaç ve sorumluluğunu hissetmemektedir. Bu ise toplumdaki sosyal kontrolü sarsan bir durumdur.

Sosyal kontrol, değerlerin sosyal yapıyı var eden, devam ettiren bir güç taşıması gerektiğine inanarak, toplumsal değerleri yaşatma çalışmasıdır. Bu denetim, bir taraftan örgün ve yaygın eğitimle, diğer taraftan da adalet ve inzibat kuvvetleri yoluyla gerçekleşir. Kimi gönüllü veya özel kuruluşlar da, sosyal yapı konusundaki hassasiyetleri doğrultusunda, koruma ve yönlendirmelerde bulunur (Tural, 1992, s. 30-31).

Değerler üzerine yapılan çalışmalarda bugüne kadar birçok tasnif yapılmıştır. Bunların en çok kabul görenlerinden biri Spranger (1928) tarafından yapılmıştır. Bu tasnife göre

değerler altı gruba ayrılmış, daha sonra ise Allport Allport, Vernon ve Lindzey (1951) tarafından ölçeğe dönüştürülmüştür (Akbaş, 2004, s. 55).

Spranger'in tasnifindeki altı grup değer şunlardan oluşmaktadır:

- 1. Bilimsel Değer:** Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirci, akılcı ve entelektüeldir.
- 2. Ekonomik Değer:** Yararlı ve pratik olana önem verir. Ekonomik değerlerin hayatta önemsenmesi gerektiğini belirtir.
- 3. Estetik Değer:** Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey, hayatı olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür.
- 4. Sosyal Değer:** Başkalarını sevmek, yardım ve bencil olmama esastır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu insan sevgisini insanlara sunar. Nazik ve sempattir, bencil değildir.
- 5. Politik Değer:** Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir.
- 6. Dinî Değer:** Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğrunda dünyevî hazları feda eder (Aktaran Akbaş, 2004, s. 56).

Son zamanlarda dünyada yaşanan şiddet ve korku havası, maddî ve manevî tatminsizlikler; acımasızlık, çevrede yaşananlara duyarsızlık; mutsuzluk ve hiçbir şeyden memnun olmama gibi problemler, değerlerin öğretimi ve aktarımını daha önemli bir hâle getirmiş; milletleri, millî ve evrensel kimi değerleri yeniden canlı ve etkili hâle getirmeye ve yaşanan çağa uygun yeni bir takım değerleri oluşturmaya; böylelikle kaybolmaya yüz tutmuş sosyal kontrolü yeniden sağlamaya sevk etmiştir.

Dünyadaki bu değerleri tespit etme, yayma ve bu yolla sosyal kontrolü sağlama çalışmaları son zamanlarda ülkemizde de önem kazanmış ve son yıllarda bu konuyla ilgili birkaç araştırma da yapılmıştır (Akbaş 2004, Erdal 2008, Erdem 2003, Güngör 2000, Kılcan 2009, Küçük 2008, Öztürk 2008, Şen 2007, Turan 2008, Uyar 2007, Ünver 2008).

Dünyadaki siyasî ve kültürel rekabet gereği fertlere bir takım özellikler kazandırılmalıdır. Bu sebeple, millî birlik ve beraberliğin oluşturulması, millî kültür unsurlarının geliştirilmesi, yeni nesillerin sosyal hayata uyumunun sağlanması, sağlıklı bir kişiliğe sahip bireyler yetiştirilmesi, sosyal ve kültürel değişimlerin milletin menfaatlerine uygun olarak yönlendirilmesi gerekir. Böylelikle kültür emperyalizmine karşı millî bir direnç oluşturularak, kültür erozyonunun engellenmesi, siyasi rejimin korunması, yeni nesillerde

millî şuurun oluşturulması; millî birlik ve beraberliğe yönelik iç ve dış tehditlere karşı millî şuur oluşturulması ve bu şuurun canlı tutulması sağlanabilir.

Dünyadaki bütün kültürlerde bir şekilde değerlerinin eğitimi yapılmaktadır. Örneğin Japon eğitim sisteminde genellikle ilköğretim okullarının önünde asılan dört kurala göre öğrencilerin ganbaru (azimli), yasashii (nazik), jobuna (güçlü ve sağlıklı) ve benkyo (çalışmada gayretli) olması beklenmektedir (Stevenson, 1991; Aktaran Kurudayıoğlu ve Çakıcı, 2013).

Dil ve onun bir ürünü olan edebiyat kültürel değerlerin aktarımında son derece önemlidir. Biz milletimizin dününü, bugününü edebî ürünler sayesinde öğreniyor ve milletimizin geleceği hakkında planlarımızı cesurca yine bu ürünler sayesinde yapabiliyoruz. “Hayat içindeki bütün değerleri temsil etme özelliğinde olan kültür değerleri, sözlü edebiyatın malzemesi ile edebî metinlerin birikimiyle insanlar arasında biteviye taşınır durur. Bu noktada edebiyat, çok önemli bir kültür taşıyıcısıdır ve o milletin bütün değerlerini seyredeceğimiz bir ayna hüviyetindedir.” (Önal, 2010, s. 11).

Türk millî eğitim sisteminde kültür değerlerinin yeni nesillere kazandırılmasındaki en önemli araçlardan biri ise dil, edebiyat ve tarihi konu alan derslerdir. Ortaöğretimdeki Türk dili ve edebiyatı ile tarih dersleri bu açıdan ele alınmalı ve daha verimli ve faydacı gerçekleştirilmelidir.

Ait olduğu milletin kültür değerlerini bireye en etkili ve en kalıcı bir şekilde aktarma yollarından birisi, bireyi kendi dilinin en güzel örnekleri olan edebî metinlerle karşılaştırmaktır. Bu eserler vasıtasıyla kişi, bir taraftan dilinin inceliklerini kavrarken, diğer yandan o edebî eserlere bir şekilde sindirilen millî ve manevî değerlerle tanışacaktır.

Türk edebiyatı, millî ve manevî değerlerin aktarılmasında ve öğretilmesinde aracılık vazifesi yüklenen, muhatabı olan okuruna nasihat eden birçok esere sahiptir. Bilinen en eski yazılı eserlerimizden başlayarak günümüze kadar bu maksadı karşılayabilecek onlarca eser ismi saymak mümkündür.

Güzel sanatların bir dalı olan edebiyatın insanlığın ilk dönemlerinden beri, her yerde ve zamanda varlığını sürdürmesi, bizlere onun insana özgü vazgeçilmez bir ihtiyacı karşıladığını düşündürmektedir. Edebiyatın bu özelliğini, insanın “sanat yapma varlık şartı”na bağlayanların da olduğu bilinmektedir. Edebî eser, dille gerçekleşen güzel sanat ürünüdür. Özgünlüğü de tarihî ve kültürel olanla yakın ilişkisinden kaynaklanır. Edebî metin, sanat ve kültür etkinliklerinin iç içe girdiği bir alanda oluşur. Zaten dil, kültür alanının hem yapıcısı hem de

ifade aracıdır. Bu durum edebiyat eğitimine, kültür ve sanat eğitimi arasında ayrı bir önem kazandırmaktadır. (TEDÖP, 2011, s. 1).

Ayrıca öğrencilere edebî metinler aracılığıyla estetik zevk kazandırmak hedeflenmiştir. Onların, tarihî akış içinde Türk kültürünü, düşüncesini ve zevkini metinlerde belirlemeleri; bunların edebî metinlerle nasıl ifade edildiklerini sezmeleri; mahallî ve yerli olandan evrensel olana açılacak bilgi ve becerileri kazanmaları amaçlanmıştır (TEDÖP, 2011, s. 3).

Bir milletin duygu, düşünce ve hayalleri, dil vasıtasıyla edebî eserlerine bütün yönleriyle yansır. Bu edebî ürünlerde, o milletin bütün millî ve manevî duygularını canlı bir şekilde tespit etmek mümkündür. Bu durum aynı zamanda bir milletin edebî eserlerine vurduğu mührüdür.

Türk edebiyatı, Türk kültürünün çağ çağ bütün değerlerini yansıtan bir aynadır. Elimizde hiçbir şey olmasa bile sadece bu aynaya bakarak o milleti yaşatan, onun varlık şartı olan, onu ebedî kılan değerleri keşfedebiliriz... Unutmayalım: Milletlerin bazı anları vardır ki vatan sadece dilden ibaret kalır. Yani kültürden ve edebiyattan... Türk edebiyatı, Türk milletin kültür değerlerini Türk dili ile ifade eden bir sanattır (Emil, 1997, s. 13).

Duygu ve düşünceleri dil vasıtasıyla güzel ve etkili biçimde anlatma sanatı olan edebiyat ile eğitim arasında sıkı bir de bağ vardır. Her ikisinin de konusu insandır ve ikisi de insanın daha iyi, daha güzel yaşamasının yollarını öğretir. Sanat aynı zamanda kişinin yaratıcılığını geliştirmek ve insani niteliklerini yüceltmek için bir araçtır. Sanatın bir kolu olan edebiyat aynı toplumda yaşadığı halde birbirlerinden kopuk, habersiz insanları ruhları, zevkleri ve düşünceleri açısından yakınlaştırır, aynı amaç etrafında birleşen bir güç haline getirir. “Şu hâlde edebiyat, beşer olarak insanı eğiten, insanı insan kılan; insanı mensubu bulunduğu millete bağlayan, bizi Türk yapan, insanı insanlık camiasının uzvu hâline getiren bir derstir.” (Yetiş, 1997).

Edebiyatın amacı bir yandan toplumu eğitmek, bir yandan da toplumda estetik hazlar, duyarlılıklar uyandırmaktır. Bu bağlamda, günümüzde dil ve onun ürünü olan edebiyatın eğitimi, bütün milletlerin çok önem verdiği bir konu haline gelmiştir. Çünkü milletimizin devamını sağlayacak kültürel değerlerin aktarımı ve yeni kuşakların bu değerlere katkıda bulunması dil ve edebiyatımız sayesinde gerçekleşecektir.

Edebiyat eğitimi, metinlerdeki sanat değerlerini sezmeyi, dilin metinde kazandığı anlamları kavramayı ve metni yorumlamayı sağlayacak becerileri kazandırmayı amaçlar. Bu eğitimin ilk ve önemli basamağı lise yıllarındaki edebiyat dersleridir. Edebiyat derslerinde öğrencilere, her yönüyle bireysel, ulusal, evrensel değer, zevk ve anlayışın edebî metinlerde nasıl inceleneceği ve değerlendirileceği hususunda beceriler kazandırılmalı; sanata özgü yaşantının özellikleri

hissettirilmelidir. Öğrencilerin; her düzeydeki dil göstergelerinin nerede, niçin, nasıl ve neden kullanıldığını kavrayabilecek bir anlayışa ulaşmaları sağlanmalıdır. (TEDÖP, 2011, s. 1).

Liselerdeki edebiyat dersleri öğrencileri sadece üniversiteye hazırlayan bir ders olarak görülmemelidir. İnsan, dilini edebiyatla öğrenir, dilinin zevkine, şuuruna edebiyatla varır. Aslında insan kendini, kendi varlığını, benliğini edebiyatla idrak eder. Kişiliğini, millî varlığını, kimliğini, benliğini, insan olmayı edebiyatla fark eder, anlar, yaşar. (Yetiş, 1997).

Edebiyat eğitimi, çağdaş eğitimin önemli merkez noktalarından biridir. Çünkü edebiyat Eğitimi, bireyin kendisini geliştirme, başkalarıyla iyi ilişkiler kurabilme, kendisini başkalarına ifade edebilme, kendisiyle ve çevresiyle barışık bir şekilde yaşamasını sağlama gibi özellikler bakımından bireysel gelişime katkıda bulunan önemli bir eğitim alanıdır. (Güzel, 2006).

Genç beyin ve ruhlara, evrensel insan ruhunun son derece karmaşık duyarlılıklarını sezdirmek, yüzyılların örsünde dövüle dövüle billurlaşmış millî zevki tattırmak, mensubu bulunduğu milletin hayatı ve kültürünü estetik bir çerçeve içinde tanıtmak, konuştuğu dilin incelikleri, güzellikleri ve zenginliklerini göstermek de edebiyat eğitiminin amaçlarındandır. (Çetişli, 2006).

Kantemir, edebiyat öğretiminin amaçlarını Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin önerileri ışığında sıralamıştır (1994, s. 37). Kantemir'e göre Türk dili ve edebiyatı dersini gören öğrenci,

- Okuma, anlama ve eleştirme zevki kazanır.
- Düşünme ve yorum gücünü geliştirir. Düşüncelerine yön verir.
- Duygu ve hayal gücünü geliştirir.
- Zihinsel ve ruhsal uyarılar kazanır.
- Atatürkçü görüşle yetişir ve edebiyatla bilim arasında bağlantı kurar.
- Kültürel seviyesini yükseltir.
- Millî dil anlayışını geliştirir.
- Millî kültürünü öğrenir, tanır, tanıtır ve yabancı akımlardan korur.
- Edebî şahsiyetlerin gerçek çehrelerini öğrenir.
- Güzel konuşma ve yazma yeteneğini geliştirir.
- Sanatla toplum olayları arasında ilişki kurar.
- İnsanlık, sevgi ve saygı kavramlarını öğrenir.
- Ahlakî ve eğitsel değer taşıyan eserler okuyarak davranışlarını düzenler.
- Güven ve kişilik kazanır. Türk ulusuna mensup olmanın gururunu duyar
- Yaratıcı gücünü geliştirir.

- Öğrendiklerini hayata uygulayabilir. Fikre dayanan konuşma ve tartışmalarda başarı gösterir.
- Metinlerden, yazarın özelliklerine iner.
- Eleştiri ve takdir becerisi kazanır.

Güzel, edebiyatın amaçlarını, bireye estetik bakış açısı kazandırmak; edebiyat, dil bilgisi ve yazılı-sözlü anlatım (kompozisyon) şeklindeki üç alana ait birikimden hareketle bireyin okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmek; edebiyatı bir araç şeklinde değerlendirip bireyin eğitime katkı sağlayan temel alanlardan biri olarak kullanmak; bireyin edebiyattan yararlanarak gündelik yaşamına ait duyuş, düşünüş ve davranış şekilleri geliştirmesine yardımcı olmak.” (2006, s. 89) şeklinde genel olarak ifade ettikten sonra bunları 19 başlık hâlinde etraflıca sıralamıştır:

1. Öğrencilerin bakış açılarını geliştirmek.
2. Öğrencilere; bilgi, duyuş-düşünce ve hayal bakımından kazanımlar sağlamak.
3. Edebiyat eğitimi ile öğrencilerin yaratıcı güçlerini ve problem çözme becerilerini geliştirmek.
4. Öğrencilerin duyuş ve ruhsal zekâlarının zenginleşmesini sağlamak.
5. Öğrencilerin kişiliklerinin gelişmesine yardımcı olmak.
6. Öğrencilerin topluma uyumlarını sağlamak.
7. Öğrencilere kültürel değerleri kazandırmak.
8. Millî bilinç düzeyini geliştirmek.
9. Edebiyat eğitimi, tarih bilincini pekiştirmek.
10. Evrensel değerleri karşılaştırmak.
11. Edebî bilgileri sağlamak ve uygulamak
12. Okuma becerisi ve alışkanlığını sağlamak.
13. Anlama becerilerini sağlamak.
14. Dinleme disiplini sağlamak.
15. Anlatım becerisi kazandırmak.
16. Türkçeyi sevdirmek.

17. Söz varlığını zenginleştirmek.
18. Öğrencilere kütüphane kullanma alışkanlığını kazandırmak.
19. Öğrencilere süreli yayınları takip etme alışkanlığını kazandırmak (Güzel, 2006) tır.

Edebiyatın belki en önemli özelliklerinden biri, simgesel ve dolaylı anlatımı sayesinde okuru, bilinen ve söylenen kavramlardan, bilinmeyen ve gündelik dilde dile getirilemeyen kavramlara yöneltmek ve neticede onun ufkunu genişletmektir. “Yazar-gerçek yaşam-yapıt-okur dörtlüsünde iletişimin gerçekleşmesi, yazarın ustalığı kadar okurun da ustalığına bağlıdır, denilebilir.” (Aytür, 1994).

Bu nitelikteki bir okurun yetiştirilmesi ise büyük ölçüde edebiyat eğitimi sayesinde mümkündür. “Bir ulusun dili, en gelişmiş, en yetkin anlatımını edebiyatta bulur. Dilde, kullanılabilenin elinde onu çok güçlü bir araç durumuna getiren, üstün bir güç vardır. Bu gücü kazanmanın tek yolu, dilin en üstün örneklerini içeren edebiyatından geçer.” Northrop Frye, da sosyal bağlamda edebiyat eleştirisine dair yazdıklarında bu hususta şunları söylemektedir: “Edebiyat öğreniminin ereği, öğrencinin dildeki yaratma gücünü genişletmektir. Bu gücü kendisi de edebiyat ürünleri vererek değerlendirmeyebilir; ancak bu gücü kazanmak için başka yol yoktur.” (Aktaran Aytür, 1994).

Bütün bu düşüncelerden de anlaşılacağı üzere edebiyat eğitiminin amacı sadece sanat eserindeki güzelliği ve estetik hazzı okuyucuya aktarmak değil aynı zamanda bireyi eğitmek, hayata hazırlamak ve yaşadığı toplumla uyumlu hale getirmektir.

Okullarımızda, kültürel birikimi fark ettiren, sevdiren, toplum hafızasının korunması ve geliştirilmesi konusunda öğrencileri cesaretlendiren derslerin çok planlı ve istenilen düzeyde verilmesi gerekmektedir. Bu görevi eğitim kurumlarında tüm derslerin üstlenmesi gerekirken sorumluluk çoğunlukla soysal alanlarda verilen derslere (Türkçe, Tarih ve Türk Dili ve Edebiyatı) bırakılmaktadır.

Hâlbuki 24.6.1973 tarih ve 14574 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ders adı zikredilmeksizin ortaöğretim öğrencilerine kazandırılmak istenenler şu şekilde belirtilmiştir:

Madde 2 - Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. (Değişik: 16/6/1983 – 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan

demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır. (Resmî Gazete, 1973)

2.4. Edebiyat Eğitiminde Öğretim Programı

Eğitim sisteminin başarılı olabilmesinde kanun ve yönetmelikler yanında bu kanun ve yönetmeliklerle çelişmeyecek şekilde hazırlanan ders öğretim programları da önemli bir işleve sahiptir. Zaten “profesyonel anlamda eğitimin planlı, organize olması gerekliliği eğitimin her aşamasının programa bağlanmasını zorunlu kılmaktadır.” (Küçükahmet, 2005, s. 9). Küçükahmet’e göre ders programı, öğretim programı içinde yer alan ve dersle ilgili tüm öğretim faaliyetlerini sistematik biçimde düzenleyen programdır (1998, s. 8).

Öğretim programları devletlerin resmî ideolojilerinin yeni nesillere aktarılmasında da aracılık ederler. Bu programlar çerçevesinde bir yandan ilmî ve kültürel yönleriyle donanımlı birer fert olarak yetişen nesiller, bir yandan da mensup oldukları devletin millî menfaatlerinden, uzak hedeflerinden haberdar olurlar.

Öğrenci davranışında istenilen değişiklik ya da değişiklikleri oluşturmak maksadıyla ayrıntılı olarak yapılan planlamaya öğretim programı denir (Tekin, 2014, s. 8). Bu anlamda bir öğretim programı, "Ne amaçlar, dersler ve konular listesidir; ne de öğretmenin eline verilen ve uyması istenen basılı bir kitaptır." (Varış, 1969, s. 28). Öğretim programı, eğitim programında gösterilen kazanımların gerçekleştirilmesi için gerekli olan öğretmen, konular, eğitim ortamları, yöntem, teknik, fiziki imkânlar, ders araçları, ölçme ve değerlendirme gibi unsurları kapsayan (Özbay, 2006, s.15), gelişmeye açık ve çok yönlü etkileşim içinde olan öğeler bütünüdür (Senemoğlu, 2004, s. xxiv).

Öğrencilere kazandırılacak özellikleri, yani erişilecek hedefleri, bu hedeflere ulaşmak için yapılacak etkinliklerle kullanılacak araç ve gereçleri, saptanan hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını

anlama olanağı verecek değerlendirmeyi içeren bir öğretim programı, öğretmen ve öğrencinin maksadına, tıpkı bir mimarinin planı gibi hizmet eder. Dikkatlice hazırlanmış bir öğretim programı, öğretmen ve öğrenciye, nereye gideceklerini ve ilerlemenin her basamağında ne elde edeceklerini bilme olanağı verir. (Tekin, 2014, s. 9).

Bir öğretim programı dört temel boyuttan oluşur: Amaç, İçerik, Öğretim Süreci ve Ölçme-Değerlendirme. Bir başka ifadeyle bir öğretim programında, bu amaçlarla ilgili soruların net bir şekilde cevapları bulunmalıdır: Eğitimin amacı nedir? Hangi konu alanlarında neler, ne zaman ve nasıl öğretilecek ve nihayetinde bunların ne kadar öğrenildiğini nasıl anlayacağız?

Tekin (2014) de bir öğretim programının hazırlanması-uygulanması-geliştirilmesi sırasında, aşağıdaki soruların açık-seçik olarak cevaplandırılması gerektiğini vurgular:

1. Eğitimin hedefleri neler olmalı, yani öğrencilere hangi davranışlar ya da davranış örüntüleri kazandırılmalıdır?
2. Öğrenciler, kendilerinde bu davranışların gelişmesi için hangi öğrenme yaşantılarını geçirmeli ya da hangi eğitim durumları içinde bulunmalıdır?
3. Öğrenci davranışında istenilen değişiklikleri oluşturmak ya da öğrenciye istenilen davranışlar kazandırmak için belirlenen eğitim durumları nasıl örgütlenmelidir?
4. İstenilen davranışları oluşturma yönünden, yürütülen öğretim etkinliklerinin ve öğrencilere sağlanan eğitim durumlarının etkililik derecesi nedir?
5. Dördüncü maddede belirtilen işlemler sonucunda elde edilen değerlendirme verileri ışığında, eldeki programla ve o programın uygulanmasıyla ilgili ne gibi değişiklikler, düzeltmeler gereklidir? (s. 9)

Döneminin şartları ve anlayışı gereği Osmanlı döneminde Türkçe ve Türk edebiyatı eğitimi ihmal edilirken Cumhuriyet dönemiyle birlikte yeni Türk devletinin politikalarına da paralel olarak Türk dili ve edebiyatı öğretimi önem kazanmıştır.

“Türkçe ve edebiyat öğretiminin programlı ve şuurlu bir şekilde verilmesi Atatürk’le başlamıştır. Atatürk’ün eğitim hakkındaki düşünceleri, 3 Mart 1924 tarih ve 430 sayılı “Tevhîd-i Tedrîsat Kanunu” ile uygulamaya konulmuştur. Bu kanun ile eğitim dili olarak Türkçe kabul edilmiştir.” (Dursunoğlu, 2006).

1924 yılında Vasıf ÇINAR’ın Millî Eğitim Bakanlığı döneminde toplanan bu “II. Heyet-i İlmiye” toplantısında hazırlanmıştır. Bu programın ilkeleri “Lise Müfredat Programlarının Esbab-ı Mucibe Lâyihası” adlı küçük bir kitapçıkta yayımlanmıştır. Kitapçığın “Türkçe” bölümü Mehmed Fuad (Köprülü), Ali Canip (Yöntem) ve Süleyman Şevket tarafından hazırlanmıştır. Bu bölümde ortaokul, lise ve öğretmen okullarında Türkçe öğretiminin nasıl

yapılması gerektiği hususuna dair açıklamalar yapılmış, ilkeler tespit edilmiştir. Bu kitapçıkta verilen açıklamalar dil ve edebiyat derslerinin ilk müfredat programı olarak kabul edilebilir (Karakuş, 2002, s. 173).

Bu program üzerinde 1927, 1929, 1934, 1938, 1942 ve 1949 yıllarında çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Programlarda 1952 ve 1954 yıllarında yine basit değişiklikler yapılmış; daha sonraki değişikliklerle son şeklini alan 1957 programı 33 yıl uygulamada kalmıştır.

1924 Müfredat Programı'nda Edebiyat dersi yalnız “Okuma”ya dayalıdır. 1927 Müfredat Programı'nda ilaveten öğrencinin okuduğu eserleri inceleyebilmesi, duygu ve düşüncelerini rahatça yazılı ve sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanması hedeflenerek kompozisyon çalışmalarına da yer verilmiştir. 1929-30 öğretim yılında programda ufak tefek bazı değişiklikler yapılmıştır. İlk defa ilke ve esaslar açıklanmış, amaçlar belirlenmiştir. Dikkat çeken değişikliklerden birisi de dersin adıyla ilgilidir. Bu programda dil ve edebiyatın aynı şey olduğu gerekçesiyle dersin adı Türkçe olarak değiştirilmiştir. 1934 yılındaki değişiklikte sadece ortaokul ve lise programlarının adları Türkçe ve Edebiyat olarak ayrılmıştır. 1938 yılındaki değişiklikte ise ödevlerle ilgili bazı açıklamalar yapılmıştır. 1942 yılında sadece lise üçüncü sınıf programında ders saatleri, edebiyat tarihi, yazma, okuma ve metin incelemesiyle ilgili değişiklikler yapılmıştır. 1946 yılındaki bir düzenlemeyle ilk defa dersin adından Türk Dili ve Edebiyatı olarak bahsedilmiş ve ders “Okuma ve Edebiyat” ile “Dilbilgisi” olarak ayrılmıştır. 1949 ve 1950 yılında sadece ders saatleriyle ilgili düzenlemeler yapılırken, 1956 yılında liselerin öğrenim süresi üç yıla düşürüldüğünden müfredat programı yeniden değiştirilmiştir. 1957 yılında bu program olgunlaştırılarak ders, Okuma ve Kompozisyon olarak bölümlenmiş. Dilbilgisinin bu iki çeşit çalışma ile kaynaştırılması belirtilmiştir. 1957 Müfredat Programı, -1976 yılı hariç- 33 yıl uygulamada kılarak Türk edebiyatı öğretiminde en uzun süre yürürlükte olan program olmuştur. 1976 Müfredat Programı. İhtiva ettiği açıklamalar ve metotlarla beraber, millî kimlik kazandırmak amacını ön plânda tutması ve uygulanabilirliği ile diğerlerinden ayrılmaktadır. Bu programda, Türk dili ve edebiyatı öğretimi Türk Edebiyatı ile Türk Dili ve Türkçe Kompozisyon olarak ayrı ayrı düşünülmüştür. Bir yıl uygulanabilen bu programdan sonra yeniden 1957 Müfredat Programı'na dönmüştür. Bu program, 1991 yılına kadar uygulamada kalmıştır. 1991 yılında, “öğrenci akışının tek tek derslerdeki başarıya göre düzenlendiği, okul programının sınıflara, sınıfların derslere bölündüğü uygulama” (EARGED, 1995, s. 5) olan Ders Geçme ve Kredi Sistemine uygun

bir program uygulamaya konulmuşsa da 1995 yılında tekrar sınıf geçme sisteminde kullanılan programa dönülmüştür (Karakuş, 2002, s. 174-185).

1950'lere kadar olanlarında millî hedefler, entelektüel insan yetiştirmek ve dünyaya açılma isteği ön plana çıkarılmıştır. Bu dönemdeki değişimlerde genelde sistemin bütünü yerine bir iki ögesini ele alıp düzeltme yoluna gidilmiştir. (...) Özellikle 1950'lerden günümüze değin yapılan program çalışmaları, ders ekleme-çıkarma, ders kitapları, öğretim materyalleri ve öğretim yöntemlerinin değiştirilmesi şeklinde özetlenebilir. (Akpınar ve Aydın, 2007).

Bu programlarda çoğu kere temelde aynı oldukları düşünülerek dil ve edebiyat ayrılmamıştır. Ayrıca davranışı kurama göre hazırlanan bir önceki (1992) program da dâhil olmak üzere bu edebiyat programlarında ünite esas alınmamış, devir ve kişiler ile konu başlıkları bölümler hâlinde listelenerek verilmekle yetinilmiştir Edebiyat eğitiminde metnin esas alınması ve çözümlenmesi Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerince Cumhuriyetin ilk yıllarından beri hep önerilmiştir. Ancak bugüne kadar bu işin nasıl gerçekleşeceği gösterilmemiştir (TEDÖP. s. 2). Genellikle edebiyat öğretimi edebiyat tarihi ile yapılmış, müfredat programı ve ders kitapları da edebiyat tarihi esas alınarak yapılmıştır (Karakuş, 2002, s. 175).

1924-2005 arasında uygulanan Türk Dili ve Edebiyatı programları asrın icaplarına, ülkemizin ihtiyaçlarına, çağdaş öğretim tekniklerine, muhatabı olan öğrencinin bilişsel ve duyuşsal özelliklerine cevap veremediğinden Türkçe ve Edebiyat eğitiminde arzu edilen başarı sağlanamamıştır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde gerçekleştirilmeye başlanan uyum yasaları çerçevesinde genel olarak Türk eğitim sistemi de yeniden şekillenmeye başlamıştır. "Bu süreç kapsamında, eğitim alanında gerçekleştirilmesi gereken yenilikler, gelişmiş ülkelerin; özellikle de Avrupa Birliği lkelerinin eğitim sistemleri ve PISA ölçütlerinde başarılı olan ülkeler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur." (Akpınar ve Aydın, 2007). Böylelikle öğretmen merkezli anlayıştan öğrenci merkezli anlayışa geçilmiştir.

Yeni programların hazırlanmasında Avustralya, İngiltere, İrlanda, ABD, Y. Zelanda, İspanya, Finlandiya, İsrail, Kanada ve Singapur gibi ülkelerin reformları ile AB'ye uyum çalışmaları ve küreselleşme olgusu ile adı geçen ülkelerin yapısalcılık doğrultusunda ve ekonomi ekseninde gerçekleştirdikleri eğitim reformundan olumlu sonuçlar elde etmiş olmaları etkili olmuştur. (Akpınar ve Aydın, 2007).

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı bu çerçevede Millî Eğitim Temel Kanununa da bağlı kalarak mevcut programı yeni bir yaklaşımla ele almış ve 14.07.2005

tarih ve 197 sayılı kararla Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı (TEDÖP)'nı hazırlamıştır.

Program, Türk edebiyatı derslerinde öğrencilerin metinleri önce zihniyet ve yapı bakımından çözümlemeleri; tema, dil-anlatım, anlam bakımlarından incelemeleri; sonra da yorumlamalarını sağlamak üzere hazırlanmıştır. Öğrencilerin Türk edebiyatı derslerinde işlevini bilmeden ezberledikleri edebiyat tarihi ve edebî kişilikler hakkındaki bilgiler yerine metni çözümleme, anlama ve yorumlama becerilerini kazanmaları ve bunlardan yararlanarak estetik yaşantının zevkine varmaları amaçlanmıştır (TEDÖP, 2011, s. 2).

Önceki programların edebiyat tarihi ağırlıklı yapısının aksine hazırlanan bu yeni program, edebî metinlerdeki sanat değerlerini sezmeyi, dilin metinde kazandığı anlamları kavramayı ve metni yorumlamayı sağlayacak becerileri kazandırmayı amaçlarken; öğrencilere her türlü metni yapı, tema, dil, anlatım ve anlam bakımlarından çözümleme becerisi ve alışkanlığı kazandırmayı; iyi seçilmiş edebî eserlerden yola çıkarak onlarda estetik bir bakış açısı geliştirmeyi hedeflemektedir. Böylece onların, tarihî akış içinde Türk kültürünü, düşüncesini ve zevkini metinlerde belirlemeleri; bunların edebî metinlerle nasıl ifade edildiğini sezmeleri; mahallî ve yerli olandan evrensel olana açılacak bilgi ve becerileri kazanmaları amaçlanmıştır (TEDÖP, 2011, s. 1).

Bu düşüncelerle hazırlanan programın genel amaçları şu şekilde sıralanmıştır:

1. Edebiyatın kültürel ve tarihî olandan hareketle dille gerçekleşen bir güzel sanat etkinliği olduğunu kavratmak.
2. Edebî eser ve metinlerin, ortaya çıktıkları dönemi, güzel sanatlara özgü duyarlılıkla yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından temsil ettiklerini sezdirmek.
3. Edebî metinleri yapı, tema, dil, anlatım ve anlam bakımlarından yazıldıkları dönemin zihniyetiyle ilişkilendirmek.
4. Ulusal ve evrensel değerlerin sanat eseri olan edebî metinlerde zenginleşerek varlıklarını nasıl sürdürdüklerini kavratmak.
5. Türkçenin, tarihî akış içinde yaşanan medeniyet daireleri çevresinde nasıl zenginleştiğini ve edebiyat dili haline geldiğini kavratmak.
6. Toplumsal hayatın ve her türlü bireysel değerlerin edebî metinlerde nasıl yansıdığını belirlemek.
7. Türkçenin, Türk ulusunun kimliği olduğunu kavratmak.
8. Yeni düşünceler üretebilme yeteneğini geliştirmek.
9. Okuma zevki ve alışkanlığını geliştirmek.

10. Araştırma, tartışma, anlama, değerlendirme ve yorumlama yeteneklerini geliştirmek.
11. Öğrencilerin sanat zevk ve anlayışlarını geliştirmek.
12. Dille gerçekleştirilen sanatın etkinliklerini anlayabilecek zevk ve bilgi birikimini kazandırmak.
13. Dil ve edebiyat ilişkisini kavratmak.
14. Edebiyat ile diğer çalışma alanları ve bilim dalları arasındaki ilişkiyi kavratmak.
15. Zamanın akışına paralel olarak -en eski dönemden bugüne- Türk yaşama tarzını, düşüncesini, dil zevkini ve kültür hayatına özgü gelişmeleri edebî metinler çevresinde değerlendirmek.
16. Edebî metinlerden hareketle Türk kültür hayatının, tarihinin ve edebiyatının birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturduğunu kavratmak.
17. Edebî metinlerin zamanın getirdiği değişmelerle zenginleştiğini ve geliştiğini kavratmak.
18. Edebî eserler çevresinde Türk insanının kültür, anlayış ve zevk bakımından gelişmesini kavratmak.
19. Öğrencilerin; kazandıkları yöntem ve dikkatle karşılaştıkları her türlü yazılı ve sözlü metni anlamalarını, değerlendirmelerini ve yorumlamalarını sağlamak.
20. Başta sanat metinleri olmak üzere her türlü metinde ulusal ve evrensel kültür, düşünce ve zevk öğelerini belirlemek; bunlar arasındaki ilişkiyi kavratmak.
21. Her türlü insan etkinliğinin edebî eserlerde, sanata has duyarlılıkla dile getirilerek değerlendirildiğini kavratmak.
22. Öğrencilerin Türk ulusunun yaşadığı medeniyet daireleri ile Türk edebiyatının dönemlerini bu günden geçmişe yönelen bir dikkatle değerlendirip yorumlayacak düzeye ulaşmalarını sağlamak (TEDÖP, 2011, s. 3-4).

Bu program sayesinde liseyi bitiren öğrencilerin Türkçe ile sanat eseri ortaya koyabilmeleri; gündelik hayatla ilgili her türlü yazışmaları yapabilecek becerileri kazanmaları; Türkçe yazılmış ilmî ve felsefî yazıları anlayıp değerlendirme olgunluğuna kavuşmaları, sanat metinlerini inceleyip onları yorumlayabilecek seviyeye ulaşmaları amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin uygulanamayan ve kullanılamayan bilgileri tekrar eden değil; bu derslerde elde ettiklerini yaşama tarzıyla birleştiren, kendi kimliğinin farkına varmış ve evrensele açık bireyler olmaları hedef olarak belirlenmiştir (TEDÖP, 2011, s. 1).

Bunun dışında yukarıda “sıralanan bu amaçlara ulaşmak için ünitelerde belirtilen kazanım, önerilen etkinlik ve verilen açıklamalar doğrultusunda, metinlerin incelenmesi ve yorumlanmasıyla öğrencilerin; eleştirel düşünme, sorunları çözebilme, yaratıcı düşünme,

araştırma-sorgulama, iletişimde bulunma becerilerini kazanmaları, bu becerileri geliştirmeleri hedeflenmiştir.” (TEDÖP, 2011, s. 4).

Zaten her ünite, bir edebî döneme veya gruba ait metinlerin zihniyet, yapı, tema, dil ve anlatım, anlam, yorum, gelenek, metin ve yazar/şair bakımlarından incelenmesi ve yorumlanmasından oluşmaktadır. Her ünitenin başında, öğrencilerin üzerinde durulacak edebî dönemin zihniyetine özgü ayırıcı özellikleri kavramalarına imkân hazırlayan kazanımlara yer verilmiştir. Böylece öğrencilere, metinlerle yazıldıkları dönem ve dönemin zihniyeti arasında ilişki kurlmalarını sağlayacak bilgi ve beceri kazandırılması hedeflenmiştir. Kazanımlardan hareketle metinlerin nasıl çözümleneceği konusunda gerekli açıklamalar yapılmış, örnek etkinlikler verilmiştir (TEDÖP, 2011, s. 2).

Her üniteye programın uygulanması sırasında öğretmenlere yardımcı olması düşünülerek hazırlanan kazanımlar yer almaktadır. Öğretim programının içeriğinde yer alan öğrenci kazanımları, ilgili araştırmalarda “Öğrenme Çıktıları/Sonuçları (Learning Outcomes)” ifadesiyle de karşılanmaktadır (Kennedy, Hyland ve Ryan, 2015).

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’ndaki “kazanımlar dilbilim, anlambilim, üslûp incelemesi, yorumbilim gibi çalışma alanlarıyla ilgili veriler göz önünde tutularak hazırlanmıştır.” (TEDÖP, 2011, s. 12).

Öğrenme sonuçları/kazanım kavramının birbirine benzer pek çok tanımı yapılmıştır: Jenkins ve Unwin’e göre (2001) öğrencilerden öğrenme faaliyeti sonucunda neler yapabileceğini belirten ifadeler olarak tanımlanan kazanım, Bingham’ın (2009) “Öğrenme Çıktıları Geliştirme Rehberi” adlı çalışmasında, öğrenme süreci sonucunda öğrencinin neyi bilmesi, anlaması ve yapabilmesi gerektiği sorularını karşılayan bir unsur olarak tanımlanmıştır (Kennedy, Hyland ve Ryan: 2006). Gosling ve Moon’a göre ise öğrenme sonucu, bir öğrencinin bir öğrenme dönemi sonunda neyi bilmesi, anlaması ve/veya yapabilmesi gerektiğini gösteren ifadedir (Kennedy, Hyland ve Ryan, 2006).

Gosling ve Moon’a göre, “öğrenme sonuçlarına dayalı öğretim” modeli uluslararası alanda da giderek önem kazanmaya başlamıştır (Kennedy, Hyland, ve Ryan (2006).

Kazanımlar, geçerli öğretim programları geliştirmeye ve bu programları çağın getirilerine uygun hale getirmeyi amaçlayan unsurlardır (Tahaoğlu 2014; s. 16). Kazanımların oluşturulması sürecinde farklı eğitim görüşlerinden yararlanılmıştır. Programda yer alan kazanımların herkesçe aynı biçimde anlaşılmasını sağlayacak açıklıkta ifade edilmesinde ve gözlenebilir öğrenci davranışlarına dönüştürülmesinde yararlı olacağı düşüncesiyle, bazı eğitimciler, eğitim hedeflerini sınıflandırma girişiminde bulunmuşlardır. Demirel (2006) de

kazanımların aşamalı olarak sınıflandırılmasının öğrenme etkinliklerine olumlu yönde bir etki sağladığı fikrindedir. Zira öğrenme, zihinsel, sosyal ve duyuşsal olarak farklılık gösterebilir. Bu sebeple programın öğrenme çıktıları/sonuçları olarak öngörülen kazanımlarda sınıflamaya gidilmiş ve aşamalı olarak düzenlenmiştir.

Öğretim hedeflerine yönelik Türkiye ve dünyada en yaygın kullanılan sınıflama metodu, Bloom ve arkadaşlarının hazırlamış olduğu Bloom Taksonomisi'dir. "Ülkemizde de program geliştirme çabalarının önemli yol göstericilerinden olan Bloom Taksonomisi, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretim programlarına altyapı oluşturmuştur." (Bümen, 2006).

Bloom Taksonomisi'ne göre öğrenme ürünleri bilişsel, duyuşsal/edimsel ve psikomotor olmak üzere üç aşamalı sınıflandırılmıştır. Bilişsel öğrenmeler, zihinsel etkinliklerin ağırlıkta olduğu davranışları (bilgiyi tanıma ve hatırlama, onun üzerinde işlemler yapma, kavramlar, genellemeler, kuramlar geliştirme gibi) kapsar.

Bilişsel Alan Sınıflandırmasında Bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olmak üzere alttan üste doğru artan bir düşünsel etkinlik vardır. Bu sıralamaya göre kavrama düzeyindeki bir davranışın öğrenilmesi bilgi düzeyindeki davranışların öğrenilmesine bağlıdır (Yalın, 2003; Sönmez 2001).

Linn ve Grounlund (1995, s. 534) ise Bloom'un Bilişsel Alan Taksonomisi'nin altı seviyesini ve bu seviyelerdeki öğrenme çıktılarını niteleyen kelimeleri aşağıdaki gibi gruplandırmıştır:

Tablo 5. Bloom'un Bilişsel Alan Taksonomisi'nin alt seviyeleri ve öğrenme çıktıları

Bilişsel Alan Basamakları	Öğrenme Çıktılarını Niteleyen Anahtar Kelimeler
<i>Bilgi</i> seviyesindeki hedefler öğrencinin hatırlamasını gerektirir. Bilgi seviyesinde hedeflerle öğrencilerin; problem çözme stratejileri, terminoloji ve gerçekler ile ilgili bilgileri tanınması ve hatırlaması istenir.	1. Tanımlar, 2. Listeler, 3. Eşleştirir, 4. Geri çağırır, 5. Adlandırır, 6. Seçer
<i>Kavrama</i> : Kavrama seviyesindeki hedefler anlama düzeyi gerektirir. Hedefler öğrencinin iletişim formlarını değiştirmesini, okuduğunu yeniden ifade etmesini, iletişim bölümleri arasındaki bağlantıları ve ilişkileri görmesini veya bilgiden elde edilen sonuçları çizmesini içerir.	1. Dönüştürür, 2. Savunur, 3. Farklı ifade eder, 4. Ayırt eder, 5. Açıklar, 6. Tahmin eder, 7. Geneller, 8. Sonuç çıkarır

<i>Uygulama:</i> Uygulama seviyesindeki hedefler öğrencinin önceden öğrendiği bilgiyi kullanmasını gerektirir. Uygulamanın kavramadan farkı, konuyla ilgili verilen problemlerin uygulama gerektirmesidir. Bu nedenle öğrenci problemi çözmede önceki bilgilerden neyin kullanılması gerektiği konusunda ne soruya ne de konuya güvenebilir.	1. Transfer eder, 2. Geliştirir, 3. Hesaplar, 4. Hazırlar, 5. Organize eder, 6. Kullanır, 7. Çözer, 8. İlişkilendirir, 9. Uygular, 10. Çalıştırır, 11. Değiştirir, 12. Üretir.
<i>Analiz:</i> Analiz seviyesindeki hedefler bir bütünün anlaşılması için neden sonuç ilişkisi kurarak parçalarına ve öğelerine bölünmesini gerektirir. Bu bölümlerin açıklamasını, bölümler arasındaki ilişkilerin analizini ve bütünsel ilkelerin tanımını içerir.	1. Parçalarına böler, 2. Destekler, 3. Analiz eder, 4. Delil toplar, 5. Ayırır, 6. Sonuca varır.
<i>Sentez:</i> Sentez seviyesindeki hedefler gözlemler ve tecrübeler sayesinde elde edilen bilgilerden yeni bir bütün oluşturulmasını gerektirir.	1. Önerir, 2. Birleştirir, 3. Geliştirir, 4. Organize eder, 5. Düzenler, 6. İlişkilendirir.
<i>Değerlendirme:</i> Değerlendirme seviyesindeki hedefler bilginin verilen amaç için yargılanmasını gerektirir. Değerlendirme bilişsel alandaki öğrenme çıktılarının en yüksek seviyesidir.	1. Karşılaştırır, 2. Sonuca varır, 3. Kanıtlar, 4. Tahmin eder, 5. Eleştirir, 6. Ölçer

(Dindar ve Demir, 2006)

Duyuşsal alan, bireyde öğrenme sürecinde ortaya çıkan tutum, duygu ve ilgileri konu edinirken, devinişsel (psikomotor) alan ise öğrenmenin becerilerle ilgili kısımlarına odaklanır. Bilişsel alan, bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olarak altı aşamalı; duyuşsal alan alma/uyarılma, tepkide bulunma, değer verme, örgütleme ve kişilik hâline getirme (nitelenmişlik) olmak üzere beş aşamalı; devinişsel (psikomotor) alan ise algılama, kurulma/hazırlık, kılavuzla yapma, beceri hâline getirme, uyum/uyuma ve yaratma olarak yedi aşamalı olarak sınıflandırılmıştır. (Tekin, 2014)

Üç öğrenme alanının birbirinden bağımsız olduğunu söylemek mümkün değildir. Bloom ve arkadaşlarının sınıflama esasına göre oluşturmuş olduğu taksonomi, öğrenenlerin öğrenme eylemini gerçekleştirirken zihinlerinde oluşan karmaşık süreçlerin daha kolay anlaşılabilmesi amacını gütmüştür. Zira basamaklar basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru gitmektedir. (Gazel ve Erol, 2012).

Her eğitim sisteminde, hedef kitle olan öğrencilere yeni davranışlar kazandırmak veya onların davranışlarında bazı değişiklikler oluşturmak hedeflenir. Programın uygulanması

neticesinde öğrenciye kazandırılması kararlaştırılan bu davranış ve öğrenci davranışlarında oluşturulmak istenen değişiklikler programın kazanımlarıdır (Tekin, 2014, s. 11). Kazanımlar öğrenilecek içeriğin ve öğrencilerin yaşayacağı deneyimlerin düzenlenmesi, planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesinde yol göstericidirler.

Ders öğretim programlarında, Millî Eğitim Temel Kanunu'nda genel olarak bahsedilen kazanımlar daha etraflı bir şekilde gösterilmiş ve bunların nasıl verilmesi gerektiği de her bir dersin öğretim programında belirtilerek öğretmenlere bu hususta rehber olunmak istenmiştir.

Metni esas alarak hazırlanan Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'da her sınıfta üzerinde durulacak üniteler belirlenmiştir. Hangi beceri ve anlayışın nerede, niçin ve nasıl kazandırılacağı soruları, ünitelerde ele alınmış ve üniteler arasındaki ilişki de göz ardı edilmemiştir.

Bazı kazanımlar, üniteler ilerledikçe tekrar edilerek pekiştirilmiş; kimi zaman da dönemin özelliğinden kaynaklanan hususların anlaşılması ve yorumlanmasını sağlamak için yeni kazanımlar eklenmiştir. Bu kazanımlar sayesinde öğrencilerin hazır hükümler ve kalıplaşmış cümlelerle değil; kazandırılmış beceri ve alışkanlıklardan hareketle seçilmiş metinleri yorumlayıp değerlendirebilir hâle gelmeleri hedeflenmiştir.

Programın her bir ünitesindeki kazanımlar sayesinde öğrencinin seçilen metinlerde neyi, niçin ve nasıl araması gerektiğini öğreneceği ve böylece istenilen hedeflere daha rahat ulaşılacağı öngörülmüştür.

Programda kazanımların yanında her üniteye gerçekleştirilecek olan etkinlikler “etkinlik” kısmında, öğretmenin ders esnasında vurgu yapması gereken hususlar da “açıklamalar” kısmında belirtilmiştir. Örnek etkinliklerle de kazanımlar pekiştirilmeye çalışılmıştır.

Ders öğretim programının hedeflenen kazanımları, eğitim sistemi içerisinde yer olan unsurların işbirliği ile daha etkin bir biçimde gerçekleşebilir. Genel olarak eğitim sürecini etkileyen kanunlar, yönetmelikler, ders öğretim programlarının yanında, Bakanlık merkez teşkilatı, ortaöğretim kurumlarının imkânları, öğretim kadrosu, aile ve yakın çevrenin ilgisi ile aile ve ülkenin ekonomik ve kültürel düzeyi gibi unsurlar da Türk Edebiyatı öğretiminde etkilidir. Bu bağlamda Millî Eğitim Temel Kanunu, genelgeler, yönetmelikler ve ders öğretim programlarının ışığında hazırlanan ders kitapları ve tavsiye edilen okuma kitapları da edebiyat öğretiminde etkin bir şekilde kullanılan materyallerdendir.

Türkiye’de ortaöğretim kurumlarında okutulan ders kitapları 2005 yılına kadar “Davranışçı Kuram” anlayışına göre hazırlanmaktaydı. 2005 yılından itibaren ise programa hâkim olan “Yapılandırıcı Yaklaşım” ve Çoklu Zekâ Kuramı” anlayışına göre hazırlanmaktadır. Yeni anlayışla hazırlanan ders kitaplarında, bilgilerin kazanımlar yoluyla verilmesi amaçlanmıştır.

Ders kitapları hem öğrenci hem de öğretmen için önemli bir destekleyici kaynaktır. Bunlar, uzman bir kurul tarafından dikkatli ve özenli bir çalışmayla hazırlanmalıdır. Talim Terbiye Kurulu tarafından “Onaylanan kitaplar, ciddi olduğu varsayılan kitaplardır. Ders kitabının gerçekten ciddi olması gerekir. Ancak bu ciddiyet doğru, bilimsel, yazım yanlışları olmayan, çocuğun düzeyine uygun, güdüleyici, iyi kalite kâğıda basılmış, albenisi olan, çocukta okumayı, öğrenmeyi sevdiren biçim ve kapsamda bir kitap olmak anlamını taşımalıdır.” (Ataman vd., 2001, s. VII). Kitapların fizikî özellikleri ile birlikte muhtevası da hedef kitlenin yaş grubunun özellik ve ihtiyaçları gözetilerek hazırlanması gerekir.

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda ders kitaplarına seçilecek metinlerin bilhassa muhtevasında aranacak özellikler maddeler hâlinde şöyle sıralanmıştır:

1. Metinler, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.
2. Atatürk İlke ve İnkılâplarına aykırı ifadeler yer verilmemelidir.
3. Seçilecek edebî metnin özellikleri, anlatım biçimi ve yapısı gözden uzak tutulmadan millî kültürümüze, ahlâk anlayışımıza, yasalarımıza, geleneklerimize, örf ve âdetlerimize, milletimizin bölünmez bütünlüğüne uygun olmasına özen gösterilmelidir.
4. Siyasî kutuplaşmalara yol açacak bölücü ve ideolojik ifadeler yer verilmemelidir.
5. Metinler, dersin genel ve özel amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.
6. Seçilecek metinler sınıf ve yaş seviyesine uygun olmalıdır.
7. Seçilen metinler öğrencileri iyiye, güzele, doğruya yöneltmeli; iyi alışkanlıklar kazandırmalıdır.
8. Metinler dil, anlatım ve içerik açısından örnek özelliklere sahip olmalıdır.
9. Metinler, yazıldığı dönem ve akımların belirgin özelliklerini yansıtmalıdır.
10. Seçilen metinler ünitelerde belirtilen amaç ve kazanımları gerçekleştirmeye uygun olmalıdır.
11. Türk dilinin tarihî gelişiminin daha iyi anlaşılması için Destan Dönemi (İslâmiyet Öncesi Türk Edebiyatından), İslâm Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatından seçilen metinlerin bir bölümü asıllarına uygun dil ve söyleyişle verilmelidir. Ancak işleniş günümüz Türkçesine çevrilmiş metinler üzerinde yapılmalıdır.

12. İslâm Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatına ait metinleri dil bakımından, daha sade olanlar arasından seçilmelidir.
13. Dünya edebiyatından seçilen metinler, iyi çevrilmiş eserlerden alınmalıdır.
14. Karşılaştırmalı metin çalışmaları için seçilen eserler temsil ettiği edebiyatın seçkin örneklerinden olmalıdır.
15. Metin seçiminde öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirme, hayal dünyalarını zenginleştirme, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarma gibi özellikler göz önünde bulundurulmalıdır.
16. Metinler öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunmalıdır.
17. Sanat metinlerinin sanat değerleriyle; öğretici metinlerin de öğreticilik işlevleriyle dönemlerini en iyi temsil eden eserler arasından seçilmesine özen gösterilmelidir.
18. Metinler, işlenecek süreye uygun uzunlukta seçilmelidir.
19. Metinlerde çeşitliliği sağlamak ve öğrencilerin daha farklı metinlerle karşılaşmasını sağlamak amacıyla aynı sınıfta aynı sanatçıdan zorunluluk olmadıkça bir metin seçilmelidir. (TEDÖP, 2005, s. 20-21).

2.5. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Türk Halk Edebiyatı

Türk edebiyatı tarihinin en eski örnekleri olan halk edebiyatı ürünleri, öteden beri millî birliğin sağlanmasında önemli görevler ifa etmiştir. Uzun tecrübeler sonucunda oluşmuş deyim ve atasözlerimiz, toplum olarak yaşadığımız sarsıntıların, mutlulukların dile getirildiği türkülerimiz, asırlar boyunca milletimizin tahkiyeli eserlere duyduğu ihtiyacı karşılayan halk hikâyelerimiz, hayat ve kâinat hakkındaki telakkilerimizin yansıtıldığı mitlerimiz; ortaoyunu, karagöz vs. eğlencelerimiz hep sözlü kültürün doğurduğu ve bizi birbirimize yakınlaştıran, birbirimizin dert ve sevinçlerine ortak eden zenginliklerimizdir.

Yeniden yapılandırılan Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Türk halk edebiyatı ve türleriyle ilgili konular hemen hemen öğrenim süresinin tamamına yayılmıştır. Buna göre temel bilgiler dokuzuncu sınıfta verilirken, verilen bu temel bilgilere dair ayrıntı ve örneklerle ise onuncu ve on ikinci sınıf konuları arasında yer verilmiştir. Bu programa göre ağırlıklı olarak onuncu sınıfta yer verilen Türk halk edebiyatı konularını şu şekilde sıralamak mümkündür:

Tablo 6. Onuncu Sınıfta Yer Verilen Türk Halk Edebiyatı Ünite ve Konuları

Sınıf	Ünite	Konu
10	Destan Dönemi Türk Edebiyatı	Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler/Şiir (Sagu, Koşuk)
10	Destan Dönemi Türk Edebiyatı	Olay Çevresinde Oluşan Metinler (Destan)
10	İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı [Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.)]	Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel)
10	İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı [Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.)]	Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, mesneviler, Dânişmentnâme,)
10	İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı [Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.)]	Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları)
10	İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı [XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı]	Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü)
10	İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı [XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı]	Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî)
10	İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı [XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı]	Dinî -Tasavvufi Türk Şiiri
10	İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı [XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı]	Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler [Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)]
10	İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı [XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı]	Olay Çevresinde Oluşan Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Temaşa) Karagöz, Meddah, Orta Oyunu
12	Cumhuriyet Döneminde Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir)	Cumhuriyet Döneminde Halk Şiiri

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar içerisinde edebiyat bilgi ve kuramları ile kültürel değerler ve Türk edebiyatının farklı dönemlerine dair kazanım ve beceri hedefleri bulunmaktadır. Bu kazanımların bir kısmı Klasik Türk Edebiyatı, bir kısmı Yeni Türk Edebiyatı alanlarına ait olduğu gibi bir kısmı da Türk Halk Edebiyatı konularıyla ilgilidir. Halk Edebiyatı konularıyla ilgili kazanımların sayısı 109'dur. Bunların sınıf, ünite ve konulara göre dağılımı şöyledir:

Tablo 7. Onuncu Sınıf Destan Dönemi Türk Edebiyatı Ünitesi Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler/Şiir (Sagu, Koşuk) Konusuna Ait Kazanımlar

1	İncelediği Destan Dönemi şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.
2	İncelediği Destan Dönemi şiirini yapısı bakımından çözümler.
3	İncelediği Destan Dönemi şiirinin temasını bulur.

4	İncelediği sagu ve koşuğun dil ve anlatım özelliklerini açıklar.
5	İncelediği destan dönemi şiirinin ahenk öğelerini belirler.
6	Destan döneminde sürdürülen hayatla şiir arasındaki ilişkiyi yorumlar.
7	Eski Türklerde şairlerin görev ve işlevini açıklar.

Tablo 8. Onuncu Sınıf Destan Dönemi Türk Edebiyatı Ünitesi Olay Çevresinde Oluşan Metinler (Destan) Konusuna Ait Kazanımlar

1	Destanın oluşumuyla ilgili açıklamalar yapar.
2	Destanın yapısını çözümler.
3	Destanın temasını bulur.
4	Destanın dil ve anlatım özelliklerini açıklar.
5	Türk destanlarını gruplandırır.
6	Destanın işleviyle ilgili sonuçlar çıkarır.
7	Destanın, dönemin tarihî, siyasi ve kültürel yapısıyla ilişkisini sorgular.
8	Destanları karşılaştırır.
9	Destanları bugünkü olay esasına bağlı diğer metinlerle karşılaştırır.
10	İncelenen destanlardan hareketle destanların özellikleriyle ilgili genellemeler yapar.

Tablo 9. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.) Ünitesi Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Ait Kazanımlar

1	Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk metinlerden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.
2	İslamiyet'in kabulüyle Türk toplumunda görülen kültür farklılığını açıklar.
3	İslam kültürünün etkisiyle oluşan tasavvufun şiire yansıma tarzını sorgular.
4	Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerinin yapı özelliklerini çözümler.
5	Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerin temasını bulur.
6	Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.
7	Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.
8	Oğuz Türkçesinin Anadolu'da yazılmış ilk şiirlerini yorumlar.
9	Oğuz Türkçesiyle yeni bir şiir anlayışının oluşmaya başladığını örneklerle açıklar.
10	Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.

11 Eserle şair arasındaki ilişkiyi belirler.

Tablo 10. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.) Ünitesi Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, mesneviler) Konusuna Ait Kazanımlar

1	Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerden hareketle metnin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.
2	Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerin yapısını çözümler.
3	Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerin temasını bulur.
4	Bu döneme ait incelediği metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.
5	Okuduğu metni dönemin gerçekliğiyle ilişkilendirir.
6	Metni kendinden önceki metinlerle ve günümüzdeki benzer metinlerle karşılaştırır.
7	Yazar ve şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.
8	Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirler.

Tablo 11. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Oğuz Türkçesinin Anadolu'daki İlk Ürünleri (XIII.-XIV. yy.) Ünitesi Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Ait Kazanımlar

1	Bu döneme ait incelediği öğretici metinleri anlatım biçimleri bakımından gruplandırır.
2	İncelediği metinden hareketle öğretici metnin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.
3	Bu döneme ait incelediği ilk öğretici metinlerin yapı özelliklerini çözümler.
4	Öğretici metinlerin dil ve anlatım özelliklerini belirler.
5	Metnin hangi geleneğe bağlı kalınarak yazıldığını belirler.
6	Metnin yazılış amacını belirler.
7	Öğretici metinleri birbirinden ayıran özellikleri belirler.
8	14. yy. nesrinin özelliklerini belirler.

Tablo 12. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Ait Kazanımlar

1	İncelediği anonim halk şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyetini belirler.
2	Anonim şiirin yapısını çözümler.
3	Anonim şiirin temasını bulur
4	Anonim şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.
5	Anonim şiirinde ahenk öğelerini belirler.
6	Anonim şiiri yorumlar.
7	Anonim şiirlerin hangi adlarla gruplandığını belirler.
8	Anonim şiirin müzikle ilişkisini açıklar
9	Anonim şiire mısra örgüsü, kafiye düzeni ve konusuna göre hangi adların verildiğini açıklar.
10	Şiir metinlerinin neden anonim olduğunu açıklar.
11	Anonim şiirlerin tarihî kaynağını açıklar.
12	Anonim şiirleri divan şiirleriyle karşılaştırır.

Tablo 13. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Ait Kazanımlar

1	İncelediği âşık tarzı halk şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyeti belirler.
2	Âşık tarzı halk şiirlerinin yapı özelliklerini çözümler
3	Mısra örgüsü, kafiye düzeni ve temasına göre âşık tarzı halk şiirlerini gruplandırır.
4	Âşık tarzı halk şiirinin temasını bulur.
5	Âşık tarzı halk şiirinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.
6	Âşık tarzı halk şiirinin ahenk özelliklerini belirler.
7	Halk şairleriyle kalem şairlerinin okuyucu ve dinleyiciyle iletişim tarzındaki farklılıkları açıklar.
8	Halk şiirinin temelindeki anlayışı belirler.
9	Halk şiirinde, kişisel olanla soyut olanın birleşmesinde halk beğenisinin rolünü örneklerle açıklar.

10	Halk şairlerinin sözlü edebiyat geleneği ile ilişkisini belirler.
11	Halk şairlerinin kendi eserleri yanında başka şairlerin eserlerini de naklettiklerini açıklar.
12	Şiiri yorumlar.
13	Âşık tarzında söylenmiş şiirleri, anonim, divan ve okuduğu günümüz şiirleriyle karşılaştırır.
14	Şiirin hissettirdiklerini açıklar.
15	Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.

Tablo 14. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Ait Kazanımlar

1	İncelediği dinî-tasavvufî şiirden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyeti belirler.
2	Dinî-tasavvufî şiirin yapısını çözümler.
3	Dinî-tasavvufî şiirin temasını bulur.
4	Dinî-tasavvufî şiirin dil ve anlatım özelliklerini belirler.
5	Dinî-tasavvufî şiirin ahenk özelliklerini belirler.
6	Dinî-tasavvufî şiiri yorumlar.
7	Dinî-tasavvufî şiirin yazılış amacını açıklar.
8	Dinî-tasavvufî şiirin kendinde hissettirdiklerini açıklar.
9	Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.

Tablo 15. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Ait Kazanımlar

1	İncelediği anlatmaya bağlı edebî metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.
2	Metnin yapı özelliklerini çözümler.
3	Metnin temasını bulur.
4	Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.
5	Metinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.

6	Metnin, manzum veya düz yazıyla yazılmış olmasının sebeplerini sorgular
7	Metnin bağlı olduğu geleneği belirler.
8	Metni yorumlar.
9	Yaşayan halk hikâyecilik geleneğinin özelliklerini belirler.
10	Şair, yazar veya anlatıcının fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.

Tablo 16. Onuncu Sınıf İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı XIV. Yüzyıldan XIX. Yüzyıl Ortalarına Kadar Osmanlı Edebiyatı Ünitesi Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Temaşa) Karagöz, Meddah, Orta Oyunu-Konusuna Ait Kazanımlar

1	Göstermeye bağlı edebî metinleri gruplandırır.
2	Metinlerin özelliklerini açıklar.
3	Metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.
4	Metinlerin gelenekle ilişkisini kurar.
5	Metinlerin varlık sebebini açıklar.
6	Metinleri yorumlar.
7	Metinleri kendi dönemindeki metinlerle ve günümüz metinleriyle karşılaştırır.

Tablo 17. On İkinci Sınıf Cumhuriyet Döneminde Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir) Ünitesi Cumhuriyet Döneminde Halk Şiiri Konusuna Ait Kazanımlar

1	Halk şiiri zevkinin devam edip etmediğini sorgular.
2	XX. yy.'da halk şiirine verilen değeri açıklar.
3	Şiiri yapı bakımından çözümler.
4	Şiirin temasını bulur.
5	Şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.
6	Şiirde ahengi sağlayan öğeleri belirler.
7	Şiiri yorumlar.
8	Şiirlerin ait oldukları sosyal çevreyle ilişkisini belirler.
9	Halk şairlerinin sözlü edebiyat geleneği ile ilişkisini belirler.
10	Halk şairlerinin hangi sosyal çevrelerde nasıl yetiştiklerini açıklar.
11	Cumhuriyet Döneminde halk şiirinin en önemli temsilcilerini belirler.
12	Şiirden hareketle şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli (deseni), araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçlarının nasıl geliştirildiği, veri toplama süreci ve örneklemden elde edilen verilerin analizi konularına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin, Türk Edebiyatı programında bulunan Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın verileri, nicel ve nitel araştırma teknikleri birlikte kullanılarak elde edilmiştir.

Araştırmanın nicel boyutunda, araştırmaya katılan öğretmenlerin Türk Edebiyatı Dersi Programında yer alan halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla¹ tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modeli çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama modelleridir. Değişkenler tek tek, tür ya da miktar olarak oluşumlarının belirlenmesi amacı ile yapılan araştırma modellerine tekil tarama modelleri denir. Bu tür yaklaşımda ilgilenilen olay madde, birey, grup, konu vb. birim ve duruma ait değişkenler, ayrı ayrı betimlenmeye (tanımlanmaya) çalışılır. Bu betimleme, geçmiş ya da şimdiki zamanla sınırlı olabileceği gibi, zamanın bir fonksiyonu olarak gelişimsel de olabilir (Karasar, 2010, s. 76). Kaptan'a (1998, s. 59) göre betimsel çalışmalar, olayların,

¹“Halk Edebiyatı Konularında Yer Alan Kazanımlara Yönelik Öğretmen Görüşleri Değerlendirme Anketi”

objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan çalışmalardır. Betimleme çalışmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır. Araştırmanın, durumlar arasındaki etkileşim konusunda görüşlerin neler olduğu ve bunlar arasında bir ilişkinin olup olmadığı temeline dayanması, araştırmada betimsel (survey) yöntemin kullanılmasını gerektirmektedir.

Araştırmanın nitel boyutunda ise araştırmaya katılan öğretmenlerin Türk Edebiyatı Dersi öğretim programında yer alan halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini ortaya çıkarmak için durum çalışması deseninden faydalanılmıştır. Durum çalışması, Merriam’a (2013) göre sınırlı bir çalışmanın derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi olarak tanımlanmaktadır. Yin (1984)’e göre ise durum çalışması, “güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir.” (Yin, 1984’ten Aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 278).

3.2. Evren ve Örneklem

2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan ortaöğretim okullarında görev yapan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemi ise yine aynı eğitim öğretim yılının güz döneminde Türkiye İstatistik Kurumu’nun (2015) sosyo-ekonomik düzey verileri göz önünde bulundurularak Ankara ilinin merkez ilçelerinden üst, orta ve alt sosyo-ekonomik düzeye sahip yerleşim yerlerinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçkisiz olarak seçilmiş Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi türlerindeki okullarda görev yapan 184 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri² oluşturmaktadır.

Araştırmanın nitel boyutunda veri toplamak için ise yine Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu İmam-Hatip Lisesi,

² Araştırmanın nicel boyutuna katılım gösteren öğretmenlerin görev yaptıkları gösteren liste EK 1 sunulmuştur.

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi türlerindeki 15 okulda görev yapan 38 Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni³ ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

3.3.1. Veri Toplama Aracı

Nicel boyutta kullanılacak veri toplama aracı

Araştırmanın nicel boyutunda kullanılmış olan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının birinci bölümünde araştırmanın nicel boyutunda kullanılan katılımcı görüşlerini belirlemek için katılımcıların kişisel özellikleri (cinsiyet, öğrenim durumu, mesleki kıdem, mezun olunan fakülte türü) ikinci bölümünde ise Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda bulunan Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik görüşlerini belirlemek için programda yer alan halk edebiyatı konularına yönelik kazanımların yer aldığı anket kullanılmıştır.

Ankette yer alan kazanımlar tespit edilirken alan ve ölçme değerlendirme uzmanından oluşan, ankette yer alacak maddeleri-kazanımları- belirleme komisyonunun görüşleri de dikkate alınmıştır. Buna göre anketin cevaplanabilirliğini sağlamak ve araştırmanın başarısını artırmak maksadıyla programda yer alan Türk halk edebiyatıyla ilgili tüm kazanımlar değil İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesinin kazanımlarıyla sınırlamaya karar verilmiştir. Komisyon üyelerinin ortak görüşleri sonucunda, araştırmacı tarafından programdan seçilen kazanımların; Türk halk edebiyatı konularıyla direkt ilişkili olup-olmaması, Türk halk edebiyatına yönelik birden fazla kazanımın ankette yer alıp-almaması vb. özellikler göz önünde bulundurularak nihai anket maddeleri oluşturulmuştur. Anket maddelerine örneklem grubunda yer alacak öğretmenlerin ne derece katılıp katılmadıklarını ya da bir başka ifadeyle anketteki maddelerin katılımcıların görüşlerini ne derece yansıtıp yansıtmadığını belirleyebilmek için beşli Likert tipinde 1'den 5'e doğru derecelendirme boyutu eklenmiştir. Derecelendirme boyutundaki 1 rakamı, ölçekte yer alan maddelere katılımcının en az katıldığını 5 ise en çok katıldığının sembolik olarak sayısallaştırılmış ifadesidir.

³ Araştırmanın nitel boyutuna katılım gösteren öğretmenlerin görev yaptıkları gösteren liste EK 2 sunulmuştur.

Nitel boyutta kullanılacak veri toplama aracı

Araştırmanın nitel araştırma boyutunda kullanılmak üzere Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda bulunan Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik katılımcı görüşlerini belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırmacı tarafından Türk halk edebiyatı konularına yönelik katılımcı görüşlerini belirlemeye yönelik uzman görüşünden de faydalanılarak yazılmış açık uçlu sorular yer almaktadır.

3.3.2.Verilerin Toplanması

Uygulama aşaması 1

Araştırmanın nicel boyutunda kullanılacak veri toplama aracı, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçkisiz olarak belirlenmiş çalışma grubuna gerekli izinler (EK 3) alınarak uygulanmıştır. Uygulama aşamasında katılımcıların çalışmaya gönüllü katılım göstermelerine riayet edilmiştir.

Uygulama aşaması 2

Araştırmanın nitel boyutunda kullanılacak olan yarı yapılandırılmış görüşmenin yapıldığı bu aşama, araştırmanın birinci uygulama aşamasından sonra örneklem grubunda yer alan katılımcılar içerisinden yine seçkisiz olarak seçilen ve araştırmanın ikinci uygulama aşamasına katılım göstermeye gönüllü öğretmenlerden oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmede görüşmeci, gerek önceden hazırlanmış soruları sorma, gerek bu sorular konusunda daha ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yarı yapılandırılmış görüşme, hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Geçerli ve tam bilgi-data- toplayabilmek için sürecin irdelenmesi gerekir. Yarı yapılandırılmış görüşme, aynı zamanda görüşülene kendini ifade etme imkânı ve gerektiğinde derinlemesine bilgi edinme olanağı vermesi bakımından zengin bir veri toplama yöntemidir (Balcı, 2010; Büyüköztürk, Çakmak ve diğerleri, 2010; Glesne, 2012, s. 140; Kuş, 2012, s. 87). Bu doğrultuda Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda bulunan Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik katılımcı görüşlerini belirlemeye yönelik uzman görüşüne de başvurulmuş hazırlanmış olan soruların uygulanmasında araştırmanın amacı hakkında kısa bilgiler sunulmuştur. Çalışmaya katılım için gönüllülük göstermeleri hâlinde görüşme için uygun bir zamanda ve mekânda kendileriyle görüşme yapılacağı söylenmiştir. Katılımcıların müsait oldukları zamanlarda araştırmacı, okullara giderek

okulun fiziki şartlarının da el verdiği mekânlarda (rehberlik servisi odası, müdür yardımcısı odası, öğretmenler odası, okul kütüphanesi vb.) görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Görüşmeye başlanmadan önce katılımcılara araştırmanın amacı tekrar edilmiş yapılacak olan görüşmeye katılıp katılmama konusunda özgür oldukları, istedikleri zaman görüşmeyi bırakabilecekleri ve katılmak istemeleri halinde yapılan görüşmenin ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacağı hususlarında bilgilendirmeler yapılmıştır. Her bir görüşme 20-30 dakika aralığında sürmüştür.

Öte yandan görüşmeyi kabul eden fakat görüşme için yeterli zamanlarının olmadığını belirten katılımcılardan ise yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu aracılığıyla katılımcı görüşleri toplanmıştır. Bu yolla elde edilen katılımcı görüşleri, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen katılımcı görüşleriyle birleştirilerek beraber analiz edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde hem nicel hem de nitel analiz teknikleri uygulanmıştır.

3.4.1. Nicel Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel verileri, birinci uygulama aşamasında kullanılan ölçme aracı ile toplandıktan ve kontrol edildikten sonra⁴ SPSS 17 (Statistical Package for the Social Science) programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler kişisel bilgilerin (veri toplama aracının birinci bölümünde bulunan bağımsız değişkenler) ve halk edebiyatı konularıyla alakalı kazanımlara yönelik anket formundan elde edilen toplam puanların analizinde, katılımcı görüşlerinden hareketle her bir anket maddesine yönelik frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (ss) değerlerine yer verilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin halk edebiyatı konularına ilişkin kazanımlara dair görüşlerini farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla One – Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) ve bağımsız gruplar t-testi analiz sonuçlarından yararlanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak ele alınmıştır.

3.4.2. Nitel Verilerin Analizi

Araştırma amacı doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan nitel verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi insan davranışları

⁴ Kontrol ifadesiyle, boş bırakılan anket formlarının analiz dışında tutulması kastedilmiştir.

üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya imkân tanıyan ve özellikle sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan bir tekniktir (Büyüköztürk, Çakmak ve Diğerleri, 2010). İçerik analizinde amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Strauss ve Corbin'e (1990) göre "bilim, kavramlar olmadan var olamaz; kavramlar bizim olguları anlamamıza ve bu olgular üzerinde etkili düşünmemize yardımcı olur. Biz kavrama bir ad verdiğimiz zaman; o kavramla ilgili sorular sorabiliriz, o kavramı inceleyebiliriz ve başka kavramlarla ilişkilendirebiliriz". Kavramlar bizi temalara götürür ve temalar sayesinde olguları daha iyi düzenleyebilir ve daha anlaşılabilir hale getirebiliriz (Aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizinin salt bir betimleme ve tasvir aracı ya da tekniği olmadığı, aksine çıkarım yapma yoluyla sosyal gerçeğin belirli boyutlarını araştıran bir yöntem olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda içerik analizinin seçici, sınıflandırıcı ve nicelleştirici bir yöntem olduğu da söylenebilir (Gökçe, 2006). Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre içerik analizi ile elde edilen veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar kullanılarak da sunulabilir. Bu analizde araştırmaya konu olan katılımcıların görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilebilir. Bu bağlamda analiz sonucunda ulaşılan kavramlar anlamlı bir biçimde sunulmuş ve katılımcılara ait görüşlerden aynen alıntılar yapılarak nitel araştırma için bulgular kısmı oluşturulmuştur. Aynen alıntılarının aktarılmasında katılımcılara verilen kodlamalar (K,12 - K,7) kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda oluşturulan kodlamalar ve bunların araştırmacı tarafından oluşturulan temalar ile ilişkisi NVivo 10 program çıktıları aracılığıyla görselleştirilerek sunulmuştur. Bu sunumlarda katılımcı görüşlerine göre yer alan ifadelerin tekrarlanma sıklıkları sunulan görseller üzerinde frekans değerleri verilerek sunulmuştur.

BÖLÜM 4

BULGULAR

4.1. Nicel Verilere İlişkin Bulgular

4.1.1. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Bulgular

Tablo 18. Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	130	43,80	7,87	179	,835	,405
Erkek	51	42,73	7,57			

Tablo 18'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)} = ,835$; $p > ,05$]. Kadınların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 43,80$) iken, erkeklerin İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler

(Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=42,73$)’dür. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkeninin herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 19. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken		N	$\bar{x}$	S			
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	13	42,54	5,81			
	6-10 yıl	10	41,50	7,60			
	11-15 yıl	48	43,65	5,99			
	16-20 yıl	54	44,39	7,28			
	21 ve üstü	56	43,09	9,88			
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	105,152	4	26,288	,429	,788	
	Gruplar İçi	10786,097	176	61,285			
	Toplam	10891,249	180				

Tablo 19’deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=,429$; $p>,05$]. Bu bulgu mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 20. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	$\bar{x}$	S				
Mezun Olunan Bölüm	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı	6	45,17	9,83			
	Türk Dili ve Edebiyatı	122	43,12	8,11			
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	53	44,17	6,78			
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	57,788	2	28,894	,475	,623	
	Gruplar İçi	10833,461	178	60,862			
	Toplam	10891,249	180				

Tablo 20'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mezun olunan bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(2-178)}=,475$; $p>,05$]. Bu bulgu, mezun olunan bölüm değişkeninin katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 21. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	$\bar{x}$	S	
Görev Yapılan Okul Türü	Anadolu İmam-Hatip Lisesi	48	42,96	7,52
	Anadolu Lisesi	89	44,35	7,88
	Fen Lisesi	3	44,00	16,52
	Mesleki ve Teknik Anadolu	33	41,61	7,08
	Sosyal Bilimler Lisesi	8	44,88	7,62

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
Gruplar Arası	212,376	4	53,094	,875	,480	
Gruplar İçi	10678,873	176	60,675			
Toplam	10891,249	180				

Tablo 21’deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları görevli olunan okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=,875$; $p>,05$]. Bu bulgu, görevli olunan okul türü değişkeninin katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 22. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Evet	75	44,96	8,10			
Hayır	106	42,46	7,41	179	2,149	,033

Tablo 22’deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(179)}= 2,149$; $p<,05$]. Katılımcılardan, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’na yönelik hizmet içi eğitim alanların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=44,96$) iken, hizmet içi eğitim almayanların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler

(Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=42,46$)’dır. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Bu bulgu, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’na yönelik hizmet içi eğitim almış olmalarının farklılaşmaya sebep olduğu yani Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’na yönelik hizmet içi eğitim alanların görüşlerinin almayanlara göre daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.1.2. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Bulgular

Tablo 23. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	130	31,62	6,00	179	,926	,356
Erkek	51	30,71	5,99			

Tablo 23’deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)}= ,926$; $p>,05$]. Kadınların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=31,32$) iken, erkeklerin olay çevresinde oluşan edebî metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları

aritmetik ortalaması ($\bar{x}=30,71$)’dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna ait kazanımlara ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkeninin herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 24. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken		N	$\bar{x}$	S			
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	13	30,08	4,41			
	6-10 yıl	10	26,60	5,13			
	11-15 yıl	48	31,98	5,33			
	16-20 yıl	54	31,41	5,76			
	21 ve üstü	56	31,95	6,89			
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	285,755	4	71,439	2,036	,091	
	Gruplar İçi	6174,179	176	35,081			
	Toplam	6459,934	180				

Tablo 24’teki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-179)}=2,036$; $p>,05$]. Bu bulgu, mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 25. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S	
Mezun Olunan Bölüm	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı			6	31,50	6,35	
	Türk Dili ve Edebiyatı			122	31,31	6,33	
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği			53	31,47	5,19	
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	1,062	2	,531	,015	,985	
	Gruplar İçi	6458,871	178	36,286			
	Toplam	6459,934	180				

Tablo 25’deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mezun olunan bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(2-178)}=,015$; $p>,05$]. Bu bulgu, mezun olunan bölüm değişkeninin katılımcıların Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 26. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S	
Görevli Yapılan Okul Türü	(1) Anadolu İmam-Hatip Lisesi			48	30,67	4,92	
	(2) Anadolu Lisesi			89	32,18	6,29	
	(3) Fen Lisesi			3	31,33	9,87	
	(4) Mesleki ve Teknik Anadolu			33	28,73	5,57	
	(5) Sosyal Bilimler Lisesi			8	37,38	2,72	
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark Scheffe
	Gruplar Arası	601,056	4	150,264	4,514	,002	4-5
	Gruplar İçi	5858,877	176	33,289			
	Toplam	6459,934	180				

Tablo 26'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları görev yapılan okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmiştir [$F_{(4-176)}=4,514$; $p<,01$]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek için Scheffe çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Bu sonuçlara göre (4) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görevli olan katılımcıların Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları ortalaması ($\bar{X}=28.73$) ile (5) Sosyal Bilimler Lisesinde görevli olan katılımcıların Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları ortalaması ($\bar{X}=37.38$) arasında Sosyal Bilimler Lisesinde görevli bulunan katılımcıların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu, Sosyal Bilimler Lisesinde görev yapan katılımcıların Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 27. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Evet	75	31,51	6,50	179	,268	,789
Hayır	106	31,26	5,63			

Tablo 27'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)} = ,268$; $p > ,05$]. Katılımcılardan, Türk edebiyatı Dersi Öğretim Programına yönelik hizmet içi eğitim alanların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 31.51$) iken, hizmet içi eğitim almayanların Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 31.26$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu katılımcıların Olay Çevresinde Oluşan Edebi Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alıp almamalarının herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.1.3. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Bulgular

Tablo 28. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	130	59,58	10,65	179	,650	,516
Erkek	51	58,45	10,03			

Tablo 28'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)} = ,650$; $p > ,05$]. Kadınların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 59.58$) iken, erkeklerin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 58.45$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkeninin herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 29. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	$\bar{x}$	S	
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	13	55,54	7,26
	6-10 yıl	10	55,10	8,96
	11-15 yıl	48	59,04	9,87
	16-20 yıl	54	59,94	10,04

	21 ve üstü		56	60,3929	12,05	
Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
Gruplar Arası	452,558	4	113,139	1,034	,391	
Gruplar İçi	19254,238	176	109,399			
Toplam	19706,796	180				

Tablo 29'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-179)}=1,034$; $p>,05$]. Bu bulgu, mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 30. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	$\bar{x}$	S				
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı	6	58,83	12,27				
Türk Dili ve Edebiyatı	122	58,93	10,84				
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	53	60,06	9,49				
Mezun Olunan Bölüm	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	47,657	2	23,828	,216	,806	
	Gruplar İçi	19659,139	178	110,445			
	Toplam	19706,796	180				

Tablo 30'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mezun olunan bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(2-178)}=.216$; $p>,05$]. Bu bulgu, mezun olunan bölüm değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer

alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 31. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	$\bar{x}$	S				
Görev Yapılan Okul Türü	Anadolu İmam-Hatip Lisesi	48	57,83	9,80			
	Anadolu Lisesi	89	60,49	10,82			
	Fen Lisesi	3	60,67	10,97			
	Mesleki ve Teknik Anadolu	33	57,55	10,57			
	Sosyal Bilimler Lisesi	8	60,63	10,21			
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	351,158	4	87,790	,798	,528	
	Gruplar İçi	19355,637	176	109,975			
	Toplam	19706,796	180				

Tablo 31'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları görev yapılan okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=,798$; $p>,05$]. Bu bulgu, görev yapılan okul türü değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 32. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Evet	75	61,25	10,76			
Hayır	106	57,85	10,06	179	2,179	,031

Tablo 32'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(179)}= 2,179$; $p<,05$]. Katılımcılardan, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=61,25$) iken, hizmet içi eğitim almayanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=57,85$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Bu bulgu, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim almış olmalarının farklılaşmaya sebep olduğu yani Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların görüşlerinin almayanlara göre daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.1.4. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Bulgular

Tablo 33. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	130	35,83	6,52	179	,648	,518
Erkek	51	35,14	6,35			

Tablo 33' deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî -Tasavvufî Türk şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık

göstermemektedir [$t_{(179)} = ,648$; $p > ,05$]. Kadınların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Dinî -Tasavvufî Türk şiiri konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 35,83$) iken, erkeklerin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 34,14$)'dür. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkeninin herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 34. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken		N	$\bar{x}$	S			
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	13	33,31	7,11			
	6-10 yıl	10	32,50	4,86			
	11-15 yıl	48	36,02	6,36			
	16-20 yıl	54	36,28	5,59			
	21 ve üstü	56	35,79	7,31			
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	199,423	4	49,856	1,199	,313	
	Gruplar İçi	7318,510	176	41,582			
	Toplam	7517,934	180				

Tablo 34'teki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)} = 1,199$; $p > ,05$]. Bu bulgu, mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 35. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S	
Mezun Olunan Bölüm	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı			6	33,67	9,71	
	Türk Dili ve Edebiyatı			122	35,52	6,79	
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği			53	36,11	5,24	
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	36,853	2	18,427	,438	,646	
	Gruplar İçi	7481,080	178	42,029			
	Toplam	7517,934	180				

Tablo 35’deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mezun olunan bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(2-178)}=,438$; $p>,05$]. Bu bulgu, mezun olunan bölüm değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 36. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken		N	$\bar{x}$	S		
Görev Yapılan Okul Türü	Anadolu İmam-Hatip Lisesi	48	34,58	6,81		
	Anadolu Lisesi	89	36,73	6,15		
	Fen Lisesi	3	33,33	13,28		
	Mesleki ve Teknik Anadolu	33	33,94	5,988		
	Sosyal Bilimler Lisesi	8	37,63	5,42		
	Varyansın	KT	sd	KO	F	p

Kaynağı					
Gruplar Arası	302,318	4	75,580	1,844	,123
Gruplar İçi	7215,615	176	40,998		
Toplam	7517,934	180			

Tablo 36'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî -Tasavvufi Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları görevli olunan okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=1,844$; $p>,05$]. Bu bulgu görevli olunan okul türü değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Dinî -Tasavvufi Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 37. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Dinî-Tasavvufi Türk Şiiri Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Evet	75	36,21	6,25	179	1,012	,313
Hayır	106	35,23	6,60			

Tablo 37' deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Dinî-Tasavvufi Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)}= 1,012$; $p>,05$]. Katılımcılardan, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Dinî-Tasavvufi Türk Şiiri konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=36,21$) iken, hizmet içi eğitim almayanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Dinî-Tasavvufi Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=35,23$)'dür. Aradaki sayısal

fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu katılımcıların Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alıp almamalarının herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.1.5. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Bulgular

Tablo 38. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	130	48,01	8,02	179	,494	,622
Erkek	51	47,37	7,10			

Tablo 38'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)} = ,494$; $p > ,05$]. Kadınların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim halk şiiri (mani, türkü) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 48,01$) iken, erkeklerin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 47,37$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkeninin herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 39. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken		N	$\bar{x}$	S			
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	13	46,31	7,27			
	6-10 yıl	10	43,90	5,70			
	11-15 yıl	48	47,58	6,91			
	16-20 yıl	54	48,15	7,69			
	21 ve üstü	56	48,79	8,83			
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	244,111	4	61,028	1,014	,402	
	Gruplar İçi	10591,579	176	60,179			
	Toplam	10835,691	180				

Tablo 39'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=1,014$; $p>,05$]. Bu bulgu, mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 40. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S	
Mezun Olunan Bölüm	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı			6	46,83	10,65	
	Türk Dili ve Edebiyatı			122	47,73	7,84	
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği			53	48,17	7,37	
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark

Gruplar Arası	13,312	2	6,656	,109	,896
Gruplar İçi	10822,379	178	60,800		
Toplam	10835,691	180			

Tablo 40'taki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mezun olunan bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(2-178)}=,109$; $p>,05$]. Bu bulgu mezun olunan bölüm değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 41. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	N	$\bar{x}$	S				
Görev Yapılan Okul Türü	Anadolu İmam-Hatip Lisesi	48	46,27	7,43			
	Anadolu Lisesi	89	48,80	8,27			
	Fen Lisesi	3	44,67	8,02			
	Mesleki ve Teknik Anadolu	33	47,33	6,78			
	Sosyal Bilimler Lisesi	8	49,50	7,25			
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	262,459	4	65,615	1,092	,362	
	Gruplar İçi	10573,232	176	60,075			
	Toplam	10835,691	180				

Tablo 41'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları görevli olunan okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=1,092$; $p>,05$]. Bu bulgu, görevli olunan okul türü değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 42. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Evet	75	48,31	8,49	179	,696	,487
Hayır	106	47,49	7,22			

Tablo 42'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)} = ,696$; $p > ,05$]. Katılımcılardan, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 48,31$) iken, hizmet içi eğitim almayanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 47,49$)'dür. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıların Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alıp almamalarının herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.1.6. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Bulgular

Tablo 43. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik

Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	130	30,78	6,20	179	,587	,558
Erkek	51	30,20	5,70			

Tablo 43'teki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)} = ,587$; $p > ,05$]. Kadınların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 30,78$) iken, erkeklerin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan öğretici metinler (tasavvufi metinler, Nasreddin hoca fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 30,20$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkeninin herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 44. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S
Mesleki Kıdem	1-5 yıl			13	27,92	5,06
	6-10 yıl			10	28,50	3,57
	11-15 yıl			48	30,83	5,48
	16-20 yıl			54	30,98	6,20
	21 ve üstü			56	31,09	6,83
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p

Gruplar Arası	161,071	4	40,268	1,102	,357
Gruplar İçi	6433,625	176	36,555		
Toplam	6594,696	180			

Tablo 44'teki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=1,102$; $p>,05$]. Bu bulgu, mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 45. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S	
Mezun Olunan Bölüm	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı			6	28,67	8,09	
	Türk Dili ve Edebiyatı			122	30,42	6,26	
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği			53	31,30	5,33	
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	52,513	2	26,256	,714	,491	
	Gruplar İçi	6542,183	178	36,754			
	Toplam	6594,696	180				

Tablo 45'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mezun olunan bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(2-178)}=,714$; $p>,05$]. Bu bulgu, mezun olunan bölüm değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları)

konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 46. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S	
Görev Yapılan Okul Türü	Anadolu İmam-Hatip Lisesi			48	29,21	6,39	
	Anadolu Lisesi			89	31,54	5,96	
	Fen Lisesi			3	30,00	8,72	
	Mesleki ve Teknik Anadolu			33	29,85	5,37	
	Sosyal Bilimler Lisesi			8	32,25	6,04	
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	212,925	4	53,231	1,468	,214	
	Gruplar İçi	6381,771	176	36,260			
	Toplam	6594,696	180				

Tablo 46'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları görevli olunan okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=1,468$; $p>,05$]. Bu bulgu, görevli olunan okul türü değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 47. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Hizmet İçi Alma Durumu	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Evet	75	31,35	5,76	179	1,364	,174
Hayır	106	30,10	6,22			

Tablo 47’deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)}= 1,364$; $p>,05$]. Katılımcılardan, Türk edebiyatı Dersi Öğretim Programına Yönelik hizmet içi eğitim alanların Türk edebiyatı Dersi Öğretim Programında yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=31,35$) iken, hizmet içi eğitim almayanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=30,10$)’dur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’na yönelik hizmet içi eğitim alıp almamalarının herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.1.7. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Bulgular

Tablo 48. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	130	39,15	7,65	179	,688	,492
Erkek	51	38,29	7,34			

Tablo 48'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)} = ,688$; $p > ,05$]. Kadınların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 39,15$) iken, erkeklerin Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 38,29$)'dur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkeninin herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 49. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S
Mesleki Kıdem	1-5 yıl			13	36,54	8,24
	6-10 yıl			10	37,10	5,90
	11-15 yıl			48	38,54	6,68
	16-20 yıl			54	39,06	7,58
	21 ve üstü			56	39,96	8,34
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar	175,776	4	43,944	,766	,549	

Arası				
Gruplar İçi	10096,809	176	57,368	
Toplam	10272,586	180		

Tablo 49'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=,766$; $p>,05$]. Bu bulgu, mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 50. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S	
Mezun Olunan Bölüm	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı			6	36,00	8,17	
	Türk Dili ve Edebiyatı			122	38,82	7,99	
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği			53	39,45	6,43	
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	67,421	2	33,710	,588	,557	
	Gruplar İçi	10205,165	178	57,332			
	Toplam	10272,586	180				

Tablo 50'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mezun olunan bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık

gözlenmemiştir [$F_{(2-178)}=,588$; $p>,05$]. Bu bulgu, mezun olunan bölüm değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 51. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken		N	$\bar{x}$	S			
Görev Yapılan Okul Türü	Anadolu İmam-Hatip Lisesi	48	37,77	7,46			
	Anadolu Lisesi	89	40,04	7,07			
	Fen Lisesi	3	36,00	9,00			
	Mesleki ve Teknik Anadolu	33	37,33	8,71			
	Sosyal Bilimler Lisesi	8	40,75	7,17			
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	311,453	4	77,863	1,376	,244	
	Gruplar İçi	9961,133	176	56,597			
	Toplam	10272,586	180				

Tablo 51'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları görevli olunan okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=1,376$; $p>,05$]. Bu bulgu, görevli olunan okul türü değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 52. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Hizmet İçi Alma Durumu	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Evet	75	39,35	7,62	179	,651	,516
Hayır	106	38,60	7,53			

Tablo 52'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)} = ,651$; $p > ,05$]. Katılımcılardan Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 39,35$) iken, hizmet içi eğitim almayanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 38,60$)'dur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alıp almamalarının herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.1.8. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Bulgular

Tablo 53. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	130	28,05	5,12	179	1,030	,304
Erkek	51	27,20	4,83			

Tablo 53'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)}= 1,030$; $p>,05$]. Kadınların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=28,05$) iken, erkeklerin İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı- Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=27,20$)'dir. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkeninin herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 54. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken		N	$\bar{x}$	S			
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	13	27,23	4,28			
	6-10 yıl	10	26,60	2,80			
	11-15 yıl	48	27,21	4,97			
	16-20 yıl	54	28,26	4,74			
	21 ve üstü	56	28,25	5,83			
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	58,119	4	14,530	,567	,687	
	Gruplar İçi	4513,495	176	25,645			
	Toplam	4571,613	180				

Tablo 54'teki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mesleki kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-176)}=,567$; $p>,05$]. Bu bulgu, mesleki kıdem değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 55. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S	
Mezun Olunan Bölüm	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatı			6	26,00	5,62	
	Türk Dili ve Edebiyatı			122	27,72	5,35	
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği			53	28,23	4,21	
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark
	Gruplar Arası	29,806	2	14,903	,584	,559	
	Gruplar İçi	4541,808	178	25,516			
	Toplam	4571,613	180				

Tablo 55'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları mezun olunan bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(2-178)}=,584$; $p>,05$]. Bu bulgu, mezun olunan bölüm değişkeninin katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 56. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Görev Yapılan Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\bar{x}$	S
Görev Yapılan Okul Türü	Anadolu İmam-Hatip Lisesi			48	26,88	5,33
	Anadolu Lisesi			89	28,43	4,88
	Fen Lisesi			3	27,33	8,14
	Mesleki ve Teknik Anadolu			33	27,03	4,50
	Sosyal Bilimler Lisesi			8	30,00	5,71
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p

Gruplar Arası	134,952	4	33,738	1,338	,258
Gruplar İçi	4436,662	176	25,208		
Toplam	4571,613	180			

Tablo 56'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları görevli olunan okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir [$F_{(4-154)}=1,668$; $p>,05$]. Bu bulgu görevli olunan okul türü değişkeninin katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 57. Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu) Konusuna Yönelik Kazanımlara İlişkin Görüşleri İle İlgili Toplam Puanlarının Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Evet	75	27,96	4,99			
Hayır	106	27,71	5,09	179	,331	,741

Tablo 57'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(179)}= ,331$; $p>,05$]. Katılımcılardan, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim alanların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde

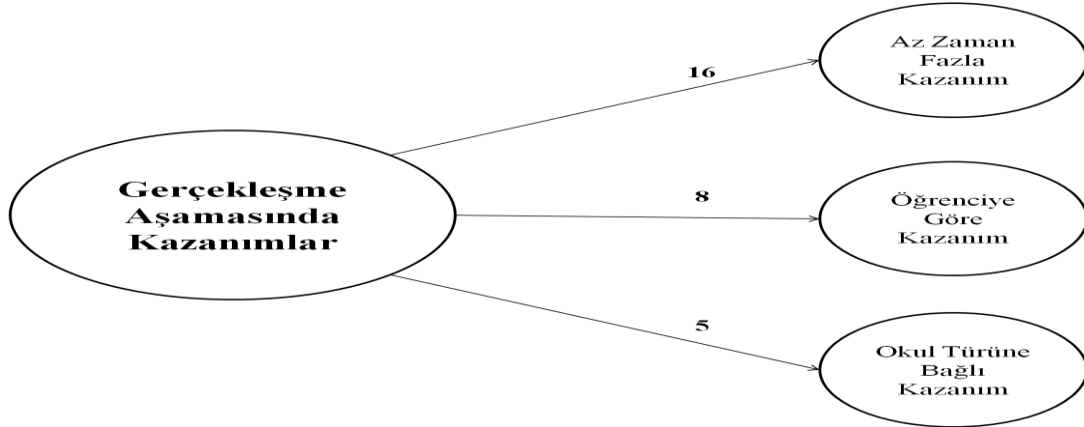
Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=27,96$) iken, hizmet içi eğitim almayanların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları aritmetik ortalaması ($\bar{x}=27,71$)’dür. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu bulgu, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinde, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’na yönelik hizmet içi eğitim alıp almamalarının herhangi bir farklılaşmaya sebep olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

4.2. Nitel Verilere İlişkin Bulgular

Yapılan içerik analizi sonucunda, araştırmanın bulguları dört temel boyut altında toplanmaktadır. Birincisi “*gerçekleşme aşamasında kazanımlar*”, ikincisi “*kazanımın gerçekleşmesinde gerekli olanlar*”, üçüncüsü “*gerçekleşecek kazanımda mevcut ders kitapları ve saatleri*” dördüncüsü ise “*ders öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç durumu*”dur. Katılımcıların her bir soruya ilişkin belirttikleri görüşler kodlamalar şeklinde bir araya getirilmiş ve kodlamalar ile kodlamalardan yola çıkarak oluşturulmuş olan temalar arasındaki ilişki görselleştirilerek ifade edilmiştir. Her bir boyutla ilgili olan temalar ve o temaları oluşturan kodlamalar katılımcıların görüşlerinden aynen alıntılar yapılarak sunulmuştur. Aynen alınarak yapılan sunumlarda katılımcılara kodlar (K, 5- K, 30 vb.) verilmiştir.

4.2.1. Gerçekleşme Aşamasında Kazanım

Katılımcıların “*gerçekleşme aşamasında kazanımlara*” ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları şu şekildedir:

Şekil 1. Gerçekleşme aşamasında kazanıma ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları

Şekil 1’de katılımcıların, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’ndaki Türk halk edebiyatı konularına ilişkin kazanımların gerçekleştirilmesinde karşılaştıkları güçlükler baktığımızda; kazanımların gerçekleştirilmesinde yaşanan zorlukların üç temel başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar; “*az zaman fazla kazanım*”, “*öğrenciye göre kazanım*” ve “*okul türüne bağlı kazanım*” olarak sıralanmaktadır. Burada yer alan “*az zaman fazla kazanım*” ifadesi, katılımcıların kazanımı gerçekleştirme aşamasındaki zamanlarının ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde sınırlı kaldığı ve kazanımların beklenen seviyede gerçekleştirilebilmesi için ders öğretim programında yer alan kazanımların sayısının azaltılması gerektiği görüşü doğrultusunda oluşturulmuştur. Bir diğer ifade, “*öğrenciye göre kazanım*” ifadesidir. Bu ifade, katılımcıların kazanımları gerçekleştirme aşamasında, kazanımların öğrenciye dönük olmamalarını görmeleri ve bu durumun üstesinden gelmek ve kazanımların beklenen seviyede gerçekleştirilmesi için onların öğrenciye dönük olmasının gerektiğini düşünmeleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda oluşturulan son ifade ise “*okul türüne bağlı kazanım*” ifadesidir. Bu ifade ise katılımcıların kazanımı gerçekleştirme aşamasında okul türüne bağlı olarak kazanımların değişmesi gerektiği görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur.

Az Zaman Fazla Kazanım

Katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde karşılaştıkları güçlüklerden biri kazanımların fazla olması ve buna karşın zamanın sınırlı kalmasıdır. Bu durum, katılımcıların “*Bütün kazanımların verilmesi için ders saati yetmiyor. Metinler özellikle 11. sınıflar için ağır geliyor*” (K, 14), “*...Kazanımların çok olması hedeflere ulaşmadaki engellerden birisidir*” (K, 26) ve “*Türk Edebiyatı Dersi*

Öğretim Programı'ndaki kazanımların gerçekleştirilmesinde yaşadığım en ciddi problem, sınıf bazında kazanımların yoğun olması ve bu yoğunluğun dengeli dağıtılmamış olmasıdır. 9 ve 10. sınıflarda haftalık üç saat yeterli gelmemektedir. Tüm metin türlerinin ve metinleri inceleme yöntemlerinin 9. sınıfa sıkıştırılmış olması öğrencilerin zorlanmasına yol açmaktadır.” (K, 29) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde kazanımların yoğun olmasının onları öğrencilere aktarmada sorunlara sebebiyet verdiği ve bunun sonucunda da kazanımların amaçlandığı gibi kazandırılmadığı görüşü ortaya çıkmaktadır.

Öğrenciye Göre Kazanım

Katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde karşılaştıkları güçlüklerden biri de kazanımların öğrencilere dönük olmaması yani onların ilgilerine hitap etmemesidir. Bu durum, katılımcıların “*Kazanımlarla gerçek hayat arasında o kadar fark var ki, bu durumu düzeltmek için gerçekçi kazanımlar belirlenebilir. Öğrenci seviyesine uygun olmayan özellikle de gençlerin ilgisini çekmeyen kazanımlardan vazgeçilmelidir.*” (K, 12), “*...Ders kazanımları seçilirken amaca uygun, özellikle de öğrencinin yaşadığı bölgeye, onun değerlerine, yaşam biçimine uygun özel kazanımlar oluşturulmalıdır...*” (K, 30) ve “*...Kazanımların gerçekleştirilmesinde bölgelerin yaşam şartlarına bağlı olarak öğrenciye hitap edebilen araçlara yer verilmelidir.*” (K, 16) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerde katılımcılar, kazanımların beklenen seviyede gerçekleştirilememesine sebep olarak bunların öğrencilerin ilgi, istek ve yaşam alanlarına tam olarak uygun olmamasını göstermektedirler.

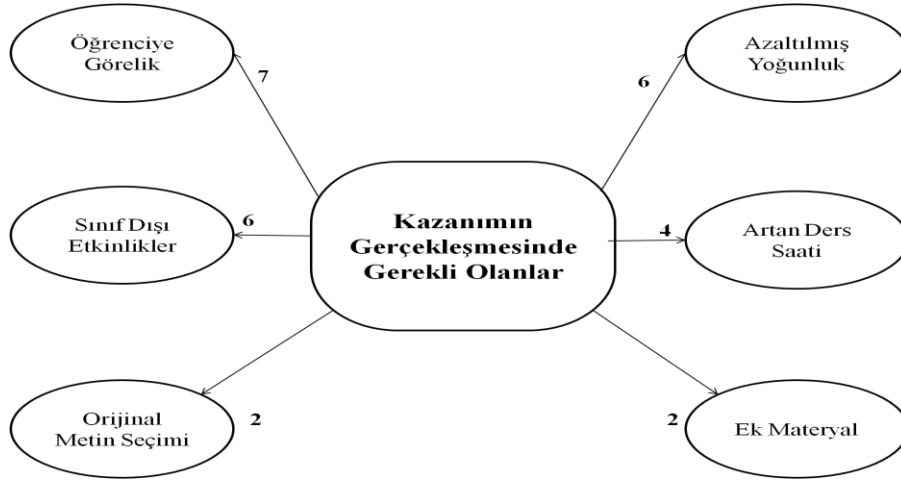
Okul Türüne Bağlı Kazanım

Katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde karşılaştıkları güçlüklerden bir diğeri de kazanımların okul türüne göre farklı olmamasına yönelik düşüncelerdir. Bu durum, katılımcıların “*Çok farklı lise türü var. Bu liselerdeki öğrenci potansiyelleri, ilgi, istek ve ihtiyaçları birbirinden farklı. Mesela Fen Lisesi ve Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilerin hedefi iyi bir üniversiteye yerleşmek ve dersi onun için öğreniyor. Meslek Liselerindeki eksikliğimiz bu bizim. Öğrenci bunu ben neden öğreniyorum diyor.*” (K, 6), “*Fen Lisesindeki öğrenci de Kız Meslek Lisesinde ki öğrenci de aynı müfredatı işliyor. Fen Lisesindeki öğrenciler, sınavı başarı ile geçmiş zeki*

öğrenciler ve konuları çabuk kavrayabiliyorlar. Diğerleri ise eleğin en altındaki öğrenciler. Soru sormuyorlar, kitap okumayı sevmeyen öğrenciler... Meslek Lisesindeki müfredatın hafiflemesi lazım...”(K, 5) ve “Okul türlerine göre kazanımların oluşturulması, kazanım sayısının okul türlerine göre ayarlanması ve alanlara göre farklı kazanımların elde edilmesi gereklidir.” (K, 27) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde, kazanımların okul türüne göre farklılaşması gerektiği yani başarılı okullarda kazandırılacak olan kazanımlar ile daha az başarılı okullarda kazandırılacak kazanımların sayı, nitelik vb. etkenler bakımından benzer olmaması gerektiğini düşündükleri görüşü ortaya çıkmaktadır.

4.2.2. Kazanımın Gerçekleşmesinde Gerekli Olanlar

Katılımcıların “kazanımın gerçekleşmesinde gerekli olanlara” ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları şu şekildedir:

Şekil 2. Kazanımların gerçekleşmesi için gerekli olanlara ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları

Şekil 2’de katılımcıların, programda hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için önerdiklerine baktığımızda, karşımıza altı temel başlık çıkmaktadır: Bu başlıklar; “*öğrenciye görelik*”, “*azaltılmış yoğunluk*”, “*sınıf dışı etkinlikler*”, “*artan ders saati*”, “*orijinal metin seçimi*” ve “*ek materyal*”dir. Burada yer alan “*öğrenciye görelik*” ifadesi, katılımcıların programda yer alan kazanımların amaçlandığı gibi kazandırılması aşamasında öğrenciye görelik ilkesine uygun olması gerektiği yani kazanımların öğrencinin işine yaraması, öğrencinin sonraki hayatında öğrendiklerini kullanabilmesi gerektiği yönündeki düşünceler doğrultusunda oluşturulmuştur. Katılımcılar tarafından sıklıkla belirtilen bir diğer öneri ise “*azaltılmış yoğunluk*”tur. Bu

ifade katılımcıların, kazanımın gerçekleştirilmesi aşamasının sağlıklı bir şekilde amaca ulaşmasında, programda bulunan kazanımların yoğunluğunun azaltılması gerektiği yönündeki düşünceler kapsamında oluşturulmuştur. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda oluşturulan bir başka ifade ise “*sınıf dışı etkinlikler*”dir. Bu ifade, programda amaçlanan kazanımların gerçekleşmesinde sadece ders içi etkinliklerle sınırlı kalınmaması gerektiği ve kazanımların gerçekleştirilmesinde mümkün oldukça sınıf dışı etkinliklere yer vermenin payının yüksek olacağı yönündeki düşünceler kapsamında oluşturulmuştur. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda kazanımların gerçekleştirilmesi aşamasında gerekli olan bir başka öneri ise ders saatlerinin artması (*artan ders saati*) gerektiği yönündeki düşüncelerdir. Bu durum kazanımların sayısının fazla olduğu yönündeki düşünceyle de örtüşmektedir. Yani kazanımların amaçlandığı gibi kazandırılmasında ya kazanımların yoğunluğu giderilmeli ya da ders saatlerinde bir artışa gidilmelidir görüşünün katılımcılar tarafından benimsendiği görülmektedir. Son olarak katılımcılar tarafından, kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilmesinde orijinal metinlerin seçilmesi gerektiği ve ders sırasında ek materyallere başvurulması gerektiği yönündeki düşünceler de öne sürülmüştür. Bu önerilerin katılımcılar tarafından ortaya atılması öğrenciye görelilik ilkesiyle uyushmaktadır. Çünkü öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verecek onun dünyasını renklendirecek tarzda yapılan ders etkinlikleri ve materyaller kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilmesinde etkili olabilmektedir.

Öğrenciye Görelilik

Katılımcıların ders öğretim programında hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için ortaya attıkları önerilerden biri kazanımların öğrenciye görelilik ilkesine uygun olması gerektiğidir. Bu durum katılımcıların, “*Günlük hayata dönük, gerçekçi kazanımlar belirlenebilir. Her şeyi değil öğrenci seviyesine uygun az sayıda kazanımlar belirlenebilir, özellikle de öğrencinin ilgisine çekmeyen ezbere dönük kazanımlardan vazgeçilmelidir.*” (K, 12), “*...Günümüz yaşam koşullarına göre program ve kazanımlar güncellenmelidir.*” (K, 16) ve “*Öğrenciye aktarılan bilgiler gerçek hayatta kullanılabilir.*” (K, 17) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden, katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde kazanımların öğrenciye görelilik ilkesine uygun olarak tasarlanmamış olduğu ve bu sorunun ortadan kaldırıldığında kazanımların amaçlandığı gibi öğrenci tarafından kazanılabileceği görüşü ortaya çıkmaktadır.

Azaltılmış Yoğunluk

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için ortaya attıkları önerilerden biri de kazanımların yoğunluğun azaltılması gerektiğine yönelik düşüncelerdir. Bu durum katılımcıların, “*Öğretim programındaki konuların yoğunluğu öğretmen ve öğrenci açısından hafifletilmelidir. Şu anki sistemde öğrenci yoğun bilgiler ezberlemeye sevk ediliyor. Bu bilgiler sınavdan sonra unutuluyor. Bunun yerine daha az ama kalıcı bilgiler verilmelidir...*” (K, 36) ve “*Hedeflenen kazanımların olduğu bazı konular çıkartılmalı.*” (K, 27) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde kazanımların sayıca hafifletilmesi gerektiği, şu an uygulamada bulunan programdaki kazanımların sayıca fazla ve yoğun olmasının öğrencileri ezberci anlayışa sevk ettiği, bu durumun da kazanımların amaçlandığı gibi kazandırılmamasına sebep olduğu görüşü ortaya çıkmaktadır.

Sınıf Dışı Etkinlikler

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için ortaya attıkları önerilerden bir diğeri de kazanımların gerçekleştirilmesinde sınıf dışı etkinliklere yer vermek gerektiğine yönelik düşüncelerdir. Bu durum, katılımcıların “*Derste kazandırılmak istenenler tiyatro, sinema, konferans, panel, sempozyum gibi sanatsal somut uygulamalar ile desteklenmelidir.*” (K, 12), “*Millî eğitimin belirlediğinin dışında öğrenciyi merkeze alan aktiviteler yapılabilir. Halk edebiyatı için misal günümüzde yaşayan âşıklar davet edilebilir. Geleneğe dair uygulamaların işin ehli kimselerden öğrenilmesi ilgi çekebilir. Mevcut etkinliklerle irticalen şiir söyleme, bade içme vs. günümüz öğrencilerine uzak geliyor.*” (K, 7) ve “*Tiyatro sanatçılarının doğaçlama canlandırmaları güzel olur. Halk şairlerinin bestelenmiş eserlerinin dinletilmesi de güzel olur.*” (K, 20) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde sınıf dışı etkinliklere yer vermenin kazanımları gerçekleştirmek için fayda sağlayacağı, aksi hâlde sadece ders işlemenin ise monotonluğa sebep verdiği ve amaçlandığı gibi kazanımları gerçekleştirmede işe tam anlamıyla yaramadığı görüşü ortaya çıkmaktadır.

Artan Ders Saati

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilmesi için ortaya attıkları önerilerden bir diğeri de kazanımların gerçekleştirilmesinde ders saatinin yetersiz kaldığına yönelik düşünceleridir. Bu durum, katılımcıların “*Ders zamanının yetersiz olması sıkıntı. Öğrenciye bir yazı yazdırıp değerlendirme zamanı olmuyor.*” (K, 13) ve “*Kazanımların gerçekleştirilmesi için ders saati uzatılması gereklidir...*” (K, 35) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde ders saatinin sınırlı kaldığı bu durumun ders saatinin artmasıyla çözülebileceği ve öğrencilere amaçlandığı gibi kazanımların kazandırılacağı görüşü ortaya çıkmaktadır.

Orijinal Metin Seçimi

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilmesi için ortaya attıkları önerilerden bir diğeri de kazanımları aktarmak için kullanılan metinlerin orijinal olması gerektiğine yönelik düşüncelerdir. Bu durum, katılımcıların “*Metinler orijinal olmalı. Edebi metinler ve şahsiyetler seçilirken daha özenli davranılmalıdır.*” (K, 1) ve “*Kazanımların yazarlar ve şairler üzerinden daha doğru metin örnekleriyle hissettirilmesi gereklidir*” (K, 29) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde programda yer alan metinlerin daha özgün olması gerektiğini düşündükleri, böyle olduğu takdirde amaçlanan kazanımların öğrencilere aktarılmasının daha kolay ve kalıcı olacağı yönündeki görüşü ortaya çıkmaktadır.

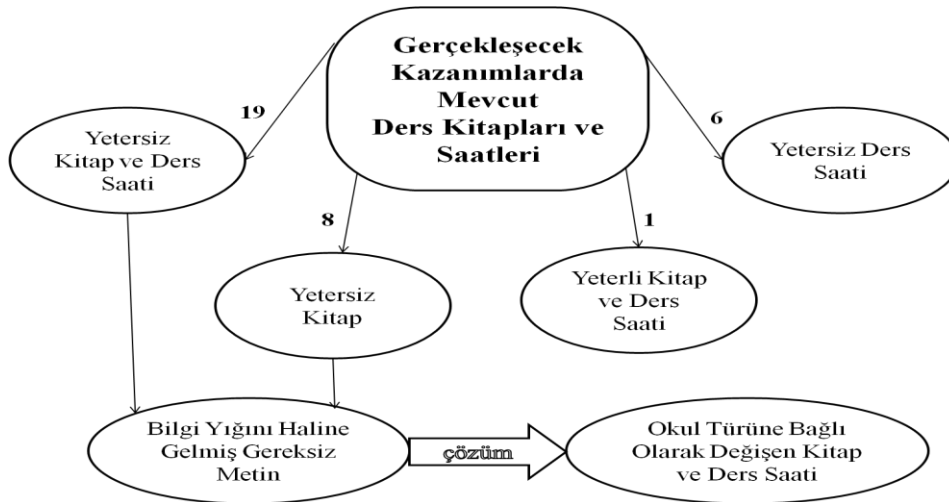
Ek Materyal

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilmesi için ortaya attıkları önerilerden sonuncusu kazanımları aktarmak için ek materyallerin kullanılması gerektiğine yönelik düşüncelerdir. Bu durum, katılımcıların “*Diğer derslerde görsel ve işitsel materyaller çok fazla var ve kullanılıyor. Biz de bu derste başarı sağlamak için bu türden materyaller kullanmalıyız. Mesela Âşık Veysel’i tanıtırken bu materyalleri kullanmalıyız. Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bu işi yapmalı...*” (K, 6) ve “*Öğrencileri sıkmayacak şekilde ek kitaplara yer verilmelidir.*” (K, 8) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde kullanılan materyale ek

olarak materyal kullanılmasının öğrencilere amaçlanan kazanımları aktarmada işe yarayabileceği yönündeki görüşü ortaya çıkarmaktadır.

4.3.3. Gerçekleşecek Kazanımda Mevcut Ders Kitapları ve Saatleri

Katılımcıların “gerçekleşecek kazanımda mevcut ders kitapları ve saatlerine” ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları şu şekildedir:

Şekil 3. Gerçekleşecek kazanımlarda mevcut ders kitapları ve saatlerine ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları

Şekil 3’te katılımcıların, programda hedeflenen kazanımların gerçekleştirilebilmesi için mevcut ders kitapları ve ders saatleri hakkındaki düşüncelerine baktığımızda, katılımcıların büyük çoğunluğunun kazanımların gerçekleştirilmesinde mevcut ders kitaplarının ve ders saatinin yetersiz olduğunu belirttikleri görülmektedir. Bu görüşü savunan katılımcıların yarısına yakın olan iki katılımcı grubundan biri kitapların yetersiz olduğu görüşünü savunurken diğer grup ise sadece ders saatinin yetersiz olduğu görüşünü savunmaktadır.

Kazanımları amaçlandığı gibi gerçekleştirme konusunda hem mevcut ders kitabı ile ders saatinin hem de sadece ders kitabının yetersiz olduğunu savunan katılımcıların bu görüşü belirtmelerindeki amaç ise ders kitaplarının *bilgi yığını hâline gelmiş, gereksiz metinlerle* dolu olduğuna yönelik inançlarıdır. Bu duruma çözüm bulmak amacıyla katılımcıların görüşlerine bakıldığında *bilgi yığını haline gelmiş gereksiz metinlerle* dolu kitaplardan arınmanın *her okul türüne bağlı olarak değişen kitap ve ders saatinden* geçtiğine yönelik görüş belirttikleri görülmektedir.

Yetersiz Kitap ve Ders Saati

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için mevcut ders kitapları ve ders saatleri hakkında ortaya attıkları düşüncelerden birisi ders kitapları ile ders saatlerinin yetersiz olduğu yönündedir. Bu durum katılımcıların; *“Kitaplar ve ders saati yetersiz. Edebiyatın özünü vermek ve sevdirmek lazım. Gereksiz bilgi yığınlarıyla çocukları uzaklaştırmamak gerek. Kitaplarda gereksiz bilgi yığınları var.... Ayrıca metinler uzun. Okunması bir ders saati süren metinler var. Okullara göre program ve ders saati farklılaşmalı bence. Sosyal Bilimler Liselerinde ders saati artırılmalı, metinler iyi seçilmeli. Çünkü oradaki öğrenciler edebiyatı seviyor, öğrenmek istiyorlar, ilgileri çok yüksek.”* (K, 2) ve *“Ders kitaplarının daha sade ve anlaşılır olması gerekir. Ders saatleri alanlara göre farklılaşabilir.”* (K, 27) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde mevcut ders kitapları ile ders saatlerinin yetersiz olduğunu belirttikleri, ders kitaplarının yetersiz görülmesinde, onların gereksiz bilgi yığını haline dönmüş olmalarının payı olduğu ve bunu gidermenin de okul türüne bağlı olarak farklılaşan kitaplarla olabileceği, buna bağlı olarak ilgili ders saatinin de okul türüne bağlı olarak farklılaşabileceği görüşünü savundukları görülmektedir.

Yetersiz Kitap

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için mevcut ders kitapları hakkındaki ortaya attıkları düşüncelerden biri ders kitaplarının yetersiz olduğu yönündeki düşüncelerdir. Bu durum, katılımcıların *“Ders kitaplarının değişmesi lazım. Ders kitaplarına daha iyi metinler konması lazım. Etkinlikler öğretici kavratıcı değil. Öğrenciye edebiyatı sevdirecek türde değil.”* (K, 6), *“Ders saatlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum ancak ders kitaplarının sadece metin inceleme esasına göre hazırlanması ve bilgi içermemesi büyük bir sıkıntı diye düşünüyorum. Ders kitapları bilgi içerecek ve örnek incelemeler barındıracak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Ders kitaplarının okul türleri dikkate alınarak hazırlanması işe yarayabilir.”* (K, 29) ve *“Ders kitaplarını beğenmiyorum. Sadece etkinlik üzerine kurulu. Birbiriyle bağlantısı olmayan çok fazla metin var. Öğrencilerin bu metinlerden hareketle kendilerinin bağ kurması bekleniyor. Ancak hiç bilgi yok. Bilgi ve etkinlik birlikte desteklenmeli...”* (K, 17) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde mevcut ders kitaplarının yetersiz olduğunu belirttikleri, ders kitaplarının yetersiz görülmesinde, onların gereksiz

bilgi yığını hâline dönmüş olmalarının payı olduğu ve ders kitaplarının okul türlerine bağlı olarak farklılaşabileceği görüşünü savundukları görülmektedir.

Yetersiz Ders Saati

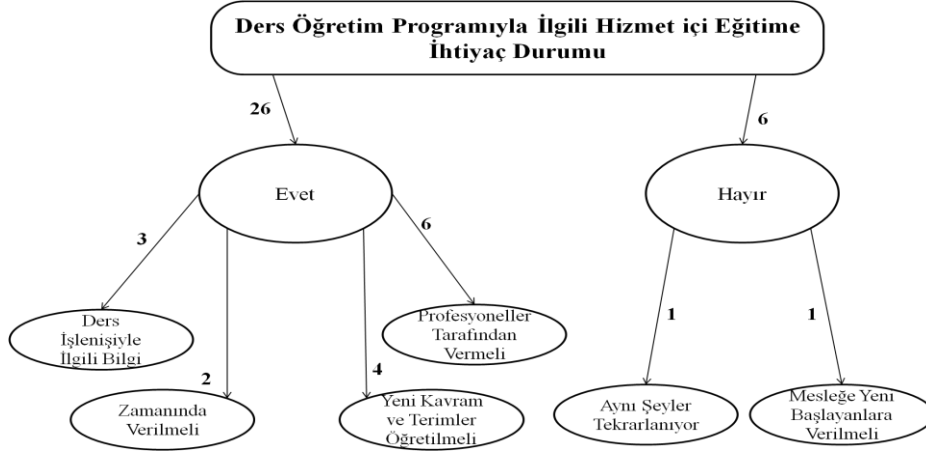
Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için mevcut ders saati hakkında ortaya attıkları düşüncelerden biri mevcut ders saatinin yetersiz olduğu yönündedir. Bu durum, katılımcıların “*Ders saati artırılabilir. Öğrencilerin öğrenim yaşamları bittiğinde akıllarında kalacak Yunus Emre, Mevlana, Karacaoğlan gibi şairlerin eserlerine yoğunluk verilmesi hem derse olan dikkati artırır hem de bilgilerin kalıcılığını sağlar.*” (K, 19) ve “*Ders saatleri artırılabilir. Proje ve özellikle performans değerlendirmesi için ayrı bir ders saati olabilir.*” şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde mevcut ders saatinin yetersiz olduğunu belirttikleri görülmektedir.

Yeterli Kitap ve Ders Saati

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için mevcut ders kitabı ve saatinin yeterliliği konusunda ortaya attıkları düşüncelerden biri de mevcut ders saatinin ve kitabının yeterli olduğu yönündedir. Yalnızca bir katılımcı tarafından ifade edilen bu görüşte katılımcının; “*Ders saati ve kitap olarak bence yeterli. Bizim çocuklar çok çabuk algıladıkları için zaman sıkıntımız olmuyor. Hatta bazen konuyu bitirip boş bile kalabiliyoruz*” (K, 1) şeklindeki ifade ile de özetlenmektedir. Bu ifadeden katılımcının ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde mevcut ders saatinin ve kitabının yeterli olduğunu belirttiği görülmektedir.

4.3.4. Ders Öğretim Programıyla İlgili Hizmet İçi Eğitime İhtiyaç Durumu

Katılımcıların “*ders öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç durumlarına*” ilişkin belirttikleri görüşler ve bunların ifade sıklıkları şu şekildedir:

Şekil 4. Ders öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç durumuna ilişkin görüşler ve ifade sıklıkları

Şekil 4’te katılımcıların, programda hedeflenen kazanımların gerçekleştirilebilmesi için öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duyup duymamaları hakkındaki düşüncelerine baktığımızda, katılımcıların büyük çoğunluğunun kazanımların gerçekleştirilmesinde hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. Bu görüşü savunan katılımcıların çoğunluğu hizmet içi eğitimin profesyoneller tarafından verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirirlerken, bazıları da hizmet içi eğitimlerde yeni kavram ve terimler öğretilmesi gerektiği, ders işlenişleriyle ilgili bilgilere yer verilmesi gerektiği ve hizmet içi eğitimlerin zamanında verilmesi gerektiğiyle ilgili görüş bildirmişlerdir. Öte yandan bazı katılımcılar ise kazanımların gerçekleştirilmesinde hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu katılımcılar, hizmet içi eğitime gerek duymamalarının altında yatan sebebi, her hizmet içi eğitimde aynı şeylerin tekrarlanıyor olmasına bağlamışlar ve mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin bu eğitimi almasının daha gerekli olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Profesyoneller Tarafından Verilmeli

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilebilmesi için öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duyup duymamaları hakkındaki düşüncelerine baktığımızda, katılımcıların birçoğu hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını ancak bu eğitimin profesyoneller tarafından verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Bu durum katılımcıların; “Eğer yıl sonu seminerleri gibi aciz kişilerce verilecekse hiç gerek duymuyorum. Yenilikler getiren, enerji veren bir eğitim olabilirse elbette ihtiyaç duyarım. Ama bana bilineni anlatacaksa gerek yok.” (K, 11) ve “Hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum ancak uzman kişiler tarafından verilmelidir ve seçilen kişiler bu konuda gerçekten yetiştirilmelidir. Yillardır Bakanlığımızda hizmet içi eğitim kursları göstermelik olarak verilmektedir. Kursu alan da veren de gezmek ve para kazanmak için yapmaktadır.” (K, 16) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları ancak, profesyoneller tarafından verildiği takdirde yararlı olacağı yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

Yeni Kavram ve Terimler Öğretilmeli

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duyup duymamaları hakkındaki düşüncelerine baktığımızda, katılımcıların birçoğu hizmet içi eğitime gereksinim duyduklarını ancak bu eğitimde programda yer alan yeni kavram ve terimlerin öğretilmesi gerektiği konusunda düşünce belirttikleri görülmektedir. Bu durum, katılımcıların “Hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum. Özellikle bu yeni kavram ve terimler ile ilgili bilgilendirilmemiz gerekiyor.” (K, 1) ve “Okullarda yapılan öğretimin eksik kalmış, görülmeyen yönlerini ve farklı bölgelerdeki yapılan çalışmaları, uygulamaları görme ve zamanın getirdiği yenilikleri takip etme seminerlerinin faydalı olacağını düşünmekteyim.” (K, 31) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları ve bu eğitimlerin yenilikleri aktarma temeline göre hazırlanması gerektiğini düşündükleri eski, durağan, alışlagelmiş bilgileri öğrenmenin bir anlam ifade etmediği yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

Ders İşlenişiyile İlgili Bilgi

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duyup duymamaları hakkındaki düşüncelerine baktığımızda, katılımcıların birçoğu hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını ve bu eğitimlerde ders işlenişlerinin nasıl yapılacağı, kazanımların öğrencilere nasıl aktarılacağı gibi konular temelinde olması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durum, katılımcıların “Konuların hangi sınırlar içinde anlatılacağı, neler üzerinde ağırlıklı olarak durmamız gerektiğiyle ilgili bilgiler olmalı

eğitimlerde. Öğrencilerin daha rahat ve sıkılmadan dersle ilgilenebilmesi için ne tür yöntemlerin uygulanabileceğiyle ilgili yol gösterici olmalıdır.” (K, 14) ve “Kesinlikle ihtiyaç duyuyorum hizmet içi eğitime. Çünkü bu kadar yoğun konuların ve etkinliklerin, hazırlık sorularının nasıl verileceğinin, zamanı etkili kullanmanın yollarının öğretilmesi bence çok faydalı olacaktır.” (K, 25) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları ve bu eğitimlerin daha çok ders işlenişlerinin nasıl yapılması, ders sırasında hangi yöntem, teknik ve stratejinin temel alınması gerektiği ve kazanımların öğrencilere amaçlandığı gibi nasıl aktarılması gerektiğiyle alakalı olması yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

Zamanında Verilmeli

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duyup duymamaları hakkındaki düşüncelerine baktığımızda, katılımcıların birçoğu hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını ancak, bu eğitimlerin zamanında verilmesi gerektiği, aksi hâlde bir işe yaramayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durum, katılımcıların “*Ben bu programla ilgili hizmet içi eğitim aldığımda, program uygulamaya başlamasından itibaren dört yıl geçmişti. Programlar değiştiğinde hizmet içi eğitim verseler daha yeterli olur.*” (K, 19) ve “*Türk Edebiyatı Öğretim Programı benim göreve başlamamdan beş yıl sonra değişti ve bu değişimle ilgili hizmet içi eğitim kursları ancak alabildik. Zamanında uygun yapılırsa çok daha uygun olacaktır*” (K, 20) şeklindeki ifadeleri ile de genel olarak özetlenmektedir. Bu ifadelerden katılımcıların ders öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilmesinde hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları ancak bu eğitimlerin zamanında yapılması gerektiği, zamanından sonra yapıldığı takdirde bu eğitimlerin hiçbir anlamının kalmadığı yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

Aynı Şeyler Tekrarlanıyor

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duyup duymamaları hakkındaki düşüncelerine baktığımızda, katılımcılardan bazıları hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadıklarını dile getirmektedirler. İhtiyaç duymamalarındaki sebebin de her hizmet içi eğitimde aynı şeylerin tekrarlanıyor olması olarak söyledikleri görülmektedir. Bu durum, katılımcının “*Yıllardır hizmet içi eğitime katıldım. Artık ihtiyaç duymuyorum. Aynı şeylerin tekrarlanması zaten bu eğitimleri işlevsiz kılıyor.*” (K, 12)

şeklindeki ifadesi ile de özetlenmektedir. Bu ifadeden katılımcının hizmet içi eğitime gereksinim duymamasının arkasındaki sebebin eğitimlerin farklılıkları ortaya çıkarmadan, durağan bir şekilde eski bilgilerin tekrarı olarak devam etmesi olduğu anlaşılmaktadır.

Mesleğe Yeni Başlayanlara Verilmeli

Katılımcıların ders öğretim programındaki hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duyup duymamaları hakkındaki düşüncelerine baktığımızda, katılımcılardan bazıları hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadıklarını dile getirmektedirler. İhtiyaç duymamalarındaki sebebin de bu eğitimlerin mesleğe yeni başlayanlara verilmesi gerektiği, meslekte bir hayli zaman çalışmış olanların bu eğitimlere ihtiyaçlarının olmadığı yönündeki düşüncelerdir. Bu durum, katılımcının “*Mesleğe yeni başladığım zamanlarda ihtiyaç duyuyordum. Ama artık ihtiyaç duyduğum söylenemez. Mesleğe ilk başlayanlara bu kurslar verilmeli. Ben atandığımda edebiyatı biliyordum ancak öğrencilere nasıl öğretileceği konusunda, bunun nasıl yapılması gerektiği konusunda tecrübesizdim.*” (K, 6) şeklindeki ifadesi ile de özetlenmektedir. Bu ifadeden katılımcının hizmet içi eğitime gereksinim duymamasının arkasındaki sebebin artık hizmet içi eğitimlerde verilenlerin kendisine bir katkısının olmayacağı ancak mesleğe yeni başlayan öğretmenlere katkı sağlayacağı yönündeki düşüncesiyle açıklanmaktadır.

BÖLÜM 5

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgu ve yorumlarına dayalı olarak elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin, Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda bulunan Türk halk edebiyatı konuları ile ilgili kazanımlara yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla oluşturulmuş temel problem doğrultusunda test edilen alt problemlere ilişkin aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler (Şiir; İlâhi, Nefes, Gazel) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm ve katılımcıların görevli oldukları okul türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermezken, katılımcıların hizmet içi eğitim alıp almama durumları arasında anlamlı farklılık görülmektedir. Bu sonuç, katılımcıların araştırmanın nitel bulgularında da yer alan Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'yla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç durumuna yönelik belirttikleri “*Hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum. Özellikle bu yeni kavram ve terimler ile ilgili bilgilendirilmemiz gerekiyor*” ve “*Kesinlikle ihtiyaç duyuyorum hizmet içi eğitime. Çünkü bu kadar yoğun konuların ve etkinliklerin, hazırlık sorularının nasıl verileceğinin, zamanı etkili kullanmanın yollarının öğretilmesi bence çok faydalı olacaktır*” gibi ifadelerle de desteklenmektedir. Yani hizmet içi eğitim, ders öğretim programında yer alan kazanımlarla ilgili olarak öğretmenlere kazanımları daha fazla tanıma ve inceleme imkânı sağlamakta, kazanımlar konusunda ve bu kazanımların öğrencilere nasıl aktarılması gerektiği hususunda öğretmenlere rehberlik yapmakta ve kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilme boyutunda öğretmene kolaylık sağlamaktadır, denilebilir.

Katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm ve hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermezken, katılımcıların görevli oldukları okul türü arasında anlamlı farklılık görülmektedir. Anlamlı farklılığın hangi okul türüne yönelik olduğuna bakıldığında; Sosyal Bilimler Liselerinde görevli öğretmenlerin Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görevli öğretmenlere göre Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusuna yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu durum Sosyal Bilimler Liselerinde görev yapan öğretmenlerin Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalnâme, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentnâme, Mesneviler) konusunda yer alan kazanımları görev yaptıkları okuldan dolayı daha fazla tanıma ve inceleme fırsatı bulduklarıyla açıklanabilir. Bu durum, araştırmanın nitel bulgularında yer alan “gerçekleşme aşamasında kazanımlar” başlığı altında da incelenmiştir. Bu husus, bazı katılımcıların okul türüne bağlı olarak kazanımların farklılaşmasına yönelik “*Çok farklı lise türü var. Bu liselerdeki öğrenci potansiyelleri ve ilgi, istek ve ihtiyaçları birbirinden farklı. Mesela Fen Lisesi ve Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilerin hedefi iyi bir üniversiteye yerleşmek ve dersi onun için öğreniyor. Meslek liselerindeki eksikliğimiz bu bizim. Öğrenci bunu ben neden öğreniyorum diyor.*” şeklindeki cümlelerle de desteklenmektedir. Yani kazanımların okul türlerine bağlı olarak değişme göstermesi, bunların hem ilgili okullardaki görevli öğretmenlerce hem de buralarda öğrenim gören öğrencilerce benimseneceğinin göstergesi olabilir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Semaî) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm ve katılımcıların görevli oldukları okul türü değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermezken, katılımcıların hizmet içi eğitim alıp almama durumları arasında anlamlı farklılık görülmektedir. Bu sonuç, katılımcıların araştırmanın nitel bulgularında da yer alan ders öğretim programıyla ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç durumuna yönelik belirttikleri “*Okullarda yapılan öğretimin eksik kalmış, görülmeyen yönlerini ve farklı bölgelerdeki yapılan çalışmaları, uygulamaları görme ve zamanın getirdiği yenilikleri takip etme seminerlerinin faydalı olacağını düşünmekteyim.*” ve

“Kesinlikle ihtiyaç duyuyorum hizmet içi eğitime. Çünkü bu kadar yoğun konuların ve etkinliklerin, hazırlık sorularının nasıl verileceğinin, zamanı etkili kullanmanın yollarının öğretilmesi bence çok faydalı olacaktır.” gibi ifadelerle de desteklenmektedir. Yani hizmet içi eğitim, ders öğretim programında yer alan kazanımlarla ilgili olarak öğretmenlere kazanımları daha fazla tanıma ve inceleme imkânı sağlamakta, kazanımlar konusunda ve bu kazanımların öğrencilere nasıl aktarılması gerektiği hususunda öğretmenlere rehberlik yapmakta; kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleştirilme boyutunda öğretmene kolaylık sağlamaktadır denilebilir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görevli oldukları okul türü ve hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuç, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Dinî-Tasavvufî Türk Şiiri konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinin benzer olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görevli oldukları okul türü ve hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuç, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinin benzer olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı’nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufî Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görevli oldukları okul türü ve hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuç katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Öğretici Metinler (Tasavvufî Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinin benzer olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler-Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görevli oldukları okul türü ve hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuç, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı Ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler-Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesneviler) konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinin benzer olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebi Metinler - Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşleri ile ilgili toplam puanları cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, katılımcıların görevli oldukları okul türü ve hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuç, katılımcıların İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Türk Edebiyatı ünitesindeki Olay Çevresinde Oluşan Edebi Metinler -Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Karagöz, Meddah, Orta Oyunu)- konusuna yönelik kazanımlara ilişkin görüşlerinin benzer olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Katılımcıların Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımların sayısını fazla; bunları gerçekleştirmek için ayrılan ders saatlerini az buldukları görülmektedir. Bu durum, ders öğretim programında daha az kazanımın bulunması ve daha fazla ders saatine yer verilmesi hâlinde kazanımların gerçekleşme düzeyinin artacağı şeklinde değerlendirilebilir.

Katılımcılar, nitel araştırma bulgularında kazanımların gerçekleşmesi için bunların öğrenciye görelilik ilkesine uygun olması, sınıf dışı etkinlikler ve ek materyallerle desteklenmesi, programdaki konu yoğunluğunun azaltılması, ders saatlerinin artırılması, orijinal (içerik ve uzunluk bakımından öğrenci seviyesine uygun, edebi değeri olan) metinlerin seçilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Nitel araştırma bulgularında, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kazanımların gerçekleştirilmesinde mevcut ders kitaplarıyla ders saatlerini yetersiz bulduğu; bir grup katılımcının ise ders kitaplarını yeterli, ders saatlerini yetersiz bulduğu görülmüştür.

Öneriler:

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, eğitim sistemimizdeki okul türlerinin ve buralarda eğitim gören öğrencilerin özellikleri dikkate alınarak yeniden düzenlenebilir.

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine göre yeniden ele alınabilir.

Kullanılan Türk Edebiyatı Dersi kitaplarındaki metin ve etkinliklerin sayı ve niteliği okul türlerine göre yeniden gözden geçirilebilir.

Kullanılan Türk Edebiyatı Dersi kitaplarındaki metin ve etkinliklerin sayı ve niteliği öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine göre yeniden gözden geçirilebilir.

Türk edebiyatı dersi haftalık ders saatleri, okul türlerine bağlı olarak hazırlanacak programla uyumlu hâle getirilebilir.

MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından, genelde Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı, özelde ise Türk halk edebiyatı konularının kazanımlarının gerçekleştirilmesine yardımcı olacak çeşitli materyaller hazırlanabilir.

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımların gerçekleştirilmesi kapsamında okul ve ders dışı etkinliklere yer verilebilir. Bu bağlamda, programda yer verilen edebî türlerin varsa icracıları okullara davet edilebilir veya okul dışındaki bu kapsamdaki etkinliklere öğrencilerin katılımı sağlanabilir.

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nın öğretmenlere tanıtılması ve uygulanması konusunda uzman eğitimciler tarafından hizmet içi eğitim kursları düzenlenebilir.

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan yeni terim ve kavramlar konusunda ilgili öğretmenler bilgilendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaşı, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının (değerlerinin) ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*, Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akpınar, B., & Aydın, K. (2007). Türkiye ve bazı ülkelerin eğitim reformlarının Karşılaştırılması. *Doğru Anadolu Bölgesi Araştırmaları*. 6, 82-88.
- Anderson, L.W., & Krathwohl, D.R. (Ed.) (2001). *A Taxonomy for Learning Teaching and Assessing. A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman.
- Ata, N. (2007). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin "kendimi tanıyorum ünitesi"ndeki kazanımların öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ataç, N. (1991). *Karalama defteri-sözden söze*. İstanbul: Can.
- Ataman. A., Çalık, T., Akyol H., Özmen, R., Çakmak M., Koşar E.& Temur T. (2001). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu*. Ankara: Nobel.
- Aytür, N. (1994). Dil-edebiyat ve kültür ilişkisi. Nurettin Ergen (Ed.) *Ortaöğretim kurumlarında Türk dili ve edebiyatı öğretimi ve sorunları içinde* (s. 61-74) Ankara: TED.
- Balcı, A. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. (8. Baskı) Ankara: Pegem A.
- Bilgegil. M. K. (1977). Edebiyat. *Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi*. İstanbul: Dergâh.
- Bilgegil. Z. (1997). *M. Kaya Bilgegil'in makaleleri*. Ankara: Akçağ.
- Bingham, J. (1999). Guide to developing learning outcomes. The Learning and Teaching Institute Sheffield Hallam University, Sheffield.

- Bümen, N. T. (2006). Program geliştirmede bir dönüm noktası: yenilenmiş Bloom taksonomisi. *Eğitim ve Bilim*, 31(142), 3-14.
- Büyüköztürk, ř., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, ř. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Pegem A.
- Calp, ř. (2006). *Üçüncü sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle ilgili soru ve etkinliklerin 1981 ve 2005 tarihli Türkçe programlarında yer alan davranışlar ile kazanımlara uygunluğunun karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çelik, M. E. (2010). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Bilgilendirici Metin Yazma Kazanımlarına Uyuma Becerileri*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Çelikkaya, H. (1996). *Fonksiyonel eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Alfa.
- Çetin, İ. (Ed.) (2010). *Dil ve Edebiyat öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Çetişli, İ. (2001). *Batı edebiyatında edebî akımlar*. Ankara: Akçağ.
- Çetişli, İ. (2006). Edebiyat eğitiminde edebî metnin yeri ve önemi. *Millî Eğitim*. 169, 75-83.
- Çiftçi, Ö. (2007). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Öğretim Programında Belirtilen Okuduğunu Anlamayla İlgili Kazanımlara Ulaşma Düzeyinin Belirlenmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çilingir, V. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müzik dersi öğretim programı (2006) kazanımlarına ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından irdelenmesi (Aydın ili örneği)*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö. (2006). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: PegemA.
- Dindar, H. & Demir, M. (2006). Beşinci sınıf öğretmenlerinin fen bilgisi dersi sınav sorularının Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (3), 87-96.
- Diren, E. (2010). *Türkçe öğretim programı 8.sınıf okuma alanı kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Dursunoğlu, H. (2006). Cumhuriyetin ilânından günümüze Türkçe ve edebiyat öğretiminin orta öğretimdeki tarihî gelişimi. *Millî Eğitim*. 169, 227- 246.
- Durukan, E. (2008). *Türkçe dersi öğretim programının (6-8. sınıflar) hedef ve kazanımları doğrultusunda 7. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- EARGED (1995). *Ders geçme kredi sistemi*, Ankara: MEB.
- Emil, B. (1990). Türk kültürünün dil ve kaynakları meselesi. 2. *Millî Kültür Şurası Bildirileri*. 5-8 Aralık 1989, 1, 119-125.
- Emil, B. (1997). *Türk kültür ve edebiyatından meseleler*, Ankara: Akçağ.
- Erdal, K. (2008). Eğitim değerleri açısından çocuk edebiyatı. *Qafqaz üniversitesi Türk halkları edebiyatı u: beynelhalk uşaq edebiyatı kongresi (13-15 noyabr 2008) bildiriler*.981-988. 15 Nisan 2015 tarihinde <http://www.scribd.com/doc/16699403/Cocuk-Conference-Book-I> sayfasından erişilmiştir.
- Erdem, A. R. (2003). “Üniversite Kültüründe Önemli Bir Unsur: Değerler.” *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(4), 55 - 72.
- Ergin, M. (1995). *Üniversiteler için Türk dili*, İstanbul: Bayrak.
- Ertem, R. (1977). Dil. *Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi*. İstanbul: Dergâh.
- Fidan, N. & Erden, M. (1987). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Kadioğlu.
- Gazel, A. A. & Erol. H. (2012). İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler ders programındaki kazanımların taksonomik açıdan değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi (Journal Of Theoretical Educational Science)*. 5 (2), 202-222.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. A. Ersoy ve P. Yalçınoglu (Çev. Ed.). Ankara: Anı.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal.
- Gömlüksiz, M. N., Sinan, A. T. & Demir, S. (2011). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretim programı’ndaki “okuma” öğrenme alanı ile ilgili kazanımların gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi. SBE Dergisi*. 21 (1), 169-196.

- Güngör, E. (2000). *Değerler psikolojisi üzerine araştırmalar*. İstanbul: Ötüken.
- Güzel, A. (2006). Edebiyat eğitiminde amaçlar ve bu amaçlara yönelik yöntem teknik ve örnek uygulamalar. *Millî Eğitim*, 169, 84-105.
- Işıksalan, S. N. (2011). 2005 Türk edebiyatı dersi öğretim programının değerlendirilmesi: Eskişehir örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 15-40.
- Jenkins, A., Unwin, D. (2001). How to write learning outcomes, 25 Mayıs 2015 tarihinde <http://www.ncgia.ucsb.edu/education/curricula/giscc/units/format/outcomes.html> sayfasından erişilmiştir.
- Kan, A. Ü. (2006). *Yeni ilköğretim programında öngörülen temel becerileri kazanmada beşinci sınıf sosyal bilgiler ve Türkçe derslerinin etkilerine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi (Diyarbakır ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Kantemir, E. (1994). Ortaöğretimde Türk dili ve edebiyatı öğretimine genel bir bakış. Nurettin Ergen (Ed.) *Ortaöğretim kurumlarında Türk dili ve edebiyatı öğretimi ve sorunları* içinde (s. 33-41) Ankara: TED.
- Kaplan, M. (2001). *Türk milletinin kültürel değerleri*. Ankara: MEB.
- Kaplan, M. (2008). *Hayriyye-i Nâbî*. Ankara: AKM.
- Kaptan, S. (1988). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekışık.
- Karakuş, İ. (2002). *Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı öğretimi*. Ankara: Anıttepe.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (21. Baskı). Ankara: Nobel.
- Karataş, T. (2011). *Ansiklopedik edebiyat terimleri sözlüğü*. İstanbul: Sütun.
- Kavcar, C. (1982). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Kennedy, D., Hyland, A. & Ryan N. (2006). Öğrenme Sonuçlarının Yazılması ve Kullanılması. (C. Taşkiran, Çev.) *Bologna Handbook-Making Bologna Work*. 16 Nisan 2015 tarihinde int.kocaeli.edu.tr/dosyalar/ogrenmesonuclarininkullanimi.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Kılcan, B. (2009). *İlköğretim 6.sınıf sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri (Kırşehir ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Korkmaz, Z. (1992). *Atatürk ve Türk dili belgeler*. Ankara: TDK.

- Korkmaz, Z. (2010). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Kurudayıoğlu, M. & Çakıcı, E. (2013). Türk edebiyatı dersinin öğretiminde değerler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 41-57.
- Kuş, E. (2012). *Nitel-nitel araştırma teknikleri*. (4. Baskı). Ankara: Anı.
- Küçük, E. E. (2008). Dede korkut hikâyelerindeki iletilerin ahlâk eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Qafqaz üniversitesi Türk halkları edebiyatı II: beynelhalk uşaq edebiyatı kongresi (13-15 noyabr 2008) bildiriler*. 391-397. 15 Nisan 2015 tarihinde <http://www.scribd.com/doc/16699403/Cocuk-Conference-Book-I> sayfasından erişilmiştir.
- Küçükahmet, L. (1998). *Öğretim ilke ve yöntemleri*, Ankara: Alkım.
- Küçükahmet, L. (2005). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*, Ankara: Nobel.
- Levend, A. S. (1984). *Divân edebiyatı*. İstanbul: Enderûn.
- Linn, R. L., & Gronlund, N. E. (1995). *Measurement and Assessment in Teaching* (7th Ed.). New Jersey: Prentice-Hall, Inc., A Simon-Schuster Company.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı*, Ankara: MEB.
- Melanlioğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim*. 33 (150): 64-73.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel vaka çalışması (Çev. E. Karadağ), S. Turan (Çev. Ed.), *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*, Ankara. Nobel. s.39-54.
- Mert Lüle, E. (2013). İlköğretim Türkçe programı ile Türkçe çalışma kitaplarındaki kazanım ve etkinliklerin sözcük öğretimi açısından değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(5), 13-31.
- Miyasoğlu, M. (1999). *Kültür hayatımız*, Ankara: Akçağ.
- Odabaşı, N. (2007). *Öğretmen Görüşlerine Göre 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı Etkinliklerinin Kazanımları Gerçekleştirme Düzeyi (Nevşehir İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Okay, O. (1994). *TDV İslâm ansiklopedisi*, 10, s. 395-397.
- Önal, M. (2010). *Edebiyat ve iletişim*. Ankara: Özbay Ofset.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özkan, M. (2008). *İnsan iletişim ve dil*. İstanbul: 3F.

- Öztürk, H.E. (2008). *Batı Çocuk Klasiklerinde Temel Değerler*, İstanbul: Nar.
- Palavan, Ö. (2007). *İlköğretim birinci kademedeki birleştirilmiş sınıflardaki 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin kazanımlarına erişim düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Pıghın, G. (2005). *Çocuklara değer aktarımı* (Çev. A.Y. Gök). İzmir: İlyas.
- Resmi Gazete (1973). *Millî eğitim temel kanunu*, Sayı: 14574, Numara:1739, 26 Mayıs 2015 tarihinde http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_1/temelkanun_1.html sayfasından erişilmiştir.
- Samancı, E. (2009), *İlköğretim ikinci kademe Türkçe programındaki okuma alanı kazanımlarının öğretmen görüşleriyle değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak
- Saydım Akçaoğlu, S. (2009). *Öğrencilerin Türk edebiyatı dersine ilgileri*. Ankara: MEB.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gazi..
- Sever. S. (1986). Türk dili ve edebiyat öğretimi. *Millî Eğitim*. 69, 28-33.
- Sevinç, S. (2007). *Türkiye’de ilköğretim 2. kademe 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersinden edindikleri kazanımlar üzerine bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sevinç. S ve Öner, A. G. (2009). Türkiye’de ilköğretim 2. kademe 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersinden edindikleri kazanımlar üzerine bir çalışma. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28. 20 Mayıs 2015 tarihinde http://www.acarindex.com/ahmet-kelesoglu-education-faculty-akef-journal/turkiyede-ilkogretim-2-kademe-8-sinif-ogrencilerinin-muzik-dersinden-edindikleri-kazanimlar-uzerine-bir-calisma-1194#.VaTefV_tlBc sayfasından erişilmiştir.
- Sönmez, V. (2001). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı.
- Şen, Ü. (2007). *Millî eğitim bakanlığının 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla Türkçe eğitiminde değerler öğretimi üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şengül, M. (2005). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlere dayalı olarak hazırlanan sorular üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

- Tahaoğlu, A. (2014). *Ortaöğretim Türk edebiyatı dersi öğretim programı kazanımlarının bilişsel açıdan incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bilkent Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Programı, Ankara.
- TDK (2005). *Türkçe sözlük*, Ankara: TDK.
- TEDÖP (2011). *Orta öğretim Türk edebiyatı dersi 9., 10., 11., 12. sınıflar öğretim programı*. Ankara: MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Tekin, H. (2014). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı.
- Tural, S. (1992). *Kültürel kimlik üzerine düşünceler*. Ankara: Ecdâd.
- Tural, S. (2006). *Bilgelerin yolunda*. Ankara: Yüce Erek.
- Turan, İ. (2008). “Dînî ve ahlâkî değerler açısından çocuk klâsiklerinin değerlendirilmesi.” *Qafqaz üniversitesi Türk halqları edebiyatı u: beynelhalk uşaq edebiyatı kongresi (13-15 noyabr 2008) bildiriler*, 886-892. 15 Nisan 2015 tarihinde <http://www.scribd.com/doc/16699403/Cocuk-Conference-Book-I> sayfasından erişilmiştir.
- Turhan, M. (1997). *Kültür değişimleri*, İstanbul: Ötüken.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2012). *Ankara ili merkez ilçelerine ait gelişmişlik düzeyi verileri*.
- Uyar, Y. (2007). *Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ve kültürel kimlik geliştirme*. YLT. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ünver, M. (2008). “Kur’ân-ı Kerîm Işığında Çocuklarda Kazandırılması Gereken Değerler.” *Qafqaz Üniversitesi Türk Halqları Edebiyatı II: Beynelhalk Uşaq Edebiyatı Kongresi (13-15 Noyabr 2008) Bildiriler*, 409-413. 15 Nisan 2015 tarihinde <http://www.scribd.com/doc/16699403/Cocuk-Conference-Book-I> sayfasından erişilmiştir.
- Varış, F. (1969). Eğitimde program araştırmaları. *Ankara Üni. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2 (1-4), 23-32.
- Varış, F.(1994). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Alkım.
- Yalın, H. İ. (2003). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitime genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 499-522.

- Yetiş, K. (1997). Türk Dili ve Edebiyatı Dersinin Eēitim ve ēretimdeki Yeri ve nemi.
Türk edebiyatı dergisi. 288, s. 13-15.
- Yıldırım, A. & şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı).
Ankara: Seçkin.

EKLER

EK 1. Nicel uygulama yapılan okullar listesi.

Sıra	Okul Adı	Adresi
1	50. Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Bağlar Cad. Ethem Köslü Sok. Nu: 13 Seyranbağları / Çankaya
2	Ankara Atatürk Lisesi	Sezenler Cad. Nu: 11 Sıhhiye / Çankaya
3	Ankara Fen Lisesi	Çiğdem Mah. 1557. Sok. 100. Yıl Balgat / Çankaya
4	Atatürk Anadolu Lisesi	Konya Yolu Başkent Öğretmen Evi Arkası Beşevler / Yenimahalle
5	Bağlum Anadolu İmam-Hatip Lisesi	Hisar Mahallesi Mevlüt Gürbüz Cad. Bağlum Bulvarı Nu: 3 Bağlum / Keçiören
6	Başkent Anadolu Lisesi	Tıp Fakültesi Cad. Saraycık Sok. Nu: 4 Mamak
7	Cumhuriyet Fen Lisesi	Emek Mah. Kazakistan Cad. 12. Sok. Nu: 3 Emek / Çankaya
8	Doğantepe Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Doğantepe Mah. Şehit Hacı Osman Dugan Cad. (2. Cadde) 1384 Sok. Nu:7 Altındağ
9	Etlik Anadolu Lisesi	Esertepe Mah. General Tevfik Sağlam Cad. Nu: 182 Keçiören
10	Farabi Anadolu Lisesi	Ayvalı Mah. Seval Cad. Soylu Sok. Nu:17 Keçiören
11	Faruk Nafiz Çamlıbel Anadolu Lisesi	Eskişehir Yolu 29.Km. Yukarı Yurtçu Mah. TOKİ Turkuaz Evleri 4314. Cad. Nu: 5 Etimesgut
12	Fatih Özcan Sabancı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Yunus Emre Mah. Menderes Bulvarı Nu: 2 Sincan
13	Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam-Hatip Lisesi	Kızılarpınarı Cad. Nu: 174 Keçiören
14	Gazi Anadolu Lisesi	Söğütözü Mah. Beştepe Cad. Nu: 15 Yenimahalle
15	Hacı Bayram Anadolu İmam-Hatip Lisesi	Karakum Mah. Hacı Bayram Veli Cad. 233/1 Sok. Nu: 1 Solfasol / Altındağ
16	Hasan Ali Yücel Sosyal Bilimler Lisesi	Çiğdem Mah. 1550. Cad. Nu: 23 Çankaya
17	İMKB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Feridun Çelik Mah. 8. Cad. Nu: 153 Altındağ
18	Keçiören Anadolu İmam-Hatip Lisesi	Güçlükaya Mah. Recep Demirci Sok. Nu: 23 Keçiören
19	Kırkonaklar Anadolu Lisesi	315. Sok. Nu: 9 Kırkonaklar / Çankaya
20	Kocatepe Mimar Kemal Anadolu Lisesi	Tunalı Hilmi Cad. Nu: 2 Küçükesat / Çankaya
21	Mehmet Akif Ersoy Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Eskişehir Yolu 7. Km. Dumlupınar Bulvarı Nu: 128 Söğütözü / Yenimahalle
22	Mehmet Emin Resulzade Anadolu Lisesi	Çukurambar Mah. Öğretmenler Cad. Nu: 4 Balgat / Çankaya
23	Mehmet Rüştü Uzel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Emniyet Mah. Bandırma Sok. Nu: 94 Teknikokullar Beşevler /Yenimahalle
24	Özel Arı Anadolu Lisesi	Çukurambar Mahallesi Öğretmenler Cad.

		Nu: : 16/A Çankaya
25	Özel Bilişim Koleji	Demet Mah. İvedik Cad. No:129/45 Yenimahalle
26	Özel Çağlayan Fen Lisesi	Mehmet Akif Ersoy Mah. Yeşilay Cad. Nu: 36 Yenimahalle
27	Özel Modern Ankara Akademi Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi	Aşağı Öveçler Mah. 1309. Sok. (86. Sok) Nu: 9 Çankaya
28	Özel Pınar Koleji	Mehmet Akif Ersoy Mah. Yeşilay Cad. Nu: 36 Yenimahalle
29	Prof. Dr. Ragıp Üner Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Akdere Mah. Mehmet Ali Altun Cad. 393. Sok. Nu: 7 Mamak
30	Rauf Denктаş Anadolu Lisesi	Güçlükaya Mah. Fatih Cad. Şehit Murat Azizo Sok. Nu: 23 Keçiören
31	Sabahattin Zaim Sosyal Bilimler Lisesi	Karacaören Mah. TOKİ Küme Evleri Nu: 2627 Altındağ
32	Şentepe Anadolu Lisesi	Burç Mah. Değirmendere Cad. Nu: 2 Yenimahalle
33	Tevfik İleri Anadolu İmam-Hatip Lisesi	Silahtar Cad. Bandırma Sok. Nu: 4 Yenimahalle
34	Tınaztepe Anadolu Lisesi	Aşağı Dikmen Mah. Çankaya
35	Türk Telekom Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2432. Cad. Ümitköy / Çankaya
36	TVF Spor Lisesi	Emniyet Mah. Milas Sok. Nu: 9/C Teknikokullar/ Yenimahalle
37	Ümitköy Anadolu Lisesi	Ümit Mah. 2483. Sok. Nu: 29/ Çankaya
38	Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Atatürk Bulvarı Nu: 41 Sıhhiye / Çankaya

EK 2. Nitel uygulama yapılan okullar listesi

Sıra	Okul Adı	Adresi
1	Ahmet Alper Dinçer Anadolu Lisesi	Şafak Mah. 877. Sok. Nu: 9 Gölbaşı
2	Ali-Hasan Coşkun Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Şehit Cengiz Karaca Mah. 1044. Cad. 1043. Sok. Nu: 6 Çankaya
3	Ankara Fen Lisesi	Çiğdem Mah. 1557. Sok. 100. Yıl Balgat / Çankaya
4	Başkent Anadolu Lisesi	Tıp Fakültesi Cad. Saraycık Sok. Nu: 4 Mamak
5	Doğantepe Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Doğantepe Mah. Şehit Hacı Osman Dugan Cad. (2. Cadde) 1384 Sok. Nu:7 Altındağ
6	Fatih Sultan Mehmet Anadolu İmam-Hatip Lisesi	Kızılarpınarı Cad. Nu: 174 Keçiören
7	Gölbaşı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Karşıyaka Mah. 809. Sok. Nu: 1 Gölbaşı
8	Keçiören Anadolu İmam-Hatip Lisesi	Güçlükaya Mah. Recep Demirci Sok. Nu: 23 Keçiören
9	Mehmet Akif Ersoy Anadolu Lisesi	421. Cad. Nu: 7 Karapürçek / Altındağ
10	Özel Arı Anadolu Lisesi	Çukurambar Mahallesi Öğretmenler Cad. Nu: : 16/A Çankaya
11	Özel Bilişim Koleji	Demet Mah. İvedik Cad. No:129/45 Yenimahalle
12	Özel Çağlayan Fen Lisesi	Mehmet Akif Ersoy Mah. Yeşilay Cad. Nu: 36 Yenimahalle
13	Özel Pınar Koleji	Mehmet Akif Ersoy Mah. Yeşilay Cad. Nu: 36 Yenimahalle
14	Prof. Dr. Ragıp Üner Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Akdere Mah. Mehmet Ali Altun Cad. 393. Sok. Nu: 7 Mamak
15	Rauf Denктаş Anadolu Lisesi	Güçlükaya Mah. Fatih Cad. Şehit Murat Azizo Sok. Nu: 23 Keçiören

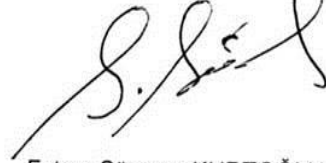
EK 3. Uygulama için alınan izinler.

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
ANKARA

Enstitünüz Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı doktora öğrencisiyim. Prof. Dr. Ali YAKICI'nın danışmanlığında hazırlayacağım **"Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Halk Edebiyatı Konularıyla İlgili Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği)"** başlıklı doktora tez çalışmam için, Ankara İli merkez ilçelerinde bulunan okullarda 2014-2015 eğitim-öğretim yılı güz döneminde uygulama yapmak istiyorum.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

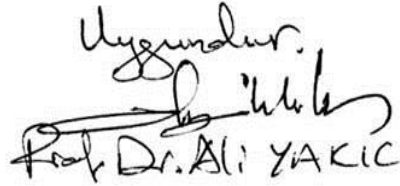
21/11/2014

Fatma Süreyya KURTOĞLU

Adres: Esertepe Mah. 279. Sok. 20/13

Keçiören / Ankara

Tel : 0505 319 2770

Prof. Dr. Ali YAKICI

Ekler:

Ek 1: Uygulama için izin istenen Okulların İsim ve Adresleri.

Ek 2: Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Halk Edebiyatı Konularıyla İlgili Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri Veri Toplama Formu.

Ek 3: Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Halk Edebiyatı Konularıyla İlgili Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşme Formu.

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

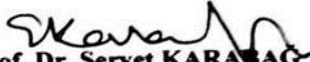
SAYI : 80287700-302.08.01/ 5730
KONU : İzin

ANKARA
24.11.2014

**ANKARA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Enstitümüz Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı doktora öğrencisi Fatma Süreyya KURTOĞLU' nun Prof Dr. Ali YAKICI danışmanlığında **"Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı' nda Yer Alan Halk edebiyatı Konularıyla İlgili Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği)"** konulu doktora tezi ile ilgili çalışma yapması için, 2014-2015 eğitim öğretim yılında gerçekleştirmek üzere Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan okullarda çalışmasını yürütmek istemektedir.

İlgili öğrenciye müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygılarımla arz/rica ederim.

Prof. Dr. Servet KARAAĞAOĞLU
Enstitü Müdürü

EKLER

- 1-Dilekçe
- 2-Uygulama İçin İzin İstenen Okulların İzin ve Adresleri
- 3-Öğretmen Görüşleri Ve toplama Formu
- 4-Öğretmen Görüşme Formu

Adres: Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Tarihi Bina (Rektörlük Girişinin Arkası) 06500 Teknikokullar/ANKARA
Öğrenci İşleri : (0312) 202 37 50-59-63-69-71-74-75 (7 Hat) Faks: (0312) 202 37 79 e-posta : egtbil@gazi.edu.tr

**T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 14588481/605.99/6062273
Konu: Araştırma İzni
(Fatma Süreyya KURTOĞLU)

04/12/2014

**GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)**

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi
b) 24/11/2014 tarihli ve 5730 sayılı yazınız.

Üniversiteniz doktora öğrencisi Fatma Süreyya KURTOĞLU'nun "Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programında Yer Alan Halk Edebiyatıyla İlgili Kazanımlara İlişkin Öğretmen Görüşleri: Ankara İli Örneği" konulu tezi kapsamında uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Anketlerin uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme-1 Şube Müdürlüğüne gönderilmesini arz ederim.

Ali GÜNGÖR
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:
Mühürlü Anket Örnekleri (6 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.

04.12/2014

Yaşar SUBAŞI
Şef

Emniyet Mh. Alparslan Türkeş Cd. No: 4/A Yenimahalle/ANKARA
www.ankara.meb.gov.tr
istatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Murat YILMAZER
Tel: (0 312) 212 36 00
Faks: (0 312) 212 02 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c4f3-4282-3022-b0e0-dcbc kodu ile teyit edilebilir.

Ek 4: Nicel Uygulama formları.

**TÜRK EDEBİYATI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN
HALK EDEBİYATI KONULARIYLA İLGİLİ KAZANIMLARA İLİŞKİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ VERİ TOPLAMA FORMU**

Değerli Öğretmenler;

Sizlere sunduğumuz bu anket formu; *Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan halk edebiyatı konularıyla ilgili kazanımlara ilişkin görüşlerinize* yönelik veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Hiç bir suretle başka bir amaç için kullanılmayacaktır.

Size verilen form üzerine adınızı yazmayınız. Her bir kazanım ifadesinin karşısındaki seçeneklerden tercih ettiğinize (X) işareti koyunuz ve lütfen samimi cevaplar veriniz.

İlgi ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Fatma Süreyya KURTOĞLU

I. BÖLÜM

1. Cinsiyetiniz:

Kadın ()

Erkek ()

2. Mesleki Kıdeminiz:

1 – 5 yıl () 6 – 10 yıl () 11 – 15 yıl () 16 – 20 yıl () 21 yıl ve üstü ()

3. Mezun olduğunuz bölüm?

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü ()

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ()

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü ()

Diğer (Belirtiniz):

4. Görev yaptığınız okul türü:

Anadolu İmam-Hatip Lisesi ()

Anadolu Lisesi ()

Fen Lisesi ()

Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi ()

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ()

Sosyal Bilimler Lisesi ()

5. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?

Evet ()

Hayır ()

II. BÖLÜM

İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI ÜNİTESİ						
KONU	K A Z A N I M L A R		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
Coşku ve Heyecan Dile Getiren Metinler (Şiir; İlahî, Nefes, Gazel)	1	Oğuz Türkçesinin Anadolu’da yazılmış ilk metinlerden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.				
	2	İslamiyet’in kabulüyle Türk toplumunda görülen kültür farklılığını açıklar.				
	3	İslam kültürünün etkisiyle oluşan tasavvufun şiire yansıma tarzını sorgular.				
	4	Oğuz Türkçesinin Anadolu’da yazılmış ilk şiirlerinin yapı özelliklerini çözümler.				
	5	Oğuz Türkçesinin Anadolu’da yazılmış ilk şiirlerin temasını bulur.				
	6	Oğuz Türkçesinin Anadolu’da yazılmış ilk şiirlerinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.				
	7	Oğuz Türkçesinin Anadolu’da yazılmış ilk şiirlerinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.				
	8	Oğuz Türkçesinin Anadolu’da yazılmış ilk şiirlerini yorumlar.				
	9	Oğuz Türkçesiyle yeni bir şiir anlayışının oluşmaya başladığını örneklerle açıklar.				
	10	Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.				
	11	Eserle şair arasındaki ilişkiyi belirler.				
Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler (Battalname, Dede Korkut Hikâyeleri, Dânişmentname, mesnevîler)	1	Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerden hareketle metnin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.				
	2	Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerin yapısını çözümler.				
	3	Bu döneme ait olay çevresinde oluşan edebî metinlerin temasını bulur.				
	4	Bu döneme ait incelediği metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.				
	5	Okuduğu metni dönemin gerçekliğiyle ilişkilendirir.				
	6	Metni kendinden önceki metinlerle ve günümüzdeki benzer metinlerle karşılaştırır.				
	7	Yazar ve şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.				
	8	Eserle yazar arasındaki ilişkiyi belirler.				

KONU	K A Z A N I M L A R		Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor
Âşık Tarzı Halk Şiiri (Koşma, Sema)	1	İncelediği âşık tarzı halk şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyeti belirler.					
	2	Âşık tarzı halk şiirlerinin yapı özelliklerini çözümler					
	3	Mısra örgüsü, kafiye düzeni ve temasına göre âşık tarzı halk şiirlerini gruplandırır.					
	4	Âşık tarzı halk şiirinin temasını bulur.					
	5	Âşık tarzı halk şiirinin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.					
	6	Âşık tarzı halk şiirinin ahenk özelliklerini belirler.					
	7	Halk şairleriyle kalem şairlerinin okuyucu ve dinleyiciyle iletişim tarzındaki farklılıkları açıklar.					
	8	Halk şiirinin temelindeki anlayışı belirler.					
	9	Halk şiirinde, kişisel olanla soyut olanın birleşmesinde halk beğenisinin rolünü örneklerle açıklar.					
	10	Halk şairlerinin sözlü edebiyat geleneği ile ilişkisini belirler.					
	11	Halk şairlerinin kendi eserleri yanında başka şairlerin eserlerini de naklettiklerini açıklar.					
	12	Şiiri yorumlar.					
	13	Âşık tarzında söylenmiş şiirleri, anonim, divan ve okuduğu günümüz şiirleriyle karşılaştırır.					
	14	Şiirin hissettirdiklerini açıklar.					
	15	Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.					
Dinî -Tasavvufî Türk Şiiri	1	İncelediği dinî-tasavvufî şiirden hareketle şiirin oluşmasına imkân veren zihniyeti belirler.					
	2	Dinî-tasavvufî şiirin yapısını çözümler.					
	3	Dinî-tasavvufî şiirin temasını bulur.					
	4	Dinî-tasavvufî şiirin dil ve anlatım özelliklerini belirler.					
	5	Dinî-tasavvufî şiirin ahenk özelliklerini belirler.					
	6	Dinî-tasavvufî şiiri yorumlar.					
	7	Dinî-tasavvufî şiirin yazılış amacını açıklar.					
	8	Dinî-tasavvufî şiirin kendinde hissettirdiklerini açıklar.					
	9	Şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.					

KONU	K A Z A N I M L A R		Tamamen Katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Anonim Halk Şiiri (Mani, Türkü)	1	İncelediği anonim halk şiirinden hareketle şiirin oluşmasına imkân sağlayan zihniyetini belirler.					
	2	Anonim şiirin yapısını çözümler.					
	3	Anonim şiirin temasını bulur					
	4	Anonim şiirin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.					
	5	Anonim şiirinde ahenk öğelerini belirler.					
	6	Anonim şiiri yorumlar.					
	7	Anonim şiirlerin hangi adlarla gruplandığını belirler.					
	8	Anonim şiirin müzikle ilişkisini açıklar					
	9	Anonim şiire mısra örgüsü, kafiye düzeni ve konusuna göre hangi adların verildiğini açıklar.					
	10	Şiir metinlerinin neden anonim olduğunu açıklar.					
	11	Anonim şiirlerin tarihî kaynağını açıklar.					
	12	Anonim şiirleri divan şiirleriyle karşılaştırır.					
Öğretici Metinler (Tasavvufi Metinler, Nasreddin Hoca Fıkraları)	1	Bu döneme ait incelediği öğretici metinleri anlatım biçimleri bakımından gruplandırır.					
	2	İncelediği metinden hareketle öğretici metnin oluşmasına imkân veren zihniyetini belirler.					
	3	Bu döneme ait incelediği ilk öğretici metinlerin yapı özelliklerini çözümler.					
	4	Öğretici metinlerin dil ve anlatım özelliklerini belirler.					
	5	Metnin hangi geleneğe bağlı kalınarak yazıldığını belirler.					
	6	Metnin yazılış amacını belirler.					
	7	Öğretici metinleri birbirinden ayıran özellikleri belirler.					
	8	14. yy. nesrinin özelliklerini belirler.					
Olay Çevresinde Oluşan Edebî Metinler Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Halk Hikâyeleri, Mesnevîler)	1	İncelediği anlatmaya bağlı edebî metinden hareketle metnin oluşmasına imkân sağlayan zihniyeti belirler.					
	2	Metnin yapı özelliklerini çözümler.					
	3	Metnin temasını bulur.					
	4	Metnin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.					
	5	Metinde ahengi sağlayan öğeleri belirler.					
	6	Metnin, manzum veya düz yazıyla yazılmış olmasının sebeplerini sorgular					
	7	Metnin bağlı olduğu geleneği belirler.					
	8	Metni yorumlar.					
	9	Yaşayan halk hikâyecilik geleneğinin özelliklerini belirler.					
	10	Şair, yazar veya anlatıcının fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.					
Olay Çevresinde Oluşan Göstermeye Bağlı Edebî Metinler (Temaşa) Karagöz, Meddah, Orta Oyunu	1	Göstermeye bağlı edebî metinleri gruplandırır.					
	2	Metinlerin özelliklerini açıklar.					
	3	Metinlerin dil ve anlatım özelliklerini açıklar.					
	4	Metinlerin gelenekle ilişkisini kurar.					
	5	Metinlerin varlık sebebini açıklar.					
	6	Metinleri yorumlar.					
	7	Metinleri kendi dönemindeki metinlerle ve günümüz metinleriyle karşılaştırır.					

Ek 5: Nitel Uygulama Soruları.

**TÜRK EDEBİYATI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN
HALK EDEBİYATI KONULARIYLA İLGİLİ KAZANIMLARA İLİŞKİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU**

1. Cinsiyetiniz:

Kadın () Erkek ()

2. Mesleki Kıdeminiz:

1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üstü ()

3. Mezun olduğunuz bölüm?

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü ()

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ()

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü ()

Diğer (Belirtiniz):

4. Görev yaptığınız okul türü:

Anadolu İmam-Hatip Lisesi ()

Anadolu Lisesi ()

Fen Lisesi ()

Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi ()

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ()

Sosyal Bilimler Lisesi ()

5. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?

Evet () Hayır ()

Okul:.....Tarih:.....Saat: (Başlama:...../ Bitiş:.....)

Merhaba, benim adım Fatma Süreyya KURTOĞLU. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde doktora öğrencisiyim. Sizinle Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Türk halk edebiyatı konularıyla ilgili kazanımlar hakkında konuşmak istiyorum. Bu görüşmedeki amaç; Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Türk Halk Edebiyatı konularıyla ilgili kazanımlar konusunda en sağlıklı gözlemin sizler tarafından yapılabileceği düşüncesinden hareketle, programla hedeflenen kazanımların gerçekleşme düzeyleri hakkındaki düşüncelerinizi ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmadan ortaya çıkacak sonuçların ilgili program ve hedeflenen kazanımlara katkı sağlayacağını ümit ediyorum.

Bu görüşme süresince söyleyeceklerinizin tümü kesinlikle gizli kalacaktır. Söylediklerinizi araştırmacının dışında birisinin görmesi mümkün değildir. Ayrıca hiçbir suretle isminiz ya da kimliğinizi belirtecek herhangi bir bilgi araştırma raporuna yansıtılmayacaktır.

- ❖ Başlamadan önce söylediklerimle alakalı sormak istediğiniz bir şey var mı?
- ❖ Sizce bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Buna izin verir misiniz?
- ❖ Görüşmenin yaklaşık 40 dakika süreceğini tahmin ediyorum.

İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Görüşme Soruları:

1. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımların gerçekleştirilmesinde ne gibi güçlüklerle karşılaştığınızı düşünüyorsunuz?
2. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için neler önerebilirsiniz?
3. Hedeflenen kazanımların gerçekleştirilebilmesi için mevcut ders kitapları ve ders saatleri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
4. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'yla ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyor musunuz? Bu eğitimin içeriğinde bulunması gerekenler hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Katkılarınız için teşekkür ederim.

EK 6: Nitel Görüşme Kayıtlarının Deşifrelerinden Örnekler

KATILIMCI 1:

Tarih: 02.04.2015

Cinsiyet: Kadın

Mesleki Kıdem: 21 yıl ve üstü

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Fen Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?
Hayır.

1. Şimdi şöyle bizim okulun yapısı farklıdır. Fen Lisesidir. Ben yaklaşık olarak 32 yıllık öğretmenim. Yaklaşık sekiz yılı doğuda düz liselerde öğretmenlik yaptım. Dicle Lisesinde, Malatya Kız Meslek Lisesinde... Fen Lisesi farklı. Fen Lisesindeki çocuklar zekâ olarak farklılar. Mesela bir konuyu diyelim ki bir kez anlattığımızda burası kavıyor. Mesela ödev verdiğinizde eğer öğrenci ikinci defa o metni gördüyse hiç ilgi duymuyor. Çocuğun bir kez o metni görmesi yetiyor. Benim görüşüme göre özellikle Fen Lisesi Edebiyat Öğretim Programı'nın çok farklı olması lazım. Genel soruyorsunuz ama ben okul bazında cevap vermek istiyorum. Artı işte çocuklarımızın okuma alışkanlığı da beğenileri de farklı. Teknolojik çağın paralelinde milenyum öğrencileri. Çocuklar güzel cümle, güzel ifade ve en kısa sürede nasıl ifade ederim onun peşinde. Ben edebiyatı yazar ve şairlerin hayatlarını bilme şeklinde değil de daha çok görünen ve görünmeyen hayatı öğretme konusunda eğilim gösteriyorum, tabi ki cemiyet ve toplumların ilişkisi üzerinde de duruyorum. Bu anlamda çocuklar az okuyor. Burası bir Fen Lisesi. Tabi ki iyi bir doktor, iyi bir mühendis olabilirler ama iki kelimedede bir Namık Kemal kim dendiğinde de o çocuğun bilmesi lazım. Bu anlamda müfredatının farklı olması lazım bunlar çabuk kavrayan çocuklar. Müfredatın değişmesi lazım. Bence Fen Lisesi için şöyle olmalı: 9. sınıfta yine temel bilgiler verilmeli. 10 ve 11. sınıflarda ise çocuklar aynı romanları okuyup sınıfta tartışmalı, fikir alışverişinde bulunmalıdır. Bu okudukları sayesinde çocuklar kendini ifade edebilme, romandaki değerleri bulabilme, insanı ve hayatı tanıma noktasında geliştirilmelidir. Buna yönelik bir müfredat olmalıdır. Müfredat bölümlenirken eşit yapılmalı. 9. sınıfın programı çok yoğun bir programken 11.sınıflara baktığınızda dil ve anlatım programı daha az yoğun. Programda “bağlam”, “bağdaşıklık”... gibi terimlerde

kargaşa var. Ders kitaplarında çeviri kitaplardan alınan metinler problemlidir. O kadar çok etkinlik var ki. Bir etkinlik olmalı ve tam anlamıyla yapılmalı.

2. Metinler orijinal metinlerden seçilmeli. Edebi metinler ve şahsiyetler seçilirken daha özenli seçilmeli. Belki istenilen şahıslar var ama daha orijinal metinler seçilmeli.

3. Saat olarak yeterli. Bir saatini okuma saatine ayırıyoruz. Bizim çocuklar çok çabuk algılayabildikleri için zaman sıkıntımız yok. Biz hatta bazen konuyu bitirip boş kalabiliyoruz (Kar tatili vs. olmasına rağmen). Bu boş zamanlarda başka kitaplar okutmak istiyoruz bir yazar getirip çocuklarla tanıştırmak istiyorsunuz olmuyor. Estetik bir zevk uyandırabilmek için bu gerekli ama o kadar çok prosedürü var ki uğraşamıyoruz. Ders dışında bu gibi etkinlik imkânımız yok. Yazılı ve sözlü anlatım olarak yükseköğretime alt yapı hazırlamak sıkıntımız var. Dershaneler kalkınca ÖSS'ye hazırlama görevini de siz yükleniyorsunuz. Böyle olunca mesela yazınla ilgili sorun çıkıyor. Yazım kurallarına müfredatta yer verilmemiş. Ben bu akıllı tahta sisteminden de rahatsızım. Teknolojiyi kullanmak güzel, mesela Namık Kemal'in resmini de gösteriyorsunuz ama yazarak da çocuklar çok şey öğrenirler. Onlar yazarken de bir şeylerin farkına varıyorlar. Mesela bu olmamış diyerek müdahale edebiliyorsunuz. Yanlışlarını gösterebiliyorsunuz. Zaten bu çocuklar teknoloji ile birlikte yazı yazmadan uzak kaldılar. Bu akıllı tahtalarla mümkün değil. Sınavlarımı test yapmamaya çalışıyorum ve kitaptaki aynı metni, işlediğim metin sormamaya çalışıyorum. Okulda bu konuyla ilgili eleştiri almama rağmen bunu yapıyorum.

4. Hayır. Böyle bir hizmet içi eğitim almadım ama tabi ki ihtiyaç duyduğum oluyor. Özellikle bu yeni kavram ve terimlerle ilgili bilgilendirilmemiz gerekiyor diye düşünüyorum. Biraz kendi çabamızla okuyarak, öğretmenler arası iletişime geçerek bu yenilikleri anlayıp uygulamaya çalışıyoruz. Biz herhangi bir hizmet içi eğitime gitmesek de bir öğretmen el kitabı ile bu açık kapatılabilir.

KATILIMCI 2:

Tarih: 02.04.2015

Cinsiyet: Kadın

Mesleki Kıdem: 21 yıl ve üstü

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Fen Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?
Hayır.

1. Meslek Liselerinde öğrenciler beklentilere uygun değiller. Meslekleriyle ilgili derslerin programları çok yüklü aynı zamanda bizim derslerin müfredatı da çok yoğun. Bu kadar yüklü bir programın o kadar çok kazanımı gerçekleştirilemez. Bakanlıkta çalıştığım yıllarda bu yüklü programın kazanımlarının hepsi gerçekleştirmenizi beklemiyoruz en gereklilerini gerçekleştirin ifadeleriyle zaman zaman karşılaştım. Meslek Liselerinde bu programın hedeflediği kazanımların gerçekleşmesi mümkün değil. Ben şimdi Fen Lisesindeyim burada biraz daha rahatım. Ama burada da öğrenci şunu bekliyor. Hoca anlatsın biz dinleyelim. Yani bir konferans verir tarzda bir ders işliyoruz. Hani bu iş biraz öğretmenin bilgisine becerisine, anlatmasına, öğretmesine, sevdirmesine bağlı. Çocuk önceden hazırlanıp gelip bu kazanımları gerçekleştireyim diye uğraşmıyor. Fakat şöyle bir şey var algıları çok yüksek, anlama düzeyleri çok yüksek. Konferansçılık yapıyoruz. Bir şeyi baştan sona anlattığınızda anlayıp geri bildirimde bulunabiliyorlar.

2. Bir kere programın temel sıkıntısı, 11. sınıf programı çok boş ve 12. sınıf programı çok yüklü. 12. sınıfta çocuklarla konu işleyemiyoruz, çocuklar daha çok test çözüyorlar, sınava hazırlanıyorlar. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nı hiç gösteremiyoruz. 11. sınıfta gerek Dil ve Anlatım Dersi'nde gerek Türk Edebiyatı Dersi'nde de çocukların üç ayda bitirebileceği konuları bir senede anlatıyoruz. Çocuklar çok sıkılıyorlar. Bazen boşluk oluyor. Öğretmenin marifeti ve başka edebiyat konularına girmesiyle ders doluyor. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın konularının açıkçası ben 11. sınıfa çekilmesini doğru buluyorum. Bizim zamanımızda lise üç yıldız ve Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı ikinci yılda biterdi. Yani Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın konuları 11. sınıfa çekilse, 12. sınıfta konu kalmayıp genel tekrar verilse, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın önceki dönemlerle karşılaştırılması yapılırsa, ya da Türk dil bilgisinin genel

tekrarı yapılsa iyi olur. Böyle yapıldığında hem karşılaştırma yapılır hem de öğrencinin sınava yönelik soru çözmesi sağlanır. Çünkü Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nı çocuklara öğretmeden gönderiyoruz. 9. sınıfta ben ara ara Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın konularını vermeye çalışıyorum. Hikâye ve Cumhuriyet dönemi hikâyecilerini Cumhuriyet dönemi edebiyat akımlarından 9. sınıfta bahsediyorum. Konuların sınıflara göre yoğunluğu değişmeli.

3. Kitaplar çok yetersiz. Hem programın hazırlanmasında hem de ders kitaplarının incelenmesinde görev aldım. O zaman da bu itirazlarımız için uygulayıcıları öğretmenler olduğu halde dikkate alınmadı. Nihat Sami Banarlı'nın hazırlamış olduğu kitabın çok daha verimli olduğunu düşünüyorum. Yani edebiyatın özünü vermek ve sevdirmek lazım. Gereksiz bilgi yığınlarıyla çocukları uzaklaştırmamak gerekir. Kitaplarda gereksiz bilgi yığını var ve metinler yetersiz. Bilgi yığını derken de mesela aruzu vereceğim ama ne kadar vermeliyim. Çocuklara terzarima ve soneyi de vermeli miyim? Ben açıkçası terzarima ve soneyi tanım olarak vererek, tek tek hangi şair bunu kullanmış diye üzerinde duramıyorum. Bunlara bir sınırlandırma getirilmesi lazım. Bu konularda öğretmene kılavuz olunmalı. Yıllardır söylenen ama çıkarılmayan öğretmen el kılavuz kitaplarının çıkarılması lazım. Öğretmenler kendi marifetleriyle ya da el yordamıyla bir şeyler yapmaya çalışıyor. Bir de gördüğüm, kitaplarda çok gereksiz metinler var. Örneğin türleri iyi temsil eden metinleri yer almalı. Örneğin ben yalanı öven bir Kırk Yalan Masalı adlı hikâye yerine başka bir metin arzu ederim. Metinler uzun. Bir ders saati okunması süren metinler var.

Ders saatleri artırılmamalı. Çocuklar bıkar o zaman. Ben kendi adıma her metni okutmak yerine bazılarını okutuyorum, ya da kendim metin getiriyorum.

-Bu durum sizce burası Fen Lisesi olduğu için mi böyle algı düzeyi yüksek öğrenciler var diye mi metinler uygun değil?

-Meslek Liselerinde de öğrencilerin ders saatleri arttırılmamalı ama metinler iyi seçilmeli. Sosyal Bilimler Liselerinde ders saati arttırılabilir. Çünkü oradaki öğrenciler edebiyatı seviyorlar, öğrenmek istiyorlar, edebiyata ilgileri çok yüksek.

4. Ben zaten program dairesinde çalıştığım için çok ihtiyaç duymuyorum ama. Genel anlamda diğer öğretmenlerin bu konuda bir eğitime ihtiyaç duyduklarını düşünüyorum. Ara sıra programı övmek ya da reddetmek adına toptancı bir zihniyetle bazı seminerler

yapılıyor ama. Her programın iyi ve aksayan yanları var mutlaka. Program yeniden düzenlenmeli, yenilenmeli.

KATILIMCI 3:

Tarih: 06.04.2015

Cinsiyet: Erkek

Mesleki Kıdem: 11-15 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: İmam-Hatip Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?
Evet.

1. En büyük güçlüğüümüz öğrenci seviyelerinin bunu algılayabilecek düzeyde olmaması. Temelde bir zayıflıkları var. Bir de bazı bölümlerde yoğunluk var. Sevdirmekten ziyade biz hepsini verelim diye uğraştığımız için genellikle sevdirmeden işin ezber kısmını yaptırıyoruz. Şiiri verip öğrencinin tadını almasından ziyade dörtlüktür, sanattır ritimdir gibi kuralları ezberlettiğimiz için çocuklar bu işi sevmeyip, sadece ezberliyorlar.

2. Hocam bana sorarsanız şimdi kazanımlar güzel beklenti farklı. Çocuğu üniversite sınavına de hazırlama isteğimiz var ve sevdirme kısmını sınav sitemine hazırlama sebebiyle ihmal ediyoruz maalesef.

3. Metinler uygun, etkinlikler, uygulamalar bu okul için uygun değil.

-Programın uygulamasında bu programda şöyle bir kazanım var bu kazanıma göre bir planlama yapıyor musunuz?

Kazanımlar bizim de istediğimiz yönde ama bu etkinlikler bu kazanımı kazandırmakta biraz yüzeysel kalıyor.

Bu kazanımlar için abartılı diyebilir miyiz?

-Bu kazanımlar ve bu kazanımları gerçekleştirmek için hazırlanan etkinlikler çok abartılı. Bunların hepsini yaptırmaya kalksak diğer dersler de de var. Mümkün olmuyor. Sınav sistemine öğrenciyi hazırlama işi de var. Bu sebeplerle mümkün değil. Mesela Tanzimat'ı

işliyorsunuz sınırlı sayıda kişi işliyorsunuz. Sınavda hepsinden soruyorlar. Öğrenciyi dershanelere yönlendiriyoruz. Kitaplar da ÖSS'ye yönelik değil.

-Dolayısıyla 9. Sınıftaki metin incelemeye yönelik kazanımların gerçekleşmesi mümkün olmuyor. 9. Sınıf programı çok yoğun ve buna gerek yok. İşin daha çok teorik kısmı bu sınıfta verildiği için çok yoğun. Eski usuldeki dönem dönem anlatma daha iyi olurdu.

-Ama inceleme yöntemini 9. sınıfta öğretip, daha sonra hangi dönem, hangi metin olursa olsun yöntem bu demek de bir kolaylık değil mi?

İnceleme yöntemi ezbere dayandığı için zorlanıyorlar.

En kolay öğrettiğiniz halk edebiyatı konuları hangileri?

-Halk edebiyatında anonim tarzını bir kulak dolgunluğu olduğu için biliyorlar. Aşık tarzını da biliyorlar. Ama işin inceleme boyutuna geldiler mi zorlanıyorlar. En fazla heceleri saymayı biliyorlar, ölçü buluyorlar. Hep ezber boyutu kalıyor. Onu yapamıyorlar. İkinci dönemde Olay Çevresinde Gelişen Metinleri daha rahat anlıyorlar. Şiir bilgisine göre rahat.

-Kitaplardaki metin uzunlukları nasıl?

-Şiir için değil ama olay çevresinde gelişen metinler için uzundur diyebiliriz. Öğrencinin seveceği, onlara hitap eden metinler değil. Okuturken biz de sıkılıyoruz. Daha öğrencileri yakalayan daha ilgi çekici metinler olmalı.

4. İstanbul'dayken almıştık. Ama o zaman da sorularımızın birçoğu havada kalmıştı.

-Ama bir ihtiyaç var diyorsunuz.

-Var.

-Nasıl bir ihtiyaç var?

-Hocam ilk program düzenlendiğinde bir kurs aldık. Bu programı uygulamak için sınırları belirlemek adına çalışma kitabına ihtiyaç var ve bu hala düzenlenmedi. Millî Eğitimin eski kitaplarını okuturken belli bir standart vardı. Fakat şimdi böyle bir standart yok. Her hocanın anlatımı farklı bir standardı yok. Belli bir ölçüt yok.

KATILIMCI 4:

Tarih: 06.04.2015

Cinsiyet: Kadın

Mesleki Kıdem: 11-15 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: İmam-Hatip Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?
Evet.

1. Kitaplar çok yoğun ve ders saatleri az olduğu için ortak sınavlarda aksamalar oluyor. Dokuzuncu sınıflar için üç saat Türk Edebiyatı Dersinin az olduğunu düşünüyorum. En azından dört saat olmalı, çünkü biz türleri tanıtıyoruz. Metin örneklerini okumak ve türün özelliklerini metinde göstermek çok zamanımızı alıyor. Kitapta çok fazla ve çocukların algılayamayacakları düzeyde soru var. Ben o anlamda kitaptaki soruları çok fazla yaptırmıyorum. Daha çok metnin türünü gösterecek sorular üzerinde duruyorum. Metnin konusu, olay, kişileri tanıtan sorular üzerinde duruyorum. Şiirde de aynı. Bir sürü şiir örneği koymuşlar. Çocukların anlama düzeyine göre sadeleştirmeniz gerekiyor. Şiirler biraz üst bir dilde oluyor çocuklara göre. Ortaokulda metin okuma düzeyleri yetersiz olduğu için metni anlayamıyorlar, temayı bulamıyorlar.

-Bu söyledikleriniz bu okul türü için mi geçerli, farklı okul türlerinde de çalıştınız mı?

-Farklı okul türlerinde çalıştım. Açıkçası Atatürk Anadolu Lisesinde çalışmadım ama Anadolu Liselerinde, Teknik Liselerde Süper Lise dediğimiz liselerde de çalıştım. Düz Liselerde de çalıştım. Belki iyi okullarda öğrencilerin algı düzeyleri farklı olabilir. Ama bu liselerin dışındaki liselerde metin daha basit, sorular daha az ve anlamlı sorular olursa daha iyi olur. Ben kullanmasam da çoğu öğretmenin bu konuda yardımcı kitap kullandığını biliyorum. Ben kafama uymayan soruyu işaretleyip derse öyle giriyorum ve o soruları sormuyorum. Öğrenciye de bu sorulardan sorumlusunuz onlara çalışıp gelin diyorum.

-Seçtiğiniz sorular sınava yönelik sorular mı oluyor?

-Hayır. Kazanımda amaç neyse, metnin türünü, şeklini, türünü, yüzyılını algılatmaya yönelik sorular oluyor. Masal türü için bir sürü saçma sapan sorular, tablolar konmuş bunları vermiyorum. Destanda da mesela tip mi, karakter mi bu? gibi sorulardan çocuklar da zevk almıyor mesela. Ben daha çok başkahramanı belirleyip, olayda iyi kötü zıtlığını

temanın etrafında şekillendirerek nasıl vermiş üzerinde duruyorum. Kimi zaman da daha iyi olduğunu düşündüğüm bir metni fotokopi çektilirerek öğrencilerle sınıfta işliyorum. Metinler gerçekten o türü gösteren metinler varken saçma sapan metinler koymuşlar. Asıl o türü gösteren irdelenmesi gereken donanımlı metinler varken kötü, saçma metinler seçilmiş. O yüzyıla damgasını vurmuş daha güzel ve sade metinler konulabilir. Benim bile zevk almadığım metinler var. Çocuklar da zaten anlayamadığı zevk almıyorlar.

3. Kazanımlar bence amaçlandığı gibi gerçekleşmiyor. Her öğretmen türün örneğini vereyim, sınavda çocuk zorlanmasın bunun kaygısında. Genel öğretmen kaygısı bu.

-Aslında nasıl çözümlürün de cevabını verdiniz. Ders saatleri daha fazla olabilir...

-Bence ders kitabı ne kadar kalın olursa iyi mantığından kurtarılmalı. Öğretmen kılavuz kitapları hazırlanmalı. Kazanımlarla bizden istenenle sınavlarda öğrencilerden istenen farklı. Metinlerde zümre kararıyla metin seçme serbestisi verilmeli. Bakanlık bunu öğretmenlere duyurmalı. Çünkü kitap var işte diye buna yanaşmıyor.

-Metinler türle alakalı ve çocuğun ilgisini çekecek metinler olmalı ve bu metinler sınıf görmemiş öğretmenler seçmemeli. Sene sonunda anketler yapıp sınıfa giren öğretmenlere sorularak bu metin seçimleri yapılabilir. Her öğretmen bu seçimleri yapabilir. Ben mesele en çok halk edebiyatı kısmını sevmiyorum. Metinler çok estetik anlayışı olmayan metinler. Benim bile zevk almadığım metinleri öğrenciye nasıl vereyim? Örneğin bir Karacaoğlan'ın aşkı sevdiren bir şiiri olabilir.

-Aslında programın amacı belirtilirken öğrencide estetik bir zevk uyandırmak gibi bir amaçtan bahsedilmiş.

-Belirtilmiş ama metinler o amaca yönelik değil. Ben mesela eski Türk edebiyatı konularını anlatırken hep benim seçtiğim metinleri verdim. Kitaptaki metinler aruz ve sanatları bulma açısından sıkıntılı, doğru olmayan metinler. Her sene Su Kasidesi'ni işliyoruz. Daha güzel bir gazel metnini bulamıyorum. Dokuzuncu sınıfta seçilen roman ve hikâye parçaları sıkıntılı uzun. Ben istiyorum ki çabucak hikaye özelliklerini anlatıp öğrencinin ilgisini çeken kısa bir metinle bunu yapıp, hikaye yazma çalışması yapmak istiyorum ama bu mümkün değil. Biz programı yetiştirmek için dilimiz dışarıda koşarak ders işliyoruz. Bir gün bile bu işi aksatsak olmuyor.

-Peki okuma saati yapıyor musunuz?

-Ben yapıyorum ama diğer branşlardaki arkadaşlar yapmıyorlar. Bu sadece edebiyat öğretmenlerinin yapacağı bir şey olmamalı. Hep birlikte hareket edilmeli.

-Peki siz okulda yılsonunda bize kazanımlarla ilgili gösterilen hedeflere ne kadar ulaştık diye bir tartışma yapılıyor mu? Mesela siz bu kazanımlar konusunda ne düşünüyorsunuz?

-Çok afaki yapılamayacak kazanımlar da var. Çocuk dönemi, zihniyeti, anlayamıyor. Çocuk bizim kültürümüzün ürünü olan eserleri tanımalı mutlaka ama iyi seçilmiş metinlerle yapılmalı. Metinler okul türlerine göre seçilmeli. Okuma alışkanlığını kazanmış, kendi kültürünü tanımış iyi liseleri kazanıp okuyan çocuklara daha farklı metinler sunulmalı.

Öğretmen yetiştiren kurumlarda Batı edebiyatı konuları tam olarak verilmiyor. Batı edebiyatını bilmeyen öğretmenler, batı kaynaklı Tanzimat dönemini iyi anlatamıyorlar. Eski edebiyat konularını iyi verebilmek için de Fars kültürünü bilmeli.

-Öğrencilerde bu halk edebiyatını nasıl olsa yaparız kanaati var mı?

-Halk edebiyatı konularında okuduğunu anlayıp, temayı vb. bulduğu için kolay geliyor. Eski edebiyat konularında zorlanıyor bu manada.

4. Ben bakanlıkta çalışırken etkinlikleri yazma ile ilgili bir kaç şehir dışında toplantıya katıldım.

-Program yazma değil de bu programın uygulanması hususunda bir ihtiyaç var mı? Bu tür bir seminere katıldınız mı?

-Bu programın sınıf görmüş öğretmenlerin belki bir mülakatla seçilmesiyle oluşturulan bir kurul tarafından hazırlanması gerektiğini düşünüyorum. Bu böyle yapılmıyor. Ben hâlâ ümidimi kaybetmedim. Çevremde bu konuda gayretli öğretmenler var. Bu komisyonlar bu öğretmenlerden kurulmalı ve bu öğretmenlere sadece kitaplardaki anlatım bozukluklarını buldurmak yerine söz hakkı daha çok verilmeli. Çünkü bu işin mutfağını bu öğretmenler daha iyi biliyorlar. Programı her okul türüne göre ayrı ayrı yapmalı. Bu uygulamalar pilot okullarda denenmeli. Meslek Liselerinde halk edebiyatında Mevlana'dan, Karacaoğlan'dan okuma zevkini kazandırmak adına güzel metinler verilmeli. Sosyal Bilimler Lisesinde mesela biraz daha ayrıntılı bilgi verilmeli. Ve bu okul türlerine göre ayrı sınavlar yapılmalı.

Hizmet içi eğitim olmalı ve öğretmenler de çalıştıkları okul türüne göre bu program hakkında hizmet içi eğitime tabi tutulmalı. Çalıştığı okul türüne göre bu eğitimi almayanlara da görev verilmemeli.

Hizmet içi kurslarda anlatıcı olarak öğretmenler olmamalı. Bu bize ne anlatabilir deniyor ve biran önce kaçıp eve gitme planlanıyor. Bu iş için eylülde okul açılana kadar olan sürede bu iş yapılabilir. Ama ciddi bir donanımı olan akademik bir grup bu kursu vermeli.

KATILIMCI 5:

Tarih: 01.04.2015

Cinsiyet: erkek

Mesleki Kıdem: 21 yıl ve üstü

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?

Hayır.

1. Zaten şu andaki müfredatımız aşırı yüklü. Fen Lisesindeki öğrenci de Kız Meslek Lisesindeki öğrenci de aynı müfredatı işliyor. Fen Lisesindeki öğrenciler, sınavı başarıyla geçmiş zeki öğrenciler ve konuları çabucak kavrayabiliyorlar. Kız Meslek Lisesindeki öğrenciler eleğin en altındaki öğrenciler. Kitap okumayı sevmeyen, anlamaları zor, soru sormayan öğrenciler. Sorgulama yetenekleri sıfır. Niye, çünkü okumayı sevmiyorlar. Meslek Liselerindeki müfredatın hafifletilmesi lazım. Hele 12. sınıftaki ders programı çok ağır. Haftalık ders saati üç saat yetmiyor. Bizler artık konuyu öğrendiler mi, öğrenmediler mi hiç bakmadan sadece konuyu yetiştirmeye çalışıyoruz. Ver geç, ver geç oluyor. Yapılacak bir denetimde de size hiç kimse öğrettin mi diye sormuyor. Denetimde yıllık planı getir, ders defterini getir diyorlar. Bakıyorlar yıllık planda şu var, ders defterinde de bunlar var tamam diyorlar. Ama siz halk edebiyatı nedir öğrettiniz mi âşık nedir biliyorlar mı, ninni nedir öğrettiniz mi, hadi bir mani okusunlar demiyorlar.

-Sınav sonuçları ortaya çıktığında ne oluyor.

-Sınav analizleri yapıyoruz. Başarısızlık ortada zaten. Eğer 50 puanı aldıysa geçiyor. 49 da kaldıysa tekrar bir sınav yapmak zorundasın. Bu sefer de daha kolay soruyorsun. Cevaplayamadığı konuları sormuyorsun. Halk edebiyatı konularını anlamamışsa eğer sen onu sormuyorsun. Sistem öğrenciyi sınıfta bırakmamak üzerine kurulmuş bir sistem.

3. Ders programı yüklü olduğu için kitaplar da yüklü. İsteddiği kadar görsel bir şeyler yapmaya çalışsınlar. Mesela bol bol etkinlik veriyorlar. Performans ödevi istiyorlar. İyi de benim öğrencim bilgisayar kullanmayı bilmiyor. Nerede hazırlayacak. Eskisi gibi mahalle ya da okul kütüphanesi de yok. İstenen bu etkinlikler hiçbir zaman yapılamıyor. Öğrenci etkinlik yapamıyor.

-O zaman her lise türü için ayrı program yapılmalı diyorsunuz.

-Kesinlikle öyle olmalı.

4. Evet hizmet içi eğitim kursu olmalı. Öğretmen kılavuz kitabı olmalı. Ama bunlar yapılırsa bile Elimizdeki öğrenci profili çok kötü. Hiçbir şey yapamıyorsunuz. Öğrenciler ilköğretimden çok kötü geliyorlar. Siz de üstüne bir şey koymak yerine geriye gidip soyut, somut kavramları bile yeniden anlatmamız gerekiyor. 2005 te çıkan bu programı ben kendi çabalarım ile anlamaya çalışıyorum. Hiçbir hizmet içi kurs almadım.

KATILIMCI 6:

Tarih: 06.04.2015

Cinsiyet: Erkek

Mesleki Kıdem: 11-15 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?

Hayır.

1. Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Meslek Liseleri... olmak üzere çok farklı lise türleri var. Bu liselerdeki öğrenci potansiyeli birbirinden farklı. Ben genelde Meslek Liselerinde çalıştım. Ama zümre vb. toplantılarda arkadaşlarımdan duyuyorum. Okuldan okula öğrencilerin ihtiyaç, istek ve eğilimleri farklılaşıyor. Mesela Fen Lisesinde ve Anadolu Liselerindeki öğrencilerin hedefi iyi bir üniversiteye yerleşmek ve dersi de onun için öğreniyor. Meslek Liselerindeki eksikliğimiz bu bizim. Çocuk sürekli ben bunu niye öğreniyorum diyor. Bu bizim kültürümüz, özümüz, tarihimiz bunu öğrenmemiz lazım diye bir bilinç yok. Biz de ne yapıyoruz. Bu bizim geçmişimiz ve müfredatta var diyoruz. Ama bir Karagöz ve Hacivat yaşatılmadığı için çocuğa soyut kalıyor. Bizim müfredatımız Meslek Liseleri ve büyük ihtimalle diğer liseler için de çok ağır. Diğer lisede çocuk çalışıyor. Çünkü üniversite hedefleri var. Bizim öğrencilerin bir kaçı hariç böyle bir hedefi yok. Mesleğim olsun, okul bitince özelde, anaokulunda çalışırım diyor. Böyle iyi bir üniversite gibi bir hedefi yok. İşte bu öğrencilere göre de müfredat çok yoğun.

2. Özellikle Türk Edebiyatı Dersi Müfredatı çok ağır. Dokuzuncu sınıfta biz bir sene boyunca metin inceleme yapıyoruz. Aslında 10-11-12 sınıflardaki konular 9. Sınıfa yayılabilir. Özellikle 10. sınıflarda mesela halk edebiyatı konularını iyi vermek istiyorsak diğer sınıflara yaymalıyız. Diğer derslerde görsel işitsel materyaller çok fazla var kullanılıyor. Mesela Âşık Veysel'i tanıtırken bu malzemeleri kullanabilmeliyiz. Bu derste başarı için bu materyalleri kullanmak gerekiyor. Eğitim teknolojileri genel müdürlüğü bu

işi yapmalı. Biz öğretmen arkadaşların internet ortamında paylaştığı şeylerle yetinmek zorundayız. Bu materyallerin derlenip toplanıp tüm öğretmenlere dağıtılması gerekir. Biz müfredatı uygulamaya çalışıyoruz. Ama öğrenciye bir hafta sonra sorduğunuzda sadece genel başlıkları hatırlıyor. Bilginin kalıcı olması için de bir şeyler yapmalıyız.

3. Ders kitaplarının değişmesi lazım. Ders kitaplarına daha iyi metinler konması lazım. Daha açıklayıcı olabilir. Bazı sorular var çok gereksiz. Etkinlikler öğretici kavraticı değil. Öğrenciyi edebiyatı sevdirecek türde değil.

4. Direkt dersimizle ilgili bir hizmet içi kurs almadım. Başka konularda aldım. Özellikle mesleğe yeni başladığım zamanlarda ihtiyaç duydum buna ama artık çok fazla ihtiyaç duyduğum söylenemez. Mesleğe ilk başlayanlara bu kurslar verilmeli. Ben atandığımda edebiyatı biliyorum ama nasıl sevdirecek, çocuğa nasıl ulaştırırız, bunu nasıl aktarıyoruz konusunda tecrübesizdim. Bunları öğrenmemiz bir kaç senemizi aldı.

KATILIMCI 7:

Tarih: 05.03.2015

Cinsiyet: Kadın

Mesleki Kıdem: 1-5 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Anadolu Lisesi (Özel Temel Lise)

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?

Hayır.

1. Küçük yaşta yarış atı misali yetiştirilen, test mantığının dışına çıkamayan öğrenciler, dayatılan sınav sistemine odaklanmış durumda. Dolayısıyla estetik zevkten, incelikten uzak yetiştiriyorlar ve tek boyutlu düşünebiliyorlar. Mecazlar dünyasına öğrencileri dâhil etmek çok zor. Kendi deyimleriyle: “Çok saçma!” İlgi olmadan kazanım sağlanamıyor. Ders saatleri, bilgiyi verme, etkinlikleri yerine getirme için yetersiz

2. Lise düzeyine gelmeden veya lise düzeyinde, MEB'nin belirlediği ders saatine ilave saatlerde öğrenciyi merkeze alan aktiviteler yapılabilir. Halk edebiyatı için misal, günümüze yaşayan âşıklar derse davet edilebilir. Geleneğe dair incelikleri işin ehlerinden dinlemeleri ilgi çekebilir. Misafir âşığın öğrencilere ayak vermesi geleneği özümsetmeye yardımcı olabilir. Mevcut etkinliklerle irticalen şiir söyleme, bade içme vs. günümüz öğrencilerine uzak geliyor.

3. Ders kitaplarındaki etkinlikler öğrencilere ağır ve sıkıcı geliyor. Ayrıca etkinlikler ders saatlerinde tamamlanamıyor. Ders saatleri az, etkinlikler yoğun. Kitaplarda hiç bir bilgi yok.

Bu kurslarda bilinen şeyler hikâye anlatır modda tekrarlanıyor. Bu kime ne kazandırabilir. Farklı bakış açılarına, farklı projelere ihtiyaç var.

KATILIMCI 11:

Tarih: 14.04.2015

Cinsiyet: Erkek

Mesleki Kıdem: 1-5 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Fen Lisesi (Özel)

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?
Hayır.

1. İlköğretimden liseye gelen öğrenci estetikten, sanattan uzak geldiğinden, özellikle 9. sınıflarda ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Bu ders onlara aşırı soyut geliyor. MEB'nin bu ders için hazırladığı kazanımlar ise baştan sona gözden geçirilmeli.
2. Özellikle 7. ve 8. sınıflarda edebiyat zevki aşılmalı. Sürekli o musiki, mısralardaki o hayal âlemi tadılmalı öğrenciler tarafından. Öğrenciler sanal âlemden uzak tutulmalı.
3. Uygulamada ciddi sıkıntılar var. Kitaplar halkın arasına girmeyen kişilerce hazırlanmış sanki. Ders saati artırılmalı. Bol bol kompozisyon yazılmalı, şiir okunmalı vs.

Eğer yol sonu seminerleri gibi aciz kişilerce verilecekse hiç gerek yok. Yenilikler getiren, enerji verecek bir eğitim olabilirse elbette ki ihtiyaç duyarım. Ama bana bilineni anlatacaksa gerek yok.

KATILIMCI 13:

Tarih:15.04.2015

Cinsiyet: Erkek

Mesleki Kıdem: 16-20 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Anadolu İmam-Hatip Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?

Hayır.

1. Bizim derslerimiz Türk Edebiyatı, Dil ve Anlatım şeklinde ikiye ayrılmakta. Bir derste istenilenlerin verilebilmesi için öğrencinin hazır bulunuşluğunun ve ders materyallerinin iyi olması gerekir. Öğrenciler lise okumak mecburiymiş gibi zorlama bir mantıkla eğitim görmeye çalışıyorlar. Böyle olunca zihnen hazır olmayan öğrencilere bir şeyler kazandırmak zor oluyor. Sınıflarımız kalabalık olduğu için bire bir ilgilenme olanağımız olmuyor. Böyle olunca kim ne kadar öğrenebilirse şeklinde hareket etmek zorunda kalıyoruz. Öğrencilerin ne kadar öğrendiklerini anında geri dönüşüm sağlayacak verilerimiz yok. Sadece yazılı sınavlarla geri dönüşümünü alabiliyoruz. Anlaşılmayan konuların tekrarına kalktığımızda haftalık ders saati yetmiyor. Lisede konular al baştan tekrar olduğu için tekrar hızlıca üzerinden geçme şeklinde oluyor. Bütün ayrıntılarıyla, bol örnekli, bütün öğrencilerin katılımıyla bir uygulama yapılamıyor.

2. Sınıflardaki öğrenci sayılarının az olması gerekir.

Öğrencilerin ortaokuldan gelen hazır bulunuşlukları yetersiz, iyi bir temel eğitim alınıp liseye devam edilmesi gerekir.

Ortaokuldaki konuların tekrarı şeklinde değil, bütün konular orta ve lise düzeyine göre yayılmış şeklinde bir müfredatla eğitim verilmelidir.

Edebiyata ilgisi olan öğrenciler sınıflandırılmalı. Herkese edebiyat dersi vermek öğretmenin için de öğrenci için de zorlama oluyor. Temel konular haricinde, alan seçimine göre eğitim verilmesi gerekir.

Uygulama alanlarının yetersizliği ve örnekleme olayının eksik olması (Öğrenciye bir yazı yazdırıp değerlendirme zamanı olmuyor. “Bir yazı nasıl yazılır”la ilgili konunun uzmanı tarafından okullarda seminerler verilemiyor.) başarıyı etkiliyor.

3. İkisi de yetersiz. Öğrencinin elinde sadece ders kitabı var. Kaynak, internetten başkası değil. İnternet endeksli ödev verilince de işin mecrası şaşıyor. Ders saatleri, alana yönelik eğitim verildiğinde artırılmalı. Sözel alanı seçen bir öğrenciye 12. Sınıfa kadar matematik verilmeye çalışılıyor. Aynı şekilde sayısal alanı seçen bir öğrenciye de 12. Sınıfa kadar edebiyat dersleri konmuş. Bu öğrenci ne kadar ilgilidir? Bunlar iyi irdelenmeli.

4. Pratik eğitimle öğretmenlik yapıyoruz. Edebiyatçı ruhu kazandıracak seminerlerin, eğitim programlarının olması bizi takviye edecektir. Programdan ve kazanımlardan amaçlananın ne olduğu ve ne kadar olması gerektiği bu kazanımları hazırlayanlar tarafından öğretmenlere ortak karakter kazandırılmalı. Şu anda ortak sınavlar yapılarak öğrenciler eşitlenmeye çalışılıyor. Çok da başarılı olduğu söylenemez. Çünkü başarılı olan öğrencilerin bulunduğu sınıfla başarısız öğrencilerin sınıfı aynı ders saatine sahip, iyi olmayan öğrencileri yetiştirme çalışması olmuyor.

Bütün bunların uzmanlar tarafından masaya yatırılması ve değerlendirmelerin bize yansması öğretmenlere olumlu katkı sağlayacaktır.

KATILIMCI 16:

Tarih:12.04.2015

Cinsiyet: Erkek

Mesleki Kıdem: 21 yıl ve üstü

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?

Hayır.

1. Bence kazanımların daha doğru ve faydalı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için kaynaklar genişletilmeli ve öğretmene kaynak seçebilme şansı verilmelidir. Bunun yanı sıra bölgelerin yaşam şartlarına göre öğrenciye hitap edebilen araçlara yer verilmelidir.
2. Dersin öğretim programı günümüz yaşam koşullarına göre güncellenmelidir. Ancak programın yenilenmesi yapılırken bölgelerde birebir uygulayıcı olan öğretmenlerden görüş alınmalıdır.

3. Ders saatlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum. Ancak ders kitaplarının faydalı olduğunu düşünmüyorum. Kitaplardaki etkinlik bölümleri en üst düzeydeki öğrenciler düşünülerek hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra her yıl müfredatta çok az değişiklikler yapılmakta, bu sayede birtakım kişilere para kazanma yolu açılmaktadır.

4. Evet, ancak bu konudaki hizmet içi eğitimin uzman kişiler tarafından verilmelidir ve seçilen kişiler bu konuda gerçekten yetiştirilmelidir. Yıllardır bakanlığımızda hizmet içi kursları göstermelik olarak verilmektedir. Kursu alan da veren de gezmek ve para kazanmak için yapmaktadır.

KATILIMCI 26:

Tarih: 28.04.2015

Cinsiyet: Kadın

Mesleki Kıdem: 11-15 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?

Hayır.

1. Öğrenci kazanımlarının; farklı yetenek, kültür ve zevklere hitap edebilen şekilde hazırlandığı belirtilmiş olsa da Meslek Liselerinde programın uygulanmasında zorluklar çekmekteyiz. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri oldukça düşük. Anadolu Liseleri, Fen Liseleri gibi seçme öğrencilerin okuduğu liselerdeki müfredatla Meslek Liselerindeki müfredatın aynı olmaması gerekir, diye düşünmekteyim. Kazanımların ve etkinliklerin öğrencilerin seviyesine göre belirlenmesi gerekmektedir. Turizm Liseleri gibi öğrencilerin staja gittiği okullarda müfredatın yoğunluğu da ayrıca zorluk yaratmaktadır. Öğrenci merkezli eğitim esas alınsa da gerçekte bunu uygulamak pek de mümkün olmamaktadır. Öğrencilerin ön öğrenme eksiklikleri, derse hazırlıklı gelme konusundaki isteksizlikleri bunun en büyük sebepleridir. Kazanımların çok olması da hedeflere ulaşmadaki engellerden biridir. Kimi kazanımların öğrencilerin algılama düzeyi ve seviyesine uygun olmaması da diğer bir etken.

2. Öğretim programının metin odaklı olması elbette faydalıdır. Ancak göz ardı edilen nokta, konuların yer yer tarihi bütünlükten uzak olmasıdır. Ezberci eğitimden uzaklaşmayı

amaçlayan bir eğitim programı hazırlanmaya çalışıldığı açıktır. Ancak kimi kazanımların verilmesi için öğrencilerin belli bir bilgi birikimine sahip olması gerektiği göz ardı edilmektedir. Etkinliklerin ve kazanımların buna göre düzenlenmesi gerekmektedir.

3. Ders saatlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum. Ancak birinci maddede belirttiğim gibi okul türlerine göre farklı kitaplar hazırlanabilir, diye düşünüyorum. Ayrıca ders kitaplarındaki metinler öğrencide okuma zevki oluşturacak şekilde seçilmeli. Çok uzun metinler yerine hedefe uygun daha kısa metinler seçilmeli. Ayrıca sınıfta gerçekleştirilmesi zor etkinlikler çıkarılmalı.

4. Öğretim Programının nasıl daha etkin uygulanacağına dair bir hizmet içi eğitim verilebilir.

KATILIMCI 29:

Tarih: 26.04.2015

Cinsiyet: Erkek

Mesleki Kıdem: 16-20 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü (Yan Alan)

Görev Yaptığı Okul Türü: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?

Evet.

1. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımların gerçekleştirilmesinde yaşadığım en ciddi problem, sınıf bazında kazanım yoğunluğunun dengeli dağıtılmamış olmasıdır. 9 ve 10. sınıflarda haftalık üç saat yeterli gelmemektedir. Tüm metin türlerinin ve metinleri inceleme yöntemlerinin 9. sınıfa sıkıştırılmış olması öğrencilerin zorlanmasına yol açmaktadır.

2. Hedeflenen kazanımların amaçlandığı gibi gerçekleşebilmesi için metin türlerinin öğretimini sınıflar bazında dağıtmak, metin çözümleme çalışmalarını da bu dağılım esasına göre vermek daha yararlı olabilir.

12. sınıf müfredatının daha az bilgi, daha çok metin inceleme şeklinde yeniden düzenlenmesi ve dönemlerin az sayıda yazar/şair üzerinden daha doğru metin örnekleriyle hissettirilmesi gerekir. Ayrıca 12. sınıf müfredatının LYS doğrultusunda oluşturulması da öğrencilerin derse ilgileri açısından yararlı olabilir.

9. sınıfta yer alan metin okuma çalışmalarının da 12. sınıf müfredatına kaydırılması doğru bir uygulama olabilir.

3. Çalışmış olduğum okul için 9. sınıflar dışındaki sınıflarda ders saatlerinin yeterli olduğunu söyleyebilirim. Ders kitaplarının sadece metin inceleme esasına göre hazırlanması ve bilgi içermemesi büyük bir sorun oluşturmaktadır. 9. Sınıfın temel olarak alınması ve diğer tüm kazanımların bu temel doğrultusunda planlanması, özellikle Meslek Liselerinde, ders kitaplarının kullanılmaması sonucunu doğurmaktadır. Ders kitapları mutlaka bilgi içerecek ve örnek incelemeler barındıracak şekilde yeniden düzenlenmelidir. Metin türlerinin ve Türk edebiyatı tarihinin tam olarak öğretilmediği bir müfredatın metin incelemeyle kazanım gerçekleştirilmesi mümkün olmamaktadır.

Ders kitaplarının, okul türleri dikkate alınarak hazırlanması da işe yarayabilir.

4. Hizmet içi eğitime ihtiyaç duymuyorum. Gözlemlediğim tüm sorunlar ders kitapları ve kazanım dağılımlarıyla ilgilidir.

KATILIMCI 31:

Tarih: 07.05.2015

Cinsiyet: Erkek

Mesleki Kıdem: 21 yıl ve üstü

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Anadolu Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?
Hayır.

1. Öncelikle Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı ve bu sorunun ışığındaki 2.3.4. soruların cevabını birkaç cümle ile anlatmak tabii ki mümkün değildir. Her bir soru ve her bir öğretim sorunu tümünden gelim yöntemi ile bölge-il-ilçe-kasaba gibi yerleşim yerleri ve buradaki mevcut okullarda uygulanabilirliği dikkate alınmalı ve paylaşılmalıdır.

Şu anki sistemde okullarımızda 9. 10. 11. ve 12. sınıflarımızda Türk Edebiyatı ile Dil ve Anlatım dersi ana ders olarak mevcuttur. Bu iki temel ders, öğrencilere, özellikle alan seçimi yapılırken amaca uygunluğuna, öğrencinin yaşadığı bölgeye, değerlere, yaşam biçimine uyarlanmalı ve bilginin, öğretimin evrenselliği yanında somuttan-soyuta ilkesi de

göz önüne alınmalı. Özel kazanımlar oluşturulmalıdır. Bunların eksikliği büyük sorun oluşturmakta, anlatılan derslerdeki konu kazanımları hayali kalmakta, ya ders bitiminde çoğunlukla unutulmakta ya da kazanımdaki amaç öğrenciye sadece bilgi düzeyinde kalmaktadır.

Yine günümüzün renkli teknolojik görsel yaşamı öğrencilerin yaşamlarındaki zamanın büyük bölümünü almakta, öğrenci okumayı, araştırmayı yapmamakta. Ya bu dersleri sadece sınav aşaması olarak görmekte ya da sınıf geçme de bir engel olarak düşünmektedir.

Türk Edebiyatı dersindeki öğretici metinler, anlatmaya dayalı metinler ve coşku ve heyecanı dile getiren şiir konusu ve edebiyatımızda isim yapmış şair ve sanatçılar ilköğretim çağlarında öğrencilerin ilgileri doğrultusunda temel düzeyde verilmeli. Öğrenci liseye geldiğinde bu konulara aşina olmalıdır.

2. Sınıftaki öğrenci sayısı 24'ü geçmemelidir. Amaç ve hedefler günümüzün yaşam biçimi ve öğrencilerin ilgi alanları ile bağları daha somut olmalıdır. Türk Edebiyatı dersi öğrencilerin tiyatro, sinema, konferans, panel, sempozyum gibi sanatsal somut uygulama verileri ile desteklenmelidir. Yine Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'nda hedeflenen kazanımlar hazırlanırken esnek program ışığında öğretimin uygulayıcısı öğretmenlerle seminer çalışmaları yapılmalı. Her bölgenin, o bölgedeki öğrencilerin kültürel yapıları dikkate alınmalı. Bu dersin önemi o bölgedeki öğrencilerin yaşamı ile somutlaştırılmalı ve bu dersin öncelikle dersten ziyade bu ülkenin vatandaşı olan her ferdin ortak dersi olduğu bilinci aşılmalıdır.

3. Mevcut ders kitapları, kaynak kitaplar olarak özellikle sınav amaçlı ve bilgiyi öğrenciye aktarmadaki formata uygun hazırlanmalıdır. Çünkü ders kitapları öğrencilere çok basit, yavan ve sıkıcı vb. gelmektedir. Öğrenciler kitabı kaynak olarak amaca uygun kullanamamaktadırlar. Ders saatleri sayısal ve eşit ağırlık öğrencileri için farklı olmalıdır.

4. Okullarda sınıflardaki yapılan öğretimin eksik kalmış, görülmeyen yönlerini ve farklı bölgelerdeki yapılan çalışmaları, uygulamaları görme ve zamanın getirdiği yenilikleri takip etme (okul dışında) konusunda seminerlerin faydalı olacağını düşünmekteyim.

KATILIMCI 36:

Tarih: 05.05.2015

Cinsiyet: Kadın

Mesleki Kıdem: 1-5 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Anadolu Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?
Hayır.

1. Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı 9. 10. ve 11. sınıflarda oldukça yoğun ve ağır. Bu yoğun ve ağır programın uygulanmasında planda verilen ders saati yetersiz. Az zamanda çok konu işlendiği için öğrencinin bilgiler kullanmasına ve uygulamasına zaman kalmıyor. Bu nedenle öğrenciye ulaşan bilgi soyut kalıyor. Ağır program ve zaman en önemli sorunların başında geliyor.

LYS 3 Edebiyat sınavı ile Türk Edebiyatı dersinin önemi arttı. Ancak bu dersin zorluk ve ezber derecesini de arttırdı. Edebiyat anlama ve yorumlama dersi olmaktan çıktı, tamamen ezberci sisteme döndü. Edebiyatın ezbere dayalı hale gelmesi ile birlikte bilgilerin kalıcılığı azaldı. Ezberle-unut sistemine döndü.

2. Öğretim Programındaki konuların yoğunluğu azaltılarak öğrenci ve öğretmenin yükü hafifletilmeli. LYS 3 Edebiyat Sınavının dayattığı ezberci sistem kaldırılmalı. Edebiyat dersi kişinin günlük hayatta kullanabileceği basit ama faydalı şekle dönüştürülmelidir. Böylelikle bilgilerin kalıcılığı arttırılmalıdır. Çünkü şu an ki sistem de öğrenciler yoğun bir şekilde yazar-eser ezberlemeye mahkûm ediliyor. Ancak sınavdan sonra bütün bilgiler unutuluyor ve onca emek boşa gidiyor. Bunun yerine daha az ama kalıcı bilgi verilmelidir. Öğrenciler yazarları ezberleyerek değil, okuyarak öğrenmelidir. Böylelikle ezberci ve hazır bilgi bekleyen bireyden kurtularak; okuyan, araştıran, düşünen bireyler yetiştirmeliyiz.

3. Türk Edebiyatı ve Dil ve Anlatım dersleri pek çok alanda faydalı derslerdir. Bu nedenle ders saatleri arttırılmalıdır. Mevcut ders kitapları kazanımların gerçekleştirilmesi için çok yetersizdir. Öğrenci kitaptan bilgiye ulaşamamaktadır. Ders kitaplarına konu anlatım kısımları eklenmelidir. Ders kitaplarındaki ölçme-değerlendirme soruları yetersizdir. Her ünitenin sonunda en az yirmi soruluk testler yer almalıdır. Ders kitaplarının hazırlanmasında piyasadaki konu anlatımlı kitaplardan ve soru bankalarından faydalanılmalıdır. Ayrıca kitaplardaki soruların kalitesi de başlı başına bir problemdir.

4. Şu ana kadar hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadım ancak eğitim her alanda yer alması gereken bir ihtiyaçtır. Hizmet içi eğitimler verilirse mutlaka faydalı olacaktır.

Hizmet içi eğitim başlı başına bir problem olduğu için içeriğinden önce uygulamadaki problemler giderilmelidir.

- a. Hizmet içi eğitimi verecek hocaların alanında uzman olması gerekir.
- b. Hizmet içi eğitim belirli bir disiplin içinde uygulanmalıdır.
- c. Hizmet içi eğitimde zorunluluk değil gönüllülük esas olmalıdır.
- d. YGS Türkçe ve LYS Edebiyat sınavları ile ilgili öğretmenler bilgilendirilmelidir.
- e. Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olacak yöntemler hakkında bilgi verilmelidir.

KATILIMCI 38:

Tarih: 05.05.2015

Cinsiyet: Kadın

Mesleki Kıdem: 1-5 yıl

Mezun Olduğu Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Görev Yaptığı Okul Türü: Anadolu Lisesi

Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik hizmet içi eğitim aldınız mı?
Hayır.

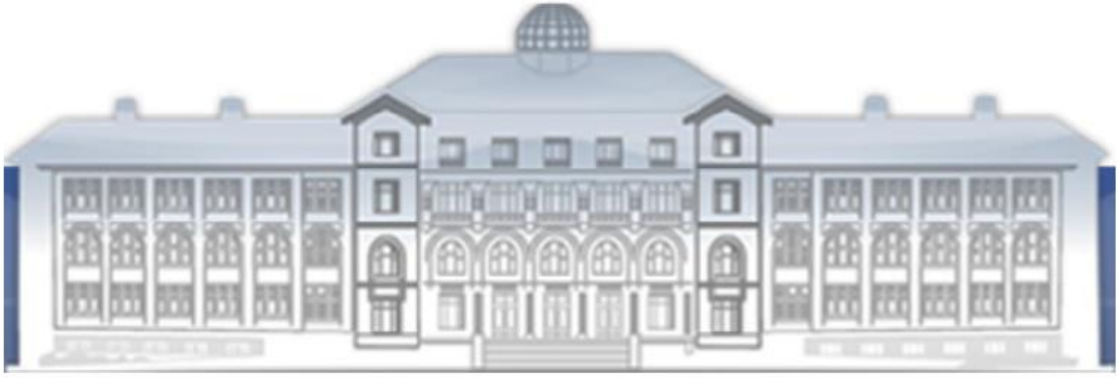
1. Türk Edebiyatı Dersi mevcut müfredatta oldukça yoğun olarak işlenmektedir. Konular, derste teorik olarak işlenmekte, dolayısıyla öğrenci kazanımı sadece bilişsel düzeyde kalmaktadır. Kavrama, analiz etme, sentezleme gibi eleştirel bakış açısı, sorgulama, neden sonuç bağlantısı öğrenciler tarafından kurulamamaktadır. Gerek sınav sistemi gerekse Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı öğrenciyi ezber bilgiye itmektedir.

2. Hedeflenen kazanımların gerçekleşmesi için okumaya ağırlık verilmeli. Sadece metin parçalarından örnekler sunmak yeterli değil, dönem içinde belli başlı eserlerin derinlemesine incelenmesi, okunması ve bunun üzerine değerlendirilme ölçekleri geliştirilmesi uygun olur.

3. Ders kitaplarında edebiyatın çeşitli dönemlerindeki eser örnekleri orijinal haliyle verilmeli. Metinle ilgili mutlaka tema, ana fikir ve benzeri sorular bulunmalıdır. Edebiyatın herhangi bir dönemini işlerken, diğer dönemlerle ilgili metin örnekleri

geliştirilerek öğrencinin karşılaştırma yapmasına olanak sağlansa da mevcut öğrenci profilimizin konuyu kavrayacak ve sentezleyecek hazır bulunuşluk düzeyinde olmadığını belirtmek isterim. Ders kitaplarında tüme varım yöntemiyle konu kavratılmaya çalışılsa da bu yöntem, bazen öğrencinin konudan uzaklaşmasına sebep olmaktadır. Türk Edebiyatı dersini tek bir kitaba sığdırmak yerine alanına göre ayırmanın daha etkili olacağını düşünüyorum. Örneğin tiyatro konuları, halk edebiyatı, divan edebiyatı, Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı, Tanzimat Dönemi Edebiyatı gibi ayrı bir kitapla ve dönem dönem işlenmeli. Eser okutma ve inceleme bölümleri olmalıdır.

4. Evet. Diksiyon, hitabet, drama için mutlaka hizmet içi eğitim alınmalı. Bilgilerin tazelenmesi yeni gelişmelerin öğrenilmesi amacıyla zaman zaman bu alana dönük seminer ve projeler geliştirilmelidir.

GAZİ GELECEKTİR...